

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1956—57.

Statens pædagogiske Studiensamling
København.

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

Berelning
for skoleåret 1. august 1956—31. juli 1957

Ved skoledirektør
N. P. ANDERSEN

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1957.

Skolekommissionen:

Typograf Werner Fievé, formand.
Forretningsbestyrer Børge E. Johannessen, næstformand.
Arbmd. Aage Andresen.
Fru Noline Bendixen.
Fru Agnes Jensen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Snedkermester C. A. Bjerregaard.
Gartner Arne Loklindt.
Direktør G. Ulrik.
Fru Else Svarrer.
Læge Henning L. Jensen.
Fru Grete Kodal.
Fru Gerda Jensen.
Fru Didde Skogemann.
Papirhandler Sven Tobiesen.

Byrådets skoleudvalg:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand.
Typograf Werner Fievé, næstformand.
Elektriker Harry Sørensen.
Skoleinspektør frk. M. Hald.
Fiskeeksportør Hans Clausen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør,
M. Skov Nielsen, fuldmægtig,
Frk. Dagmar Jensen, overassistent.
Frk. Karen Marie Petersen, kommuneassistent.
Fru Lizzi Hansen, kontorassistent.
Fru Annie Thomsen, kontorassistent.
Fru Elfrida Høyer-Nielsen, kontorist.
Jørgen Frandsen, kontorassistent.

Skolevæsenets kontor:

Kongensgade 34².

Telefon 4040.

Skoledirektøren	lokal	340
Fuldmægtigen	»	341
Overassistenten	»	342
Ekspeditionen	»	343

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14—15 undt. lørdag (privat: Havnegade 83, tlf. 1113).

Ekspedition kl. 9—15, lørdag kl. 9—12. Vikaranvisning dog fra kl. 7,30.

De kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	Skoleinspektør Karl M. Bruun tlf. 3176, priv. 4152.
Danmarksgades skole (D): m. Annekskolen	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
Gammelby skole (Gb.):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592, priv. 4730.
Grådybskolen (Gr.): m. pavillonen ved Grådybet (tlf. 4514)	Skoleinspektør John Jensen tlf. 3362, priv. 854.
Jerne skole (J):	Skoleinspektør Ahlmann Nielsen tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør Magne Astrup tlf. 2163, priv. 4536.
Stormgades skole (S):	Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, tlf. 289, priv. 1945.
Vestre skole (V): m. Vesterhavssk. (tlf. 3913)	Skoleinsp. frk. Karen Marie Nielsen tlf. 395, priv. 2036.
Østre skole (Ø):	Skoleinspektør frk. Margr. Hald tlf. 308, priv. 775.
Veldbæk skole (Vdb.):	f Førstelærer Axel Knudsen tlf. 4384.
Tourup skole (T):	

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Fælleslærerrådet:

Formand: Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet ved Boldesager skole:	Kommunelærer Niels Nøhr,
» Danmarksgades skole:	Kommunelærer Carl Dirks,
» Gammelby skole:	Viceinspektør Henning Hjuler,
» Grådybskolen:	Kommunelærer K. J. Schlein Andersen,
» Jerne skole:	Overlærer Kaj Jensen,
» Rørkjær skole:	Viceinspektør J. Holmberg,
» Stormgades skole:	Overlærer J. Wolff,
» Vestre skole:	Overlærer S. P. Sørensen,
» Østre skole:	Overlærer Peter Vedde.

Skolepsykologisk kontor:

Kronprinsensgade 33.
Tlf. 2801 og 2980.

Ledende konsulent for særundervisningen: Erik A. Matthiessen,
tlf. privat 5013.

Konsulent: Fru Birte Binger, tlf. privat 3972.

» : Harald Rasmussen, tlf. privat 3924.

Skolepsykiater: Reservelæge fru Birte Jørgensen, Thisted.

Lægeautoriseret talelærer: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4040,
lokal 346. Tlf. privat 3015.

Rendbjerghjemmet, pr. Egersund:

(Observationshjem).

Forstander Hans Novrup, tlf. Gråsten 5 17 56.

Skolelægeinstitutionen:

Skolelæger:

L. M. Jakobsen, tlf. 4043, privat 3200.

J. Snedvig, tlf. 3459, privat 3397.

Specialister:

Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg sanatorium.

Røntgengennemlysninger. Tlf. 1010.

Overlæge S. Fr. Nielsen. Høreundersøgelser. Tlf. 2212.

Skolesundhedsplejersker:

Frk. Beate Hansen, Stormgades skole, tlf. 3589, og Vestre skole,
tlf. 3595.

Frk. Ellen Degn, Rørkjær skole, tlf. 3459, og Gammelby skole.

Frk. Anna Justesen, Østre skole, tlf. 5388, Gammelby skole og
Jerne skole.

Frk. Helga Christensen, Boldesager skole, tlf. 1882, og
Jerne skole.

Frk. Warla Østbirk, Danmarksgades skole, tlf. 4043, og Veldbæk
og Tourup skoler samt Rendbjerghjemmet.

Frk. Birgitte Bækgaard Knudsen, Grådybskolen, tlf. 4781.

Skoletandklinikkerne:

Overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen, tlf. 1020, privat 873.

Klinikken på Boldesager skole, tlf. 3699.

» » Danmarksgades skole, tlf. 1020.

» » Grådybskolen, tlf. 3037.

» » Rørkjær skole, tlf. 3459.

» » Stormgades skole, tlf. 3879.

Svagbørnskolonien i Sønderho, Fanø:

Åben i tiden 1. maj—15. okt., tlf. Sønderho 16.

Svaghørnskolonien i Rendbjerg pr. Egersund:

Åben i tiden 1. maj—30. sept. (feriekoloni og lejrskole), tlf. Gråsten 5 16 34.

Skolevæsenets socialrådgivere:

Kongensgade 34². Træffetid kl. 8—9 og — undtagen lørdag — kl. 13—14.

Fru Irene Christiansen, tlf. 4040, lokal 345.

Frk. Iris Mogensen, tlf. 4040, lokal 344.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor i Anneksskolen, Skolegade 54, tlf. 4737.

Forstander Henry Mogensen. Træffetid kl. 14—15, undtagen lørdag.

Tlf. privat 4640.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand.

Fiskeeksportør Hans Clausen, næstformand.

Elektriker Harry Sørensen, A. O. F.

Husmoder fru Agnes V. Nielsen. Esbjerg husmoderforening.

Husmoder fru Nicoline Bendixen. Husligt arbejderforbund.

Husmoder fru Esther Andreasen. Folkeligt oplysningsforb.

Assurandør A. Skeem. Det komm. ungdomsudvalg.

Skibstømrer Rudolf Hansen. Ungdomsfore. fællesråd.

Skoleinspektør Sv. Å. Werborg. Valgt af fælleslærerrådet.

Murermester Oskar Nielsen. Valgt af arbejdsgiverforeningen.

Fagforeningsformand Chr. Kjeldsen. Valgt af Dansk arbejdsmandsforbunds fællesledelse.

Pædagogisk rådgiver: Skoledirektør N. P. Andersen.

Sekretær: Forstander for fortsættelsesskolerne Henry Mogensen.

Valgt af
Esbjerg
byråd

Skolevæsenets lokalesituation.

I tidligere beretninger er medtaget statistisk oversigt over undervisningslokaler og disses udnyttelse, og oversigten har selvsagt udvist den samme overanstrengte situation, som adskillige andre skolevæsen kan opvise.

Når en sådan oversigt ikke er medtaget i denne beretning, betyder det ikke, at manglen på undervisningslokaler er afhjulpet, men den kendsgerning, at igangværende byggeri gør en sådan oversigt forældet, før den har forladt trykkeriet.

Esbjergs stærkt voksende yderkvarterer betinger nye skoler eller udbygning af eksisterende: Gammelby og Jerne skoler udbygges til fuldt firesporede skoler, og en Spangsbjergskole af samme størrelse er under planlægning.

Samtidig hermed bestræber man sig for at modernisere den indre bys ældre skoler, i hvilken modernisering f. eks. en akustisk regulering er et væsentligt indslag.

Undervisningslokaler.

Antal reelle undervisningslokaler pr. 31. december 1956
(købstadordn. skoler):

Skole	Hele klassevæ.	Halve klassevæ.	Tegnelokaler	Geografilokaler	Naturh.-lokaler	Fysiklokaler	Sanglokaler	Gymnastiksale	Småsløjde, hobby	Træsøjdelokaler	Metalsøjdelokaler	Håndarb.-lokaler	Skolekøkkener	Børnehavelok.	Bibliotekslokaler	Lysbilledlokaler	Faglokaler i alt	Undervisningslokaler i alt	Urcelle rum	Lejede lokaler
Boldesager	20		1	1	1	1	1	2	1 ¹⁾	1		1	1	1	1	1	14	34		
Danmarksgade m. Anneksskolen	20	1 ²⁾	1	1	1	1	1	2		1		1	1	1	1	1	12	33		
Gammelby	4	1						1									1	6		
Gammelby	23	5 ³⁾	1		1	1	1	3	1	1		2	2	1	1	1	16	44	1 bogbinderl.	
Grådybskolen m. paviljonen i Grådybet ...	29	3 små	1	1	1	1	1	4 ⁴⁾	1	1	1	2	2	1	1	1	19	51		
Jerne	2													1			1	3		
Jerne	13			1	1	1		1		1		1	1	1	1		9	22	1 kvistværelse 1 lægeventev. 1 hobbyrum i kældere	Lejet 2 lok. i missionsh.
Rørkjær	24	2	1	1	1	1	1	2		1		1	1	1	1		12	38	1 matr.-rum anv. i underv.	
Stormgade	21	4	1	1	1	1	1	2		1		1	1	1	1		12	37	Hobbyrum Lysbilledrum	
Vestre m. Vesterhavsskolen	16	1				1		2		1		1		1			6	23		
Østre	4							1						1			2	6		
Østre	16	1		1	1	1		2		1		1		1			8	25	1 hobbyrum 1 keramikrum 1 omkl.-rum i kældere	Lejet lok. til bhv. i Englands- gade 6
	192	18	6	7	8	9	6	21	4	9	1	11	9	9	9	3	112	322		

¹⁾ I kældere. ²⁾ Kan kun bruges til 6. ³⁾ Heraf 3 læsehøjsrum. ⁴⁾ Heraf 1 tumlesal.

RØRKJÆR SKOLE.

1932 — 2. APRIL — 1957.

Til Rørkjær skole.

Gennem 25 år er et skoleliv levet i og omkring Rørkjær skole.

Skolen blev i 1932 formet på en sådan måde, at den var til at vokse i, og alligevel har væksten været så stor, at rammerne i dag er ved at sprænges.

At Rørkjær skole trods dette har taget til sig byens nye kulturelle institution, Esbjerg aftenseminarium, har selvsagt ikke bedret situationen, men skolen fortjener tak herfor, og det viser et for mig karakteristisk træk i skolens fysiognomi:

Indholdet af Rørkjær skoles hverdag er vel som andre skoler: dansk-timer, tabel, byer, bjerge, sang, gymnastik osv. osv. —

Ganske som andre skoler?

Javist, men dog med forbehold. — For enhver skole har over sit virke en ganske bestemt grundtone, og for den, der forstår kunsten at lytte sig ind til grundtonen, åbenbarer det sig, at hver skole har sin »personlige« grundtone.

Rørkjær skoles grundtone har — bortset fra besættelsestidens disharmonier — steds været den harmoniske samklang mellem skolelivets forskellige faktorer fra forældrekræds og leder over det ganske personale til børnehaveklassens yngste elev.

Tak for det, Rørkjær, og lykke til i årene, der kommer!

N. P. Andersen.

Kavalkade.

Efter at Vestre og Østre skole havde taget deres nye bygninger i brug henholdsvis 1912 og 1918, begyndte man at se sig om efter nye udvidelser, og i skoleåret 1921—22 gjorde man forberedelser til bygning af en skole på pladsen mellem Kirkegade, Torvegade, Frodesgade og Rolfs-gade. Skolen skulle indeholde 96 klasseværelser (!) i 8 bygninger, der skulle opføres efterhånden, som der blev brug for dem. En nærmere

undersøgelse af børnetallet viste dog, at det ikke blev nødvendigt straks at påbegynde opførelsen, og sagen blev foreløbig udsat et år.

Der kom yderligere udsættelser, men efter 1925 steg børnetallet stærkt, og bebyggelsen af byområdet øst for banelinien havde taget fart, hvorfor man i 1929 erhvervede en grund på 22.500 m² af gårdejer Sillasen for 55 øre pr. al². I sommeren 1930 påbegyndtes jordarbejderne, og den ny gade Ringen blev anlagt. Den ny skoles arkitekter var C. H. Clausen og H. Peters, Esbjerg, og ved skolens indretning medvirkede et udvalg nedsat af fælleslærerrådet. Skolen var anslået til at koste 800.000 kr., men overslaget holdt ikke, så slutbeløbet blev 875.000 kr.

Den 2. april 1932 foretoges den højtidelige indvielse i overværelse af ca. 250 indbudte gæster. Der blev talt af skoleudvalgets formand, P. Nielsen Kock, borgmester M. Mortensen, skolekommissionens formand Kr. Jensen og skoledirektør J. C. Hartelius. Ved festen blev opført en kantate med tekst af lærer Niels Laursen og musik af lærer R. Mortensen. Denne kantate blev senere opført ved Danmarksgades skoles 50 års jubilæum og anvendes nu igen på Rørkjær skoles 25 årsdag.

En måneds tid efter var skolen tilgængelig for offentligheden, og der faldt fra de besøgende mange anerkendende ord, men også udtalelser om, at det var meningsløst at bygge sådan et skolepalads, der ville få børnene til at se ned på deres egne hjem. Med denne skole havde Esbjerg fået en moderne skole, der i sit anlæg skille sig fra byens øvrige skoler, og i de første år havde vi mange besøg af interesserede. Blandt besøgene husker vi især kong Kristian den X.s besøg i marts 1933. Børnene havde i frikvarteret fået at vide, at kongen ville komme, og da nogle af dem gennem vinduet fik øje på et selskab med bl. a. stiftamtmand Herschend i gallauniform, forkyndte de nyheden for kammeraterne i ligefrem esbjergstil: »Nu kommer han!« Den høje herre i civil lagde de ikke mærke til. Da kongen aflagde visitter i klasserne, var det ikke let at sige, om børnene eller lærerne blev mest befippede. En lærerinde havde i ly af katederet listet sig til at tage sin ene sko af, og da hun ikke i farten kunne fange den, måtte hun gennemføre sin bedste hofhilsen på eet ben.

Som skolens leder virkede det første halve år lærer Rasmus Enkegård, der gik af på grund af alder 31/12 1932. Han efterfulgtes af M. P. Jensen (fra Østre skole) 1/12 1932—30/9 1942, John Jensen (fra Jerne) 1/1 1943—31/7 1953 og den nuværende skoleinspektør Magne Asstrup (fra Rørkjær skole) fra 1/8 1953.

Skolens elevtal var i 1932 675, nemlig 202 nyindmeldte til børnehaven og 1. klasse og 473 elever overflyttet fra andre skoler, fortrinsvis Østre skole. Da skolen var beregnet til ca. 900 elever, blev øverste etage i hovedbygningen først taget i brug, efterhånden som børnetallet steg, og i flere år kunne vi glæde os over, at det, der på arkitektens plan var afsat som disponibelt rum, virkelig svarede til betegnelsen.

Vi havde derefter nogle dejlige arbejdsår, hvori lærerpersonalet fandt sammen i et godt samarbejde, og også i festlige stunder udgjorde det et hele. Vi havde den glæde, at kolleger, der efterhånden kom til, fandt ind i skolens tone af fællesskab, så at det gennem alle årene har sat sit præg på skolelivet.

I 1940 havde vi den skuffelse, at besættelsesmagten også fik øje på

skolebygningens fortræffelighed, og da Rørkjær skole i december 1940 blev erklæret for militært mål, var der ikke andet at gøre end at udvandre, og i de følgende 5½ år blev vi indlogeret først på Stormgades skole og derefter på Danmarksgades skole, idet vi skiftevis hveranden uge havde undervisning 8—13 og 13—18. Vi lagde i de år stor vægt på, at vi stadig var en selvstændig skole, selvom vi boede til leje. Skønt vi ved vor tilstedeværelse forvoldte store indgreb i de nævnte skolars liv, blev vi venligt modtaget, og vi mindes endnu med taknemmelighed den imødekommenehed, vi mødte. Om Rørkjær skoles skæbne under krigen kan ingen bedre fortælle end vor pedel Oscar Svendsen, som en del af tiden stadig var bosat på skolen, og i alt fald ofte kom der i embeds medfør, undertiden under bevogning.

J. H.

Rørkjær skole som tysk kaserne.

Den 9. april 1940 kl. ca. 5.30 kom jeg op fra fyrkælderens og så en hel sværm af store flyvemaskiner kredse over byen og nedkaste flyveblade. Militæret i Sædding skød efter maskinerne, først med lyskugler og senere med skarpt, og efter at have set flyvebladene, var jeg klar over, at besættelsen var en kendsgerning. Kl. 10.20 ringede inspektør M. P. Jensen og bad mig komme over på kontoret straks, da 5—6 officerer var på vej over skolegården. Da jeg kom over, viste det sig, at der var en dansk tolk med, og at vi måtte regne med beslaglæggelse af skolen. Inspektøren henviste til skoledirektør og borgmester til videre forhandling, men det var dog kun en stakket frist, idet skolen måtte afgive hele den vestlige fløj, således at sløjde og husgerning måtte stryges af undervisningen, og inden aften var hele den del af skolen belagt med soldater, foruden boldbanen og børnehavens legeplads, der benyttes til kanon- og hilparkering. Soldaterne skulle kun overnatte for næste dag at fortsætte mod Norge, og derefter kom der nye soldater hver dag.

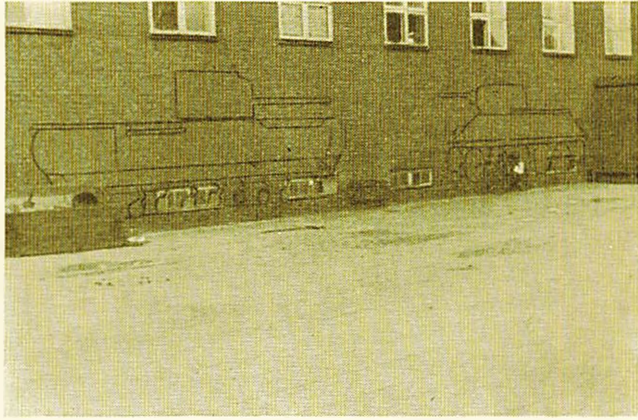
Efter nogle dages forløb kom et hold arbejdssoldater til fast indkvartering i pigernes gymnastiksal, og derefter blev det øvrige frigivet,

Der er rensset ud.

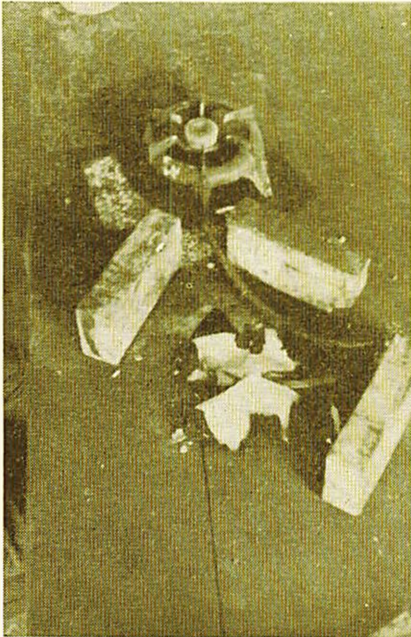
*Tyskernes form
for udsmykning.*

så skolen gik nogen-
lunde normalt i som-
meren 1940, kun gene-
ret af en hel del hånd-
værkere, der skulle
lave beskyttelsesrum
og skydestands på ta-
get af begge bygning-
er. Beskyttelsesrum
blev lavet i stueetagen

med sandkasser for
vinduerne, samt i badeværelset i forbygningen med mur for vinduerne mod gaden og store, tykke planker mod gården. Flere gange måtte der prøves »flyveralarm«, sådan at børnene vidste, hvor de skulle være. Søndag d. 1. december kl. ca. 13.15 blev der rigtig flyveralarm med nedkastning af bomber over gasværket. Igen alarm den 7. december kl. ca. 14.30. Børnene var i beskyttelsesrum ca. 1 time, hvor det regnede med sprængstykker i skolegården og på gaden. Kl. 17.30 ankom en afdeling soldater med kanoner, der blev hejst op på taget og opstillet i den færdige kanonstand.

Næste dag blev skolen erklæret for militært mål, hvorefter børn og lærere forlod skolen. De følgende 8 dage gik med aftapning af vand fra radiatorer, lukning for vand, gas og lys, pakning af materiel fra skolekøkken og sløjdsal, som anbragtes i kasser i kælderen under drengenes gymnastiksal. Skolen fortsatte undervisningen på Stormgades skole til 1. april 1941, hvorefter vi flyttede til Danmarksgades skole.

Jeg fik besked om at tilse skolen hver dag, og den 21. januar 1941 blev jeg afhentet af den tyske værnemagt, idet skolen nu skulle belægges. Skolen blev besat, og det blev bestemt, hvilke lokaler, der skulle anvendes. Jeg protesterede mod at sætte skolen i gang, idet der på dette tidspunkt var en udetemperatur på $\div 17^{\circ}$, og inde i skolen var der $\div 11^{\circ}$. Trods protester måtte jeg fyre op, og det viste sig også, at jeg med en vandtemperatur på 90° ikke fik noget vand retur, idet vandet frøs til is i radiatorerne. Efter 2 døgnns arbejde med smede for at skille

Demonstrationsbordet i fysiklokalet.

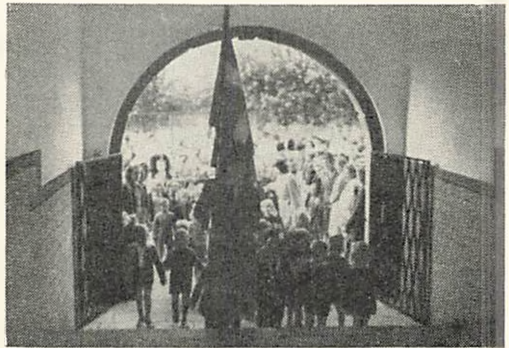

Den 20. august 1946
forlader vi i festligt optog
Danmarksgades skole —

radiatorerne og få dem optøet, lykkedes det at få cirkulation i anlægget. Skoleborde, katedre, stole og andet løst inventar blev kørt bort til opbevaring undtagen fra særlokalerne. Den 29. januar blev alt belagt. Kontorlokalet blev brugt til opholdsrum for officerer.

8 dage senere fik jeg besked fra kommunaldirektør Hans Nielsen om i løbet af 3 dage at fraflytte pedelboligen. Efter 14 dages forløb kom jeg en dag op i fysiklokalet for at efterse materiel der, men der mødte mig et syn, jeg aldrig glemmer: skabene var brækket op, glas- og kolber, reagensglas og alt muligt materiel lå knust over hele lokalet. Jeg hentede straks kaptajnen, for at han skulle se ødelæggelsen, og han lovede at finde gerningsmændene. Vi fik dog ingen besked på, om det lykkedes, men 3 dage senere måtte hele mandskabet på 1. sal rejse til fronten, og derefter kom der nye folk. Efter min indberetning til skolen og skoledirektøren blev alle særlokaler rømmet for alt løst materiel. En dag så jeg, at der fossede vand ned ad alle trapper. Der skulle gøres rent til søndag, og det foregik på den måde, at 3 mand gik med koste og 3 mand med spande, hvorefter gulvene blev spulet, som man spuler et skibsdæk, uden at blive eftertørret. Jeg måtte nedlægge protest mod den slags rengøring, fordi parketgulvene begyndte at slå buler. Hvis man havde fortsat på den måde, var alle gulvene blevet ødelagt.

Skolen var nu blevet til en rekruttskole, hvor soldaterne fik 3 måneders uddannelse for derefter at blive sendt til fronten. Nye folk hver tredje måned, og for hvert hold forandring af lokaler. Et stort fælleskøkken blev

— og kommer tilbage til Rørkjær skole.

bygget i skolegården til brug for samtlige afdelinger. Børnebe-
spisningen skulle bruges til hjælpekokken, hvorfor jeg omgående
måtte meddele, at vore 3 store kogekedler skulle bruges på en anden
skole, hvorefter de blev demonteret og kørt til Stormgades skole. Pedel-
boligen blev lavet til telefoncentral med direkte forbindelse til flyve-
pladsen, Oxbøl og andre afdelinger i omegnen samt til Frederikshavn,
København, Hamburg, Oslo og Berlin. Lærernes cykleskur blev ind-
rettet til svinesti med plads til 10–12 store svin samt røgeri til det flæsk,
der skulle røges. Svinene blev slagtet i skolegården og parteret og saltet
i køkkenet. Det, der ikke brugtes til forplejning, blev solgt til de sol-
dater, der rejste hjem på orlov.

Indtil 29. august 1943 gik det trods alt så nogenlunde, idet jeg dog sta-
dig måtte gøre opmærksom på, at tyskerne var »gæster« her, men fra
denne dag var der tysk herredømme på skolen. Med alle de skiftende
hold blev der jo — næsten for hvert nyt hold — forandringer i loka-
lerne. Jeg vil derfor beskrive, hvad de forskellige lokaler blev benyttet
til gennem årene. Alle normalklasser blev brugt til mandkabssove-
rum, dog blev stueetagen i bagbygningen fra nr. 1 til nr. 8 i 1944 brugt
til sygehus. Nr. 5 specielt til operationslokale. Kontoret: samlingsstue
for officerer, kontor, senere boede overlægen her. Lærerværelset: sam-
lingsstue for mandskab, senere beboelse for sygepassere. I køkkenet
blev der lavet diætmad til de syge. Naturhistorielokalet: geværværk-
sted, beklædningsdepot og cykelværksted. Fysiklokalet: beklædnings-
depot, senere samlingsstue for mandskab. Da der var gas ved demon-
strationsbordet, blev der opstillet 3 mursten, så der kunne steges flæsk
og spejles æg. Bordet blev forbrændt ved denne fremgangsmåde. Ved

Vi er hjemme igen.

»De små« på vej til Strandskoven.

oprydningen fandtes der 2 sække æggeskaller på gulvet. Tegnelokalet og håndgerningslokalet blev hovedsageligt brugt til samlingsstuer, men også til beklædningsdepot. Bospisningslokalet var reserverkøkken, hvor der blev skrælet kartofler, kål og lign., samt depot for fødevarer. Badekælderens brugtes om sommeren til koldt bad, og det lille håndklæderum fungerede som arrest for 2—3 mand ad gangen. Pigernes gymnastiksal: belægningsrum, geværværksted, tøjdepot og skomagerværksted. Drengenes gymnastiksal: belægningsrum, automobil- og kanonværksted, tøjdepot, vagtstue for hele vagtområdet. Biblioteket: samlingsstue for officerer, kontorlokale, skrædderværksted

med 5 skræddere og 8—10 syersker. Skolekøkkenet: påklædningsrum for nye rekrutter, ammunitionsdepot, toldsted for soldater, der skulle på orlov. Sanglokalet: belægning, cykle- og geværværksted. Geografilokalet: belægning for officerer. Børnehaven og sløjdlokalet: belægning for menige. Porten i midten af bygningen blev tilmuret og brugt til finmekanisk værksted for radio, telefon, kikkerte, lysbilledapparater og andre instrumenter. Børnehavens legeplads: bilparkering, feltkøkkener og senere nedkulingssted for kartofler, roer og andre rodfrugter til madlavning. Drengenes boldbane: parkeringsplads, senere blev der bygget hestestald og lavet ridebane. Derefter blev der bygget ammunitionslager og en hel del kældere til detonatorer og ammunition. Sillasens gård: kontorer, officerssovestuer, kantine m. m. Skolegården blev brugt til ekcerserplads og manøvrering med kanoner, og på muren ved drengenes gymnastiksal var der malet 2 store tanks til sigteøvelser.

Spredte træk: I 1943 blev jeg arresteret i ca. 2 timer, da jeg var kommet ind uden »ausweis«. Ligeledes blev jeg under udgangsforbud afhentet i Danmarkshus en nat kl. 1 af en eskorte på 6 mand, idet et vandværk var sprunget, og jeg måtte lukke for hovedhanen, — i hele sløjdsalen stod der vand, — senere blev jeg igen »fulgt« hjem.

Meget mere kunne skrives, men da det vil blive for lang en historie, så kun endnu et enkelt træk, der også står som noget, jeg ikke glemmer. Den 5. maj 1945 om morgenen kl. 7,30 kom jeg til skolen for at se reaktionen på kapitulationen. Da jeg kom til porten, så jeg en løjtnant samt 10 mand med geværet i skudstilling, sigtende på 6 mand, der grædende og jamrende stod med ansigtet mod muren; jeg vendte straks om, hvorefter jeg gik op på bagtrappen, hvor ingen kunne se mig, mens jeg kunne

følge, hvad der skete i gården. I ca. en halv time blev de 6 mand kommanderet til atter og atter at vende sig om, og jeg så da, at de alle havde et dannebrogssflag på brystet under deres åbentstående uniformsjakke, og jeg hørte løjtnantens tordentale med udtryk som »landsforræddere«, »stympere« og lignende. Derefter blev de sat ind i et lukket rum i læskuret med vagter udenfor. Hvad der senere blev gjort ved disse soldater, fik jeg ingen klarhed over, da de allerede næste dag skulle sydpå.

De første dage efter befrielsen blev skolen brugt til natherberge for afdelinger, der kom marcherende nordfra, senere kom der besked, at vi måtte regne med indkvartering af flygtninge, dette blev dog aflyst i august 1945, hvorefter oprydningen endelig kunne begynde. Pedelboligen blev først istandsat, så jeg kunne flytte ind igen i oktober 1945, og derefter begyndte den store hovedreparation af skolebygningerne, og dette arbejde afsluttedes i august 1946. Skolen kom efter festlig indmarch igang igen den 20. august 1946 efter 5¾ års beslaglæggelse.

O. Svendsen.

Begivenheder i skolernes liv.

Boldesager skole:

Der har været afholdt forældreaftener for samtlige klasser på følgende klassetrin: 1. kl., 3. kl., 5. kl., IIIf. og IIIf. Disse aftener var besøgt af i alt 580 forældre.

Grådybskolen:

5/3 og 6/3: Fastelavnsfest for hhv. store og små elever.

22/3: Undervisningsminister J. Bomholt til middag hos 10 IIIf-piger i øvelseslejligheden.

19/6: Fest for udgående elever.

Foruden en række klasseforældremøder har der været møde om IIIf for forældre til børnene i II f abc samt møde for forældre til børnene i III f ab. Den 11/12 kl. 19—22 kunne forældre til børn i 5. klasserne træffe disses lærere på skolen. — 12/4 Imperiepædagoger. 16/6 Prinsesse Caroline Mathilde. 7/2 Insp. S. A. Bo. 27/2 Insp. Nik. Nielsen. 11/5 Sløjdinsp. Keld Petersen.

Jerne skole:

Forældremøder, skolefest og afslutningsfest.

Rørkjær skole:

Klasseforældremøder: 2a, b og d, 3e, 5b og d, Ixa, IIxb, IIfb, IIIxb og IVxa.

Klasseture: 4c og IIfb (Ribe), IVxa og b (Sydslesvig), IIIxa og b (Nor-ge).

Konfirmationsfest: IIIxa og b.

Elevforeningen har i årets løb afholdt en række sammenkomster med et alsidigt program: foredrag, film, spørgekonkurrencer og danseturnering.

I forbindelse med skolens jubilæum 2. april opførtes J. L. Heibergs »Aprilsnarrene«, instrueret af P. Holt og E. Lau.

Stormgades skole:

- 12/11-56: Kaptajn Nørgård fra »Dansk skibsadoption« holdt foredrag ledsaget af farvelysbilleder fra »George Stage«: En dreng går til søs.
 25/1-57: Norsk rejselektorbesøg ved foreningen »Norden«. Lærer Arne Arstad, Søholte, holdt foredrag med films for IVx og IIIf.
 13/2-57: Lærer Reiner Pedersen foreviste for klasserne I—IIIx og I—IIIIf de 3 farvefilms: Galatheas arbejde, Dybhavets dyreliv og Sælernes ø.

Ved den årlige fastelavnsfest opførte eleverne »Tre mænd i sneen« (v. Rob. Neuner) ved 3 forestillinger for skolens elever og deres forældre.

Vestre skole:

- 30/1 Forældreaften for 1. og 2. kl. Skolelæge Jakobsen: Skolelæggen, barnet og hjemmet.
 13/2 Forældremøde for 5. kl.
 15/2 Indvielse af nybygning og ombygning.
 13-14-15/4 Skolekomedie.
 19/6 Udflugt m. de yngste elever til Nørreskoven.
 20/6 Afslutning og afslutningsfest for IIIf, IIIIf, IIIx, IVx, r. Klassemøder er afholdt for IIIf, IIIIf og IIIx. Eleverne har startet en elevforening, der bl. a. har afholdt filmsaften og kammeratlig sammenkomst. Samarbejde med Vestre skoles forældreforening, der deltager i skolens forskellige arrangementer.

Østre skole:

- 27/10 56: Konfirmandfest på skolen.
 1/12 56: Sangkoret sang i Vor Frelzers kirke.
 5/12 56: Bogaften i forældrekredsen.
 22/12 56: Juleafslutning i Vor Frelzers kirke.
 30/1 57: Forældremøde med orientering om de 2 mellemskoleafdelinger (mødt 110 forældre fra 94 hjem).
 2/3 57: Fastelavnsfest.
 10/3 57: Sangkoret synger i Husmoderforeningen.
 11-12/4 57: Dramatisk klub opførte 3 gange »Pipi Langstrømpe«.
 2/5 57: Sangaften.
 20/6 57: Afslutning (bl. a. for skolens første realklasse).

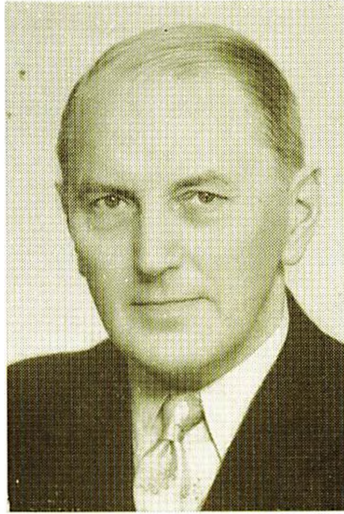
Rørkjær skole 25 år

*M. P. Jensen,
overlærer
(skoleinspektør)
på Rørkjær skole
1932-42.*

Magne Astrup, skoleinspektør 1953.

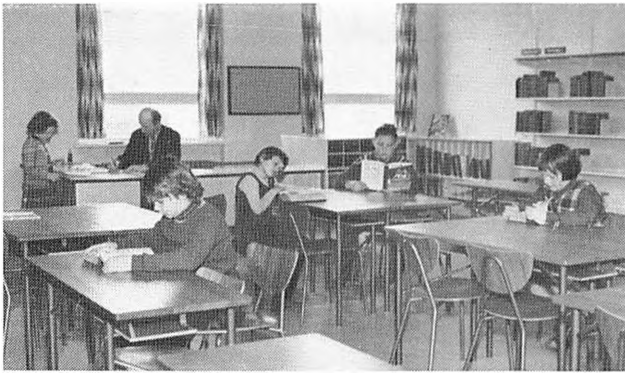
*John Jensen,
skoleinspektør
på Rørkjær skole
1943-53
(nu Grådyskolen).*

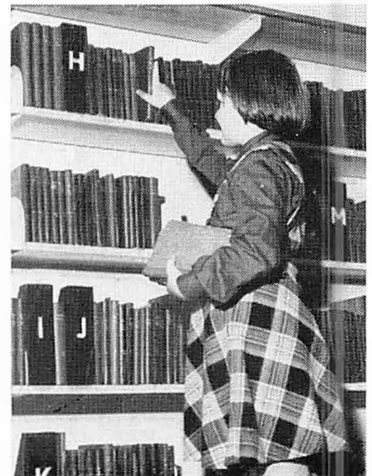
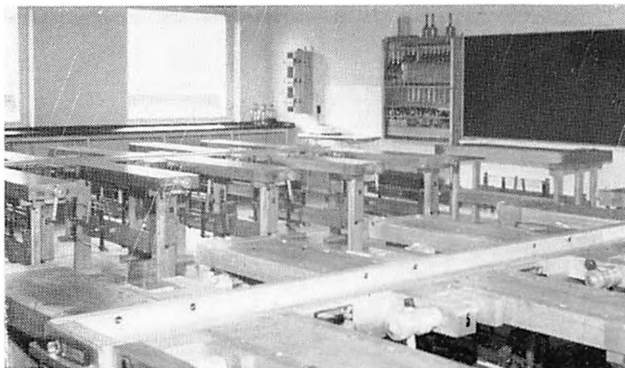
Probst A. Kjergaard og bogtrykker K. Rosendahl var medlemmer af den skolekommission, der indbød skolen.

Fra højtideligheden ved flagstangen på børnehavens legeplads. To af træerne i baggrunden er endnu ældre end Rørkjær skole, idet de har stået på samme sted i mere end 25 år.

Vestre skole har i årets løb fået en tiltrængt og meget værdifuld udvidelse.

Lærerpersonalet.

Ved skolevæsenets købstadordnede skoler var der for skoleåret 1956—57 normeret følgende embeder:

Skoledirektøren	1
Skoleinspektører, herunder konsulent for sær- undervisningen	10
Viceinspektører, herunder konsulenter for sær- undervisningen	21
Talelærere	2
Lærere	160
Lærerinder	132
Timelærere	8
Timelærerinder	18
Faste vikarer	14
Ialt ...	<u>366</u>

Til- og afgang i lærerpersonalet i skoleåret 1956—57.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		ansættelse under andet skolevæsen m. v.	indgåelse af ægteskab	alder	anden ansøgt afsked	dødsfald
Skoleinspektører, herun- der konsulent for sær- undervisningen				1		
Viceinspektører, herun- der konsulent for sær- undervisningen						1
Overlærere				3		2
Lærere og aspiranter	14	5				
Lærerinder og aspiranter	11	6				
Timelærere	7					
Timelærerinder	5					
Faste vikarer		1				

Lærerpersonalets fraværelse i skoleåret 1956—57.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ.+Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	244	774	1018	214	81	295	1313
September	656	974	1630	491	25	516	2146
Oktober	629	846	1475	563	180	743	2218
November	514	716	1230	1027	183	1210	2440
December	262	424	686	600	98	698	1384
Januar	430	193	623	999	117	1116	1739
Februar	870	515	1385	1414	133	1547	2932
Marts	759	491	1250	1326	211	1537	2787
April	417	872	1289	1060	52	1112	2401
Maj	397	631	1028	1467	29	1496	2524
Juni	417	842	1259	1060	52	1112	2371
I alt	5595	7278	12873	10221	1161	11382	24255

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omregnet til årligt antal	Timer	%
Lærere	6517	251947	12873	5,11
Lærerinder	4437	171534	11382	6,63
I alt	10954	423481	24255	5,73

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt ca. 3.600 timer, der skyldes svangerskab og fødsel. Dersom dette antal timer fradrages i anførte antal timer, vil lærerinders fraværelse i % udgøre 4,54.

I de under anden årsag anførte timer er indeholdt 3.838 timer for lærere under militærtjeneste, 408 timer for lærere og 55 timer for lærerinder under orlov og 3.022 timer for lærere og 1.118 timer for lærerinder under deltagelse i kursus.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 12 skoleinspektørmøder, 60 lærerrådsmøder og 35 lærermøder.

Jubilæer.

25 år.

13. august 1956: Overlærer Mary Pedersen, Jerne skole.
 2. september 1956: Overlærer Ellen Korsholm, Rørkjær skole.
 2. september 1956: Viceinspektør Kristiane Sørensen, Stormg. skole.
 2. september 1956: Skoleinsp. Svend E. Løkkegaard, Gammelby skole.
 22. februar 1957: Viceinsp. Janne M. Holmberg, Rørkjær skole.
 21. april 1957: Overlærer Dagny Hillersborg, Danmarksgades skole.

Lærernes videreuddannelse.

Som tidligere år har lærerpersonalet i prisværdig høj grad gjort en indsats for at dygtiggøre sig.

I denne beretning, side 84, er fortalt om virksomheden inden for Esbjerg årskursus, 37 kolleger har udnyttet sommerferien til kortere eller længere kursus, og som tidligere har skolevæsenet i samarbejde med Esbjerg lærerforening arrangeret en række foredrag og instruktioner:

Mandag d. 13. august: Dansk i 1. klasse m. kommunelærer Knud Hermansen, Emdrupborg.

Tirsdag d. 14. august: Regning i 1. klasse. Instruktør: Skoleinspektør R. Mejlsing, København.

Torsdag d. 6. september: »Den relativt selvstændige iagttagelsesmetode i naturhistorie« med lederen af Biologisk studiesamling i København, viceskoleinspektør P. Egede Andersen.

Fredag d. 7. september: Biologidemonstration i naturen med elever fra em og fm. Leder: P. Egede Andersen.

Lørdag d. 6. oktober: »Dramatisering i skolen«. Foredrag og demonstration ved lektor K. B. Mønsted, København.

Torsdag d. 15. november: Afdelingslæge Lemmergård og overlæge Marthinsen, Ribe, talte om psykiatriske patienter og hospitaler.

Fredag d. 23. november: Instruktionskursus i historie med øvelsesskoleleder Johs. Reiff, Skårup.

Fredag d. 14. december: Foredrag om erhvervsvejledning af erhvervsvejleder Carl Dirks, Esbjerg.

Torsdag d. 24. januar: Foredrag af Broby Johansen: »Krop og klær.«

Fredag d. 8. februar: »Bedømmelse af skriftlige opgaver ved mellem-skole- og realeksamen.« Instruktør: Undervisningsinspektør S. A. Bo, Århus.

Fredag d. 15. februar: Foredrag af højskolelærer A. Juul Andersen, Askov, om den storpolitiske situation.

Onsdag d. 27. februar: Foredrag om dansk i eksamensmellem skolen af undervisningsinspektør Nik. Nielsen, Ålborg.

Fredag d. 8. marts: Det store skolemøde for Ribe amt. (Samarbejde med amtets øvrige lærerkredse). Foredrag af seminarieforstander Poul Hartling: »Skolens opbygning.«

Foredrag af højskoleforstander Johs. Novrup, Magleås: »Skolen i et storpolitisk tidehverv.«

Fredag d. 22. marts: Undervisningsminister Julius Bomholt: »Orientering vedrørende den skolepolitiske situation.«

Mandag d. 25. og tirsdag d. 26. marts: Tegneinspektør Rolf Bull Hansen, Norge: »Om tegneundervisning og formningsfag.«

Torsdag d. 9. og fredag d. 10. maj: »Tegne, klippe og klistre i alle skolens fag.« Instruktør: Kommunelærer Jørgen Clevin, Frederiksberg.

Onsdag d. 15. maj: Demonstration af Pallins selvkontrollerende undervisningsmateriale v. Hemming Pallin, Sverige.

Mandag d. 27. maj: Instruktion i håndbold med lovgennemgang v. seminarielærer Th. Johansen, Esbjerg.

Studierejser til venskabsbyer.

Som led i programmet for læreres videreuddannelse ydes der tilskud til indtil fire kollegers studieophold i de norske og svenske venskabsbyer, to ophold i Stavanger og to i Eskilstuna.

Hvert ophold varer en uge, og der ydes som tilskud fri vikar samt et kontant beløb svarende til rejse på første klasse.

Tre kolleger har benyttet sig af dette års tilbud, og de beretter følgende:

Stavanger.

I år var jeg den heldige, der fik bevilget en studierejse til vor venskabsby, Stavanger. Jeg takker herved de bevilgende myndigheder, som ved økonomisk bistand gjorde det muligt for mig at foretage rejsen.

Når jeg ønskede at rejse til Stavanger, var det først og fremmest for at besøge Framhaldsskolen der. Vi havde sidste år her i byen besøg af lederen af Framhaldsskolen, hr. Karmly, som en aften fortalte interesserede lærere her fra byen om arbejdet på skolen i Stavanger. Vi var uden tvivl mange, der den aften blev klar over, at vi her hørte om noget, der var værd at stifte bekendtskab med. Nu fik jeg altså lejlighed til at se, hvordan arbejdet egentlig går for sig på en sådan »ungdomsskole«.

Børnene i de norske skoler går sammen i 7 år — udelt. Først nu efter det 7. skoleår er der tale om en deling af eleverne. Undervisningspligten ophører samtidig; — men kun en forsvindende lille del af eleverne går ud af skolen på dette tidspunkt. Man fortsætter — enten i realskolen, hvor målet er en højere eksamen — eller på Framhaldsskolen, hvor det mere »praktiske« er et af målene for undervisningen. Det betyder for eleverne, at de ved overgangen fra det 7. til det 8. skoleår skifter skole og lærere, altså begynder »på en frisk«. Dette tillægger de norske kolleger overordentlig stor betydning.

På Framhaldsskolen kan eleverne fortsætte 1 eller 2, ja, endog 3 år. Det første skoleår (svarende til vore III-fm klasser) er eleverne endnu ikke delt ud på linier. -- Dog er der tale om en »teoretisk« og en »praktisk« linie — de sidste elever uden fremmed sprog, men med flere manuelle timer. Men ellers er klassen samlet i skolens hovedfag. Samtidig gives der eleverne en orientering i hvilke linier, der er at vælge i det 2. skoleår på Framhaldsskolen. I bemærkninger til skolens I. klasse hedder det, at klassen er et afsluttende kursus med afgangsbetegnelse.

Ønsker eleven nu at fortsætte på skolen, er der i det 2. skoleår 5 forskellige linier at vælge mellem: Handels-, butiks-, huslig-, håndværker- eller søgutslinien. Under mit ophold på skolen blev der rig mulighed til at bese de mange forskellige faglokaler, som jo er én af forudsætningerne for at gennemføre en sådan undervisning tilfredsstillende. Særlig interessant var lokalet for butiksbetjening. Her var samlet alt, hvad der hører til i en købmandsforretning: Telefon, regnemaskine, kasse, varelager m. m. Træ- og metalsløjdlokalerne førte tanken hen på »rigtige« værksteder med maskinhøvl, svejseapparat, elmaskiner m. m.

I den uge, jeg besøgte skolen, havde man skriftlig årsprøve, og det var min opfattelse, at man faktisk stiller større krav til eleven, end vi gør til eleven i vore III-fm klasser. Hvad mener man f. eks. om engelsk

genfortælling i det 8. skoleår (teoretisk linie)? Eller bogføring? Og projektionstegning for drengene? — Er der en forbindelse mellem skole-skiftet og arbejdsindsatsen i de nye skolefag? Elevernes besvarelser af opgaverne kunne i hvert fald tyde på noget positivt. Lærernes erfaring var da også, at her fik eleven mulighed for at starte »på en frisk« — og at eleven gjorde brug af denne mulighed i langt de fleste tilfælde.

Foruden det specielle ved netop Framhaldsskolen fik jeg jo naturligvis også lejlighed til at se, hvorledes arbejdet går for sig på en norsk skole. For at aflaste skolelederen for det »kontormæssige« arbejde er der ved mange skoler ansat en kontordame, som ordner f. eks. regnskabet. Eller skolebetjenten (vagtmesteren), som står for uddeling af materialer m. m. Ønsker en lærer nogle opgaver mangfoldiggjort, afleveres kladden til vagtmesteren om morgenen, kontordamen skriver det ned på skrivemaskinen, og vagtmesteren duplikerer sættet, hvorefter læreren kan afhente det »ved skranken«. — Såre snildt.

Men Stavanger er jo mere end netop Framhaldsskolen. Det er en gammel by, og det er ikke vanskeligt at se, hvorledes den er opstået. De gamle bydele har bevaret deres bebyggelse — trods den kolossale brandfare. Mange interessante ture fik jeg også tid til rundt i og uden for byen. Desværre indbød vejret ikke til længere ture — det var — fortalte man ægte stavangersk med regn og slud. Af byens seværdigheder fik jeg set Kongsgården — tidligere sæde for de danske konger — nu gymnasium, Bispekapellet — en gammel stenkirke fra biskop Arnes tid, Valbergtårnet — et hundredårgammelt brandtårn — nu turistkontor, og endelig må nævnes højmessens i den smukke domkirke, hvor man uvilkårligt bliver fanget ind i den højtid, som kirken er ment at skulle give. Det var en stor oplevelse at se og høre menighedens aktive deltagelse i gudstjenesten — det var noget ganske naturligt for den store menighed, hvoraf mange var skolesøgende børn. Under mit ophold i Stavanger følte jeg mig i det hele taget omgivet af festlige mennesker. Søndag morgen kunne jeg høre de mange festlige sangkor og musikkorps drage af sted på udflugt med de små færges ind i fjordene. En anden festlig oplevelse var det at se de mange hundreder sejl-, motor- og robåde på fredelig demonstrationssejlad i havneindløbet; man ønskede en ny lystbådehavn. Eller den overstrømmende gæstfrihed jeg mødte under mit besøg i norske lærerhjem. Jo, det var en stor oplevelse at få lov at besøge vor norske venskabsby.

På rejsen op til Stavanger fulgtes jeg med en dansk kontrolassistent, som skulle op for at lære af norske forhold. Og på vejen hjem var en af mine rejseledsagere en stor frisk gut fra Haugesund — på vej til København for at afslutte sin uddannelse som skibssmed ved B. og W. — han fremviste med stolthed sin vadsæk, som han selv havde forarbejdet på Framhaldsskolens søgutlinie. Vi kan lære meget af nordmændene, og måske har vi så lidt, som vi kan give til gengæld.

Bent Otto Jensen.

Eskilstuna.

I.

Siden min kone og jeg i 1955 ledede et hold elever på udvekslingsrejse til Eskilstuna, har vi haft lyst til at besøge byen igen; vi diskutere

rede studierejse, og da der i år kunne komme 2 på studietur, søgte vi og fik rejsen.

Vi bestemte os til at tage turen i forbindelse med efterårsferien, så fik vi længere tid i Sverige, dels for selv at køre dertil, dels for at øret kunne få tid til at vænne sig til sproget.

Efter en køretur gennem det smukke svenske landskab, hvor skoven stod i al sin efterårspragt, kom vi til Stockholm, hvor vi som »private« opholdt os i 4 dage; Stockholm er en meget smuk by, der er værd at ofre megen tid på.

I Eskilstuna blev vi den første morgen modtaget og budt velkommen af folkskoleinspektør (= skoledirektør) Pär Skallström. Han gav os alle oplysninger af interesse samt en liste over byens skoler, og så drog vi med hans assistent (= vicedirektør) til den første skole, hvor man ventede os.

Vi kunne ellers frit vælge, hvilken skole vi ville besøge; overalt blev vi modtaget med stor gæstfrihed og venlighed; jeg ved, at vi begge nød hvert minut af vort ophold. Hvor havde vi det dejligt i vore svenske kollegers selskab; samværet i klasserne og på lærerværelserne, diskussioner om opdragelsesproblemer, disciplin, indlæring, metoder, struktur etc. var meget interessante. Disse diskussioner fortsatte vi mange gange om aftenen, da vi ofte var inviteret ud til svenske kolleger. Vi kunne ikke andet end misunde dem en gang imellem, ligesom de også misundte os af og til. For eksempel underviser en svensk lærer kun 30 timer ugentlig og har lidt højere løn; betydelig højere, hvis vi tager den svenske kronas købekraft i betragtning.

Blandt de ting, der optog mig mest, var et besøg i en hjælpeklasse. Her underviste fru Högeviik, en stor personlighed og en kapacitet på sit felt. Børnene blev undervist i grupper, og de gik vældigt op i arbejdet; de var glade for skolen og for deres lærerinde; det var udbytterige timer, som længe vil anspore mig.

Desuden slog det mig, at man på nogle felter havde bedre og rigeligere undervisningsmidler. For eksempel var fysiksamlingerne imponerende; her var alt, hvad en fysiklærer kunne ønske sig.

For også at få et indblik i den svenske form for skolebespisning, spiste vi flere gange middag i skolernes bespisningslokaler. — Bespisningen er langt mere omfattende end i Esbjerg. Der spises på *alle* skoledage *hele* året rundt, og *alle* børn kan deltage. Deltagelsen er meget stor, men jeg fik ingen procent opgivet. Lederen fortalte mig, at man før i tiden havde spist frokost, men nu bliver der overalt serveret et varmt måltid + mælk og knækbrød med margarine. Lærerne mente at kunne konstatere, at børnene, — særlig i den kolde tid — var mere oplagte efter et varmt måltid.

Børnene spiser under tilsyn af lærere, der modtager betaling for arbejdet. Der er adgang for lærere til at købe mad i skolebespisningen; gennemsnitsprisen for et måltid mad var 94 øre. Måltidet dækker — som her — halvdelen af vitaminbehovet og ca. $\frac{1}{3}$ af kalorieforbruget.

På alle skoler har man et fint bespisningslokale; mange steder var lokalet udstyret med scene, så det kunne anvendes til brug ved skolefester o. l. Desuden var de fleste lokaler rigt udsmykket med kunstværker af anerkendte kunstnere. I Sverige er det nemlig sådan, at en

vis procentdel af en ny skoles opførelsessum er beregnet til indkøb af kunstværker til skolen.

Til slut vil jeg bringe min hjerteligste tak til Esbjergs skolemyndigheder, der gjorde denne studierejse mulig for mig, og derved gav mig en rig oplevelse mere.

Alfred Jørgensen.

II.

Der er gået knap 14 dage, siden vi kom hjem fra vor studierejse til Eskilstuna.

Mens vi gik deroppe, tænkte jeg et par gange: »Det er dejligt dette her, interessant og morsomt, men har det nogen værdi for undervisningen? For de underviser jo næsten ligesom, jeg selv gør!« Nu ved jeg, at det havde stor værdi — også for undervisningen, for jeg føler mig inspireret, og det er en vidunderlig følelse i vort arbejde. Det at komme væk fra skolen og børnene en lille tid og se andre lærere og børn i funktion virker forfriskende — og så er det uendelig dejligt at komme hjem i sin egen klasse igen! Og så viser det sig jo, at man af og til tænker: »Her kan du for resten bruge det, du så den og den dag i Eskilstuna,« for selvfølgelig fik man mange gode ideer.

I Sverige undervises børnene i de tre første skoleår af småskolelærere rinder og kommer først i 4. klasse til lærere eller lærerinder med en uddannelse svarende til vor, og i alle klasser er der udpræget klasse-lærersystem, sådan at læreren har klassen til alle fag, eller omtrent alle. Man mener der, at denne ordning er den bedste for disciplinens skyld. Der har før været rene pige- og drengeklasse, men nu går man over til blandede klasser, selv gymnastik har begge køn sammen i de første 5 eller 6 skoleår. Der blev sagt, at det skulle virke til at gøre børnenes omgang med hinanden mere naturlig.

Da jeg interesserer mig allermost for undervisning i grundskolen, særlig 1. klasse, bad jeg om at måtte overvære hovedparten af timerne i småskolen. De fleste steder i Eskilstuna er man så heldigt stillet, at der er lokaler nok, således at klasserne kan blive i sit eget lokale og lade halvfærdige ting stå fremme uden at genere andre — der er masser af skabsplads, tavler, opslagstavler og et orgel i hver klasse — alt dette gør, at der bliver en særlig hygge, en egen »her-bor-vi-stemning«.

Man er vel ofte tilbøjelig til at skynde sig for meget i 1. klasse. Det vil jeg ikke gøre mere efter at have set på undervisningen i Eskilstuna. Der blev brugt megen tid til at gøre børnene interesserede, til at »lege« stoffet ind i dem og aktivisere dem, og der findes fine materialer dertil, som jeg nok kunne misunde dem. Men ingen steder så jeg noget bedre end Peter Veddes arbejdshæfter. De kan efter min mening ikke vurderes for højt, for ved hjælp af dem kan de dygtigste og flittigste elever virkelig få lejlighed til at folde sig ud. Og de gør det med glæde, iver og frimodighed.

Man har i de første klasser et fag, som kaldes »Hembygd«, en forbedrelse til geografi- og naturhistorieundervisningen. Man læser fire hæfter med afsnit om skolen, hjemmet, haven, bondegården, byen o. s. v. Der er morsomme tegninger og let forståelig tekst, og man bruger desuden arbejdsmapper, hvor børnene tegner, klistrer billeder i og skriver om det stof, man arbejder med i det pågældende øjeblik.

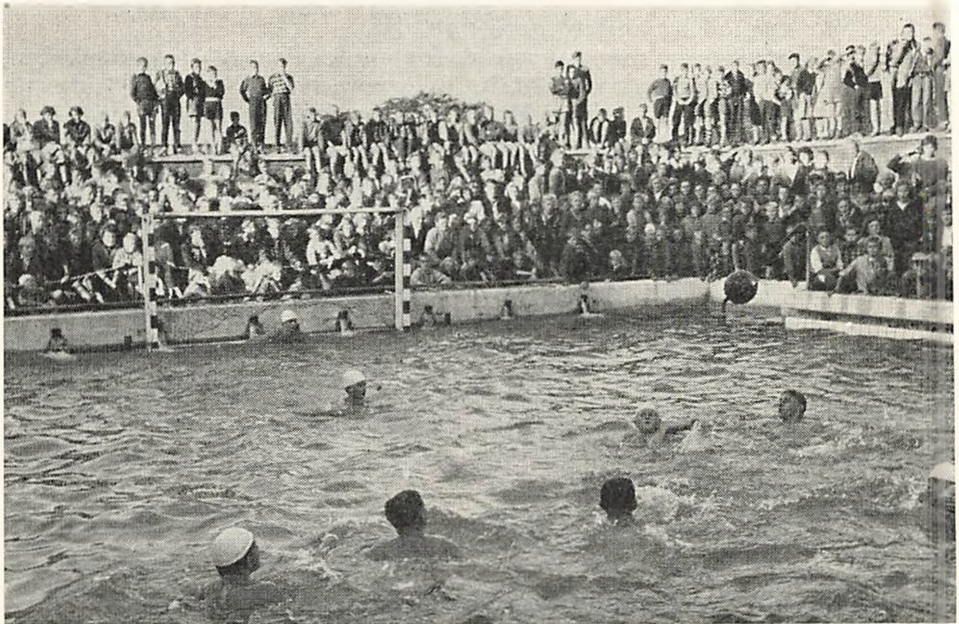
Det undrede mig at høre, at børnene skrev med blæk allerede i 1. klasse. Hvert barn får en skolefyldepen midt i første skoleår, og de skriver virkelig pænt med dem.

Vi havde nogle rare og fornøjelige aftener sammen med svenske kolleger. Der blev snakket skole, spurgt og fortalt og fortalt og spurgt! Og så kikkede jeg mig selvfølgelig om for at se, hvordan de indrettede sig i deres hjem. Boligsituationen er vist som her, men de steder, vi var, boede man i helt nye lejligheder med ret store huslejer og kæmpemæssige indskud. Køkkenerne er ualmindelige fine med alle mulige raffinementer, og deres hjemmevævede stoffer er så skønne, at misundelsen er lige ved at stikke sit grimme hoved frem. Men jeg vil nu hellere bo i et gammelt hus, hvis vi bor der alene og har en stump jord til, antydede jeg, men dertil blev svaret, at da så at sige alle svenske lærere bor på landet, som regel i et sommerhus ved en sø, i de 11 uger, deres sommerferie varer, i mere eller mindre nybyggeragtige forhold, er det rart at komme hjem i en moderne lejlighed. Det lyder jo også meget tiltalende!

Hvis andre finder på at følge vort eksempel og køre i bil og tage turen til Stockholm samtidig, kan det anbefales kraftigt, men jeg vil da foreslå dem at tage af sted tidligere på året. Det blev for tidligt mørkt, vi kunne godt have brugt nogle flere timer til at køre ud i.

Jeg vil gerne have lov til at takke skoledirektøren, fordi vi måtte rejse. Det var en god oplevelse, den har gjort livet rigere.

Synnøve Jørgensen.

Afslutning på svømmeugen.

Elever.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1956 (folketal: 51.947)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
A. Kommunens skoler:												
1. Boldesager skole	83	79	162	484	427	911	59	59	118	3		1194
2. Danmarksgades skole ...	27	34	61	367	404	771	75	97	172	1	2	1007
3. Gammelby skole	87	84	171	360	361	721	34	32	66			958
4. Grådybskolen	81	73	154	539	578	1117	51	59	110	13	2	1396
5. Jerne skole	35	49	84	407	359	766	35	30	65			915
6. Rørkjær skole	54	57	111	433	419	852	70	68	138			1101
7. Stormgades skole	50	34	84	374	392	766	85	70	155	2		1007
8. Vestre skole	33	53	86	287	278	565	21	51	72		2	725
9. Østre skole	47	33	80	330	296	626	26	40	66	1	1	774
10. Tourup skole				7	5	12						12
11. Veldbæk skole				34	25	59						59
12. Rendbjerg hjemmet				7	6	13	1		1			14
Tilsammen	497	496	993	3629	3550	7179	457	506	963	20	7	9162
B. Esbjerg Statsskole:				53	43	96	84	83	167	92	70	425
C. Private skoler:												
1. Sct. Nicolai skole	3	0	3	12	13	25				7	5	40
2. Esbjerg realskole	2	6	8	47	54	101	10	11	21	45	38	213
Tilsammen	5	6	11	59	67	126	10	11	21	52	43	253
I alt A. B. C.	502	502	1004	3741	3660	7401	551	600	1151	164	120	9840
D.												
1. Underviste i hjemmet ...				2	2	4						
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvaghed eller lignende				1	3	4						
3. På åndssvageanstalt				2	8	10						
4. På vanførehjem m. v. ...				2	1	3						
5. På Eksternatskolen				2	6	8						
6. I andre kommuners skoler				4	3	7						
7. Endnu ikke indmeldte ...				—	—	—						
Tilsammen				13	23	36						
Antal undervisningspligtige børn i Esbjerg				3754	3683	7437						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 14,32% af byens indbyggerantal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 17,44% af byens indbyggerantal.

Antallet af elever i undervisningspligtig alder er således i det væsentlige uændret, hvorimod antallet af de, der frivilligt søger det kommunale skolevæsen såvel før som efter undervisningspligten, er betragteligt steget.

Klassetal og børnetal i kommune

Klassetrin	Boldager skole		Danm.g. skole		Gaml.by skole		Grådyb-skolen		Jerne skole		Rørkjær skole	
	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.
Børnehaveklasse	4	123	2	61	5	131	6	154	3	84	4	111
1. grundskoleklasse	5	126	3	72	5	131	6	175	4	101	4	106
2. »	5	138	4	107	5	125	6	171	5	127	4	110
3. »	6	155	4	109	4	90	6	151	4	115	5	123
4. »	6	163	4	96	5	116	7	188	4	115	4	117
5. »	5	155	4	107	4	103	6	153	4	126	5	124
I f klasse	2	52	4	99	2	60	4	99	3	71	2	59
II f »	3	72	3	60	2	41	3	74	2	46	2	53
III f »	1	23	1	25	1	27	2	36			1	30
I x »	2	63	2	60	2	53	2	59	1	29	2	57
II x »	1	32	2	60	1	25	2	60	1	29	2	59
III x »	1	31	3	69	1	26	2	48	1	35	2	51
IV x »	1	25	3	54	1	15	1	18	1	22	2	37
Realklasse	1	24	1	19	1	15			1	15	1	20
Hjælpeklasse							1	10			3	32
Tunghøreklasse			1	9								
Læseklasse	1	12									1	12
Observationsklasse												
I alt	44	1194	41	1007	39	958	54	1396	34	915	44	1101

Optælling efter skoleafdelinger:	Klasser	Elever	Elever pr. klasse
Børnehaveklasser	32	886	27,69
Grundskole	204	5297	25,97
Eksamensfri mellemskole	50	1210	24,20
Eksamensmellemsk. og realkl.	63	1593	25,29
Hjælpeklasser	10	108	10,80
Læseklasser	4	45	11,25
Tunghøreklasse	1	9	9,00
Observationsklasse	1	14	14,00
I alt	365	9162	25,10

skolerne den 31. december 1956.

Stormg. skole		Vestre skole		Østre skole		Vestjydsk skoleordning				Rendbjerg-hjemmet		I alt		
Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Tourup forsk.		Veldbæk sk.		Kl.	Elev.	Klasser	Elev	Born pr. kl.
3	83	2	59	3	80							32	886	27,69
4	102	4	104	4	107	1	12					40	1036	25,90
3	88	2	56	4	96							38	1018	26,79
4	110	5	106	4	98			1	16			43	1073	24,95
4	100	4	95	4	94							42	1084	23,43
4	107	4	101	4	96			1	14			41	1086	26,48
2	60	1	27	1	26							21	553	26,33
2	40	2	32	1	24			1	29			21	471	22,43
1	21	1	24									8	186	23,25
2	60	1	24	1	30							15	435	29,00
2	60	1	27	1	26							13	378	29,08
2	58	1	25	1	31							14	374	26,71
2	51	1	21	1	18							13	261	20,08
1	23	1	12	1	17							8	145	18,13
3	35			3	31							10	108	10,80
												1	9	9,00
1	9	1	12							1	14	4	45	11,25
												1	14	14,00
40	1007	31	725	33	774	1	12	3	59	1	14	365	9162	25,10

Elevforsømmelser i skoleåret 1956—57.

Skole	Forsømmelser i % af de skolepligtige dage				Ikendte boder for forsømmelser uden lovtlig grund	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovtlig grund	Uden lovtlig grund	Ialt			
Boldesager skole	3,10	0,58	0,09	3,77	327,00	6	0
Danmarksgades skole ..	3,17	0,37	0,02	3,56	18,00	2	3
Gammelby skole	3,06	0,31	0,06	3,43	21,00	7	1
Grådybskolen	3,45	0,43	0,02	3,90	29,00	9	4
Jerne skole	3,65	0,34	0,03	4,02	3,00	1	1
Rørkjær skole	3,17	0,39	0,05	3,61	32,00	4	2
Stormgades skole	3,36	0,60	0,02	3,98	36,00	6	2
Vestre skole	3,11	0,60	0,04	3,75	52,00	3	0
Østre skole	3,61	0,26	0,05	3,92	4,00	3	2
Veldbæk-Tourup	3,11	0,17	0,02	3,30	—	—	—
Alle skolerne ...	3,27	0,41	0,04	3,72	522,00	41	15

Elevunderstøttelser.

Til stimulering af og økonomisk støtte ved elevens skolegang ud over den undervisningspligtige alder, men uanset skoleafdeling, var der som tidligere år på skolevæsenets budget optaget et beløb, for dette år 50.000 kr.

Almindeligvis må forsørgerens skattepligtige årsindtægt ikke overstige 8.000 kr., og skolen skal bevidne, at eleven skolemæssigt er værdig til at modtage understøttelsen.

Der blev i finansåret 1956—57 ialt udbetalt 49.460 kr. i portioner på 200 kr. til eneforsørgere og 175 kr. til øvrige.

395 søgte, 262 fik ansøgningen bevilget: fra realklassen 37, IVx 65, IIIx 86, IIx 7, IIIf 55, IIf 10, If 2.

Undervisning.

Skriftlig årsprøve afholdtes i dagene 3., 4., 6. og 7. juni 1957. Mundtlig årsprøve afholdtes som forældredage 20. og 21. juni.

For årsprøverne gælder følgende af skolekommissionen i 1951 vedtagne retningslinier:

Skriftlig del.

Der prøves i følgende discipliner:

2. kl.: regning, orddiktat ell. alm. diktat.
 3. » : » » » » »
 4. » : » » » » »
 5. » : » » » » » ; genfortæll. ell. fristil
 If » : » » » » » ; » » »
 IIIf » : » » » » » ; » » spørgestil ell. fristil
 IIIIf » : » » » » » ; spørgestil ell. referatstil ell. fristil
 Ix » : » » » » » ; genfortælling ell. fristil
 IIx » : » » » » » ; » » »
 IIIx » : » matematik, genfortælling og fristil.

»Fristil« kan i ethvert tilfælde erstattes af »billedstil«.

Hvor der er tale om valg mellem forskellige discipliner i dansk, træffer læreren valget.

Prøvetiden i de forskellige discipliner og klasser er følgende:

	2.	3.	4.	5.	If	IIIf	IIIIf	Ix	IIx	IIIx
Regning	1	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	2	2	3	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	2
Matematik										3
Orddiktat, alm. diktat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Spørgestil						2 ^{1/2}	3			
Genfortælling				2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}		2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}
Fristil				2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}		2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	3 ^{1/2}
Referatstil							3			
Samlet prøvetid	2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	6 ^{1/2}	8	10 ^{1/2}	13	8 ^{1/2}	8 ^{1/2}	11

(Regning indskrives med blyant i 2., 3., 4. og 5. kl.).

(Orddiktat indskrives med blyant i 2., 3., 4. og 5. kl.).

(Alm. diktat indskrives med blyant i 2., 3. og 4. kl.).

Under prøven må ordbog benyttes undtagen ved diktat.

På grundlag af de skriftlige arbejder gives der karakterer for orden i dansk og regning.

Forslag til opgaver udarbejdes af 3 udvalg nedsat af fælleslærerrådet, et udvalg for grundskolen, et for eksamensfri mellemskole og et for eksamensmellemskolen.

Under udarbejdelse af forslagene må de forskellige udvalg samarbejde med henblik på en koordinering af stof, således at en fremadskridende sværhedsgrad opnås.

Samtidig med opgaverne udarbejdes så fyldige direktiver for bedømmelse og karaktergivning, at der kan opnås en ensartet bedømmelse fra skole til skole.

Desuden udarbejdes almindelige retningslinier for bedømmelsen af genfortælling og stil.

Forslag til opgaver og direktiver skal forelægges for og godkendes af skoledirektøren.

Bedømmelsen af årsprøveopgaverne foretages af den pågældende faglærer i forbindelse med en af skoleinspektøren udpeget lærer som censor. Parallellklasser ved en skole bør så vidt muligt have samme censor i samme disciplin.

Samtlige eksamensarbejder fremlægges rettede under den mundtlige årsprøve, efter denne overgives de til hjemmet.

Mundtlig del.

Mundtlig årsprøve afholdes på forældredage i slutningen af skoleåret. Forældredagens timer bør i videste omfang have karakter af almindelig undervisning. Der gives ikke karakter for præstationerne.

Skoleinspektøren lægger særligt skema for forældredagene med hensyntagen til, at der bliver tid for læreren til samtale med forældre. På hver classes plan lægges en time i dansk og en time i regning. For 5.-klasser og ældre klasser indlægges yderligere en time efter skolens valg.

For IIIx-klasserne kan desuden prøves i fremmedsprog eller/og matematik.

Planen for forældredage lægges sådan, at skolerne parvis arbejder sammen, således at der gives lærerne lejlighed til som kollegiale censorer at overvære forældredagen på en anden skole.

For hjælpe- og andre særklasser tilrettelægger klasselæreren såvel skriftlig som mundtlig årsprøve under hensyntagen til hver enkelt elev.

Optagelsesprøve til I. eksamensmellemskoleklasse.

Denne prøve afholdes efter særlige regler.

Karakterer og karaktergivning.

1. Overalt i eksamensmellemskolen anvendes de for denne skoleafdeling anordningsmæssige karakterbetegnelser og karakterværdier.

2. Hvor der i grundskole og eksamensfri mellemskole anvendes karakterer, bruges følgende betegnelser:

ug	betyder udmærket	g ×	
ug ÷		g	betyder kun nogenlunde
mg ×		tg	» dårlig
mg	» flink	mdl	» meget dårlig
mg ÷	» middel	slet	» kan intet

3. Som bindeled mellem hjem og skole anvendes foruden personlig kontakt, klasseforældremøder o. l. et skriftligt meddelelsesmiddel (karakterbog, meddelelsesbog). Hjemsendelse heraf sker 2 gange årligt, første gang i december, anden gang umiddelbart efter skriftlig årsprøve.

Afgangsbevis, vidnesbyrd, anbefaling.

1. Efter bestået officiel eksamen udstedes anordningsmæssigt eksamensbevis.
2. Ved udgangen af eksamensfri mellemskoles ældste klasse (III f) medgives et af skolekommissionen godkendt afgangsbevis.
3. Skolens anbefalinger udstedes af læreren og underskrives af skoleinspektøren.

Optagelsesprøven 1957.

	Drenge	Piger
Fra kommuneskolerne var indstillet	400	346
» Esbjerg realskole og skoler i oplandet	56	47
	456	393
Optaget i kommuneskolerne	286	256
» » Esbjerg statsskole	28	32
» » Esbjerg realskole	14	10
Ikke bestået	128	95

Mellemskoleeksamen 1957.

Til mellemskoleeksamen indstilledes fra ialt 13 klasser 255 elever (105 drenge — 150 piger).

Alle bestod med en gennemsnitskvotient på 13,79.

Realeksamen 1957.

Til realeksamen indstilledes fra ialt 8 klasser 144 elever (76 drenge — 68 piger).

Alle bestod med en gennemsnitskvotient på 13,66.

Den særlige mellemskoleklasse, der bygger på elever fra III f, oprettedes i 1955 med 11 elever, hvoraf 9 tog eksamen i 1957.

Den procentvise afgang — 18,2 % — har således været mindre i denne klasse end i de øvrige klasser.

Iøvrigt kan det siges om klassen, at den har været ualmindelig fornøjelig at arbejde med, idet den har været præget af en sjælden arbejdsvilje. Dette har da også givet sig udslag i stor stabilitet, som bl. a.

har fundet sit udtryk i et usædvanligt stort sammenfald af års- og eksamenskarakterer.

Det endelige gennemsnit for klassen ligger, som rimeligt er, lidt lavere end for de øvrige klasser, nemlig på 13,73, en afvigelse på 0,015 fra gennemsnittet af årskarakterer.

Forsøg i IIIf klasser.

I skolevæsenets årsberetning for 1955—56 blev der gjort rede for et forsøg med linedeling i nogle tredje eksamensfri mellemkoleklasser, et forsøg der i udvidet form er fortsat.

Udover at give skoledagen et mere »livsnært« indhold i de praktiske discipliner var det tillige hensigten at søge færdighederne i dansk og regning udvidet og stabiliseret.

»Danmarks pædagogiske institut« har haft materialet til bearbejdelse og har afgivet følgende udtalelse:

Forsøgsundervisning i IIIfm ved Esbjerg skolevæsen.

En bearbejdelse af materiale fra forsøgsklasserne i skoleåret 1955—56 ved Grådybskolen, Esbjerg, til belysning af de opnåede resultater i dansk og regning.

I skoleåret 1955—56 oprettedes ved Grådybskolen, Esbjerg, to IIIfm.-klasser, hvori undervisningen tilrettelagdes således, at man ville forsøge bl. a. at tage mere rationelt fat på de primære færdigheder i dansk og regning og undersøge, om elevernes arbejdsindsats derved forbedredes. (Jfr. Esbjerg kommunes skolevæsens beretning for skoleåret 1. august 1955— 31. juli 1956, s. 37—46).

Timeplanen for disse klasser blev:

I. Træning.	
Rationelt dansk	6 timer
» regning	6 »
II. Orientering m. v.	13 »
III. Liniefag	11 »
	ialt 36 timer

I beretningen omtales træningen således:

»Ved rationel træningsdansk forstås de rent elementære færdigheder som stavning, simpel tegnsætning og dagliglivets mest enkle skriftlige opgaver.

Ved rationel træningsregning forstås de fire regningsarter med hele tal, decimal- og småbrøker.« —

Træningen i de primære færdigheder blev der vist særlig omhu med 1 time daglig til dansk og 1 time til regning. I retskrivning udarbejdedes der til dette formål tre specielle stavelister, udvalgt efter A. Noesgaards hyppigheds- og retskrivningsundersøgelser, således at de to første lister indeholdt de 200 hyppigst forekommende ord i det danske sprog og den tredje de 100 ord, som har den største fejlprocent blandt

de ca. 4000 ord, der indeholdes i stavelisterne fra 2.—8. klasse. Der foreligger intet oplyst om specielt udarbejdede træningsopgaver i regning.

Til kontrol af elevernes standpunkt blev der taget en række standpunktprøver i dansk og regning, og resultaterne blev afbildet grafisk, således at læreren både kunne få et samlet overblik over klassen som helhed og et umiddelbart indtryk af den enkelte elevs udvikling med hensyn til standpunkt, ligesom det var muligt for eleven selv at følge denne udvikling. Det antoges, at eleven derved kunne få øget interesse i at forbedre sit standpunkt, fordi han umiddelbart kunne se resultatet af sine anstrengelser.

Kontrolforanstaltninger.

En eventuel fremgang for forsøgsklassernes vedkommende ville ikke i sig selv sige noget om forsøgets udfald, da den kunne være af samme størrelse som i alle andre klasser på samme klassetrin. Derfor udpegedes de øvrige III fm klasser i byen til kontrolklasser. Disse 5 klasser var fordelt på 5 skoler og havde den normale timeplan for III fm, ialt 34 timer ugentlig. Timetallet pr. uge var i dansk 8 timer, i regning 5 timer. 3 af klasserne har på timeplanen haft 11 timer opført til emneundervisning, hvorunder en del af dansktimerne har været anvendt til skriftlig behandling af emnet.

Forsøgsklasserne har således pr. uge haft 2 timer mindre til egentlig danskundervisning og 1 time mere i regning.

Elevantallet i klasserne var:

Klasser	August 1955	Dec. 1955	Juni 1956
Forsøgsklasse 1	22		18
» 2	20	41	18
Kontrolklasse 1	22	22	20
» 2	27	20	22
» 3	23	21	22
» 4	14	15	12
» 5	22	21	16

Forsøgsklassernes størrelse afviger ikke på noget tidspunkt af skoleåret væsentligt fra kontrolklassernes. Bevægelserne i elevantal skoleåret igennem er også næsten ens fra klasse til klasse, og afgangens fra forsøgsklasserne (14,3 %) svarer omtrent til kontrolklassernes (14,8 %). Det er oplyst, at afgangens i næsten alle tilfælde skyldes, at en elev har kunnet få en læreplads. Med hensyn til elevantal er der således ikke nogen af klasserne, som adskiller sig stærkt fra de øvrige.

De standpunktprøver, der blev anvendt til vurderingen af klassernes fremgang, er:

- Regning: Addition D
 Subtraktion B
 Multiplikation B
 Division B
- Dansk: Prøve i stillelæsning F III
 Standardprøve i retskrivning II x maj.

Buøy gullorkester fra Stavanger gæstede os 24. juni.

Arveprinsesse Caroline Mathilde gæstede os 15. juni.

Strygerandagt.

Vesterhøvsdrene fra Esbjerg har verdens mindste tamburmajor.

Prøverne er taget i august-september 1955 og i maj 1956, således at elevernes standpunkt i begyndelsen og slutningen af skoleåret har kunnet fastlægges ud fra de nævnte prøver og dermed også den del af fremgangen, der kan være en virkning af den specielle undervisning i forsøgsklasserne.

Standardiseringsnormerne for disse prøver er ikke anvendt ved bearbejdelsen, idet det alene har haft interesse at fastslå den relative fremgang i forsøgsklasserne, d. v. s. forskellen på standpunkt i begyndelsen og slutningen af skoleåret sammenlignet med den tilsvarende forskel i kontrolklasserne.

De to forsøgsklasser har deltaget i samtlige prøver. Af materialet fremgår endvidere, at kun fire af de fem kontrolklasser har deltaget i regneprøverne, fem i stillelæsningsprøven og kun tre i retskrivningsprøven. Der er ved bearbejdelsen kun medtaget elever, som deltog i prøverne både i 1955 og i 1956, idet man alene på denne måde har kunnet følge fremgangen i løbet af skoleåret for den enkelte elev og har kunnet sammenligne grupper, der bestod af de samme elever på første og andet prøvetidspunkt. De elever, som f. eks. på grund af fraværelse eller udskrivning kun har deltaget én gang, er udeladt ved bearbejdelsen, og dette har ved nogle af prøverne medført et ret stort fralfald af elever.

Det maksimale antal elever, som kunne have deltaget, er lig med klassernes elevtal ved skoleårets slutning. Det er for forsøgs- og kontrolklasser således:

Forsøgsklasser 1, 2	36 elever
Kontrolklasser 1, 2, 3, 4	76 »
» 1, 2, 3, 4, 5	92 »
» 1, 4, 5	60 »

Men antallet af deltagende elever i de samme grupper er for den enkelte prøve således:

Klasser	Add. D	Subtr. B	Mult. B	Div. B	F III	11x maj
Forsøgsklasser 1, 2	34	32	31	32	30	33
Kontrolklasser 1, 2, 3, 4 ..	55	57	57	56		
Kontrolklasser 1, 2, 3, 4, 5					74	
Kontrolklasser 1, 4, 5						41

Deltagerprocenten er for forsøgsklasserne mellem 83 og 94, for kontrolklasserne mellem 72 og 75 i regning, 80 i stillelæsning og 68 i retskrivning. Navnlig i retskrivningsprøven er der stor forskel i deltagerprocenten mellem forsøgs- og kontrolklasser, og det er et gennemgående træk, at kontrolklassernes deltagerprocent ligger lavest. Mens man antagelig tør regne med, at forsøgsklassernes deltagerprocent er så høj, at den er et relevant udtryk for disse klassers elevmateriale som helhed, kan man derimod ikke være sikker på, at det samme er tilfældet for kontrolklassernes vedkommende. Sammenligneligheden af forsøgs- og kontrolklassernes ydelser afhænger af, i hvilken grad forsøgs- og kontrolklasser er ensartede i alle andre henseender end den ene, hvor der

er gjort bevidst forskel på dem ved den særlige træning i forsøgsklasserne. Der er redegjort for, hvordan klasser ligner hinanden i henseende til elevtal, og hvordan de adskiller sig fra hinanden i antallet af dansk- og regnetimer og i deltagerprocent. Forskellene kan have indflydelse på de resultater, der opnås i grupperne, og en sådan eventuel indflydelse kan ikke nøjere bestemmes. Men det er givet, at sammenligningens gyldighed begrænses af disse forskelle.

Resultater af bearbejdelsen af standpunktsprøverne.

Standpunktet for eleverne i forsøgs- og kontrolklasser fremgår af diagrammerne side 39 og fl., hvorpå standpunktet både i august-sept. 1955 og i maj 1956 kan aflæses samtidig. For hver elev er resultatet i 1955 først afsat ud ad den vandrette linie, og derefter er den samme elevs resultat i 1956 afsat ud ad den lodrette linie. Hvor disse to resultater mødes, er afsat et punkt. Hvis en elev opnår det samme resultat begge gange, ligger punktet på den linie, der halverer vinklen (identitetslinien); hvis han er gået frem, ligger punktet over denne, og er han gået tilbage, ligger punktet under den. For klassernes vedkommende kan det således aflæses, om gruppen under ét har haft fremgang. Desuden kan det ses, på hvilket niveau resultaterne ligger, og i hvor høj grad der er sammenhæng mellem 1. og 2. prøveresultat, idet en snæver sammenhæng (lille spredning) vil få punkterne til at samles tættere omkring identitetslinien. Endelig kan det ses, hvordan de anvendte prøver har fungeret, idet en prøve, der enten er for let eller for svær, vil give resultater, som klumper sig sammen enten højt oppe eller nær ved 0.

I stillelæsning er angivet antal opnåede points, i retskrivning antal fejl. I regning er kun angivet antal rigtigt regnede stykker, da en undersøgelse af forholdet mellem antal regnede og antal rigtige stykker i materialet har vist en så nær sammenhæng mellem disse, at der fås samme vurderingsresultater ved kun at benytte antal rigtige som mål, som når man benytter både antal regnede og antal rigtige.

For hver prøve er udregnet den gennemsnitlige fremgang for de to grupper, som det kan ses af vedlagte tabel. Af denne fremgår også, hvilken forskel på fremgangen der er, hvorledes spredningen i hver af de to grupper er, samt hvilken betydning der kan tillægges forskellen.

Det er beregnet, om forskellen på den gennemsnitlige fremgang er statistisk signifikant, d. v. s. om det kan anses for givet, at en sådan forskel beror på andet end tilfældigheder. Den beregnede størrelse (t-værdien) skal i dette materiale være større end ca. 2,0, for at forskellen på fremgangen er signifikant. Beregningen af t-værdien tager hensyn til gruppernes størrelse. Den kan kun anvendes, når de to grupper, som sammenlignes, har samme spredning. Har den ene gruppe større spredning end den anden, vil det sige, at fremgangen i den ene gruppe har været mere uensartet end fremgangen i den anden. Man må således tage ikke alene t-værdien i betragtning, men også eventuelle forskelle på spredningerne i de to grupper. Hvis kun tilfældigheder spiller ind, må disse forskelle ikke overstige et vist mål, som er afhængigt af gruppernes størrelse.

I det foreliggende materiale findes der kun signifikant forskel på spredningerne i to prøver, multiplikation B og division B. Her kan t-værdien derfor ikke benyttes, og i stedet er beregnet en tilnærmet t-værdi (anført i parentes), som tager hensyn dels til spredningen i hver gruppe, dels til forskellen på den gennemsnitlige fremgang. På grund af forskellen på spredningerne ligger der en vis usikkerhed i anvendelsen af den tilnærmede t-værdi; men i begge prøver er forskellen på fremgangen så stor, at usikkerheden af den tilnærmede t-værdi ikke spiller nogen rolle, og forskellen på den gennemsnitlige fremgang i disse prøver kan derfor anses for at være signifikant.

Når man sammenholder diagrammerne og tabellen, viser en gennemgang af de enkelte prøver da:

Regning:

Addition D.

Prøven er af passende sværhedsgrad. Forsøgsklasserne har størst fremgang, og forskellen på fremgangen er signifikant. Spredningen i fremgang er ens i begge grupper.

Subtraktion B.

Prøven er af passende sværhedsgrad. Forsøgsklasserne har størst fremgang; men forskellen er ikke signifikant. Spredningen er omtrent ens.

Multiplikation B.

Prøven er af passende sværhedsgrad. Forsøgsklasserne har størst fremgang, og forskellen er signifikant. Spredningen er størst i forsøgsklasserne, d. v. s. at fremgangen her er mere uensartet end i kontrolklasserne, jfr. diagrammet og s. 41.

Division B.

Prøven synes at være forholdsvis svær; men resultaterne hober sig dog ikke op omkring 0. Forsøgsklasserne har størst fremgang, og denne er signifikant. Spredningen er størst i kontrolklasserne.

Dansk:

Prøve i stillelæsning F III.

Prøven er af passende sværhedsgrad. Kontrolklasserne har haft lidt større fremgang end forsøgsklasserne; men forskellen er ikke signifikant. Heller ikke mellem spredningerne er forskellen signifikant.

Standardprøve i retskrivning IIx maj.

Prøven er af passende sværhedsgrad — der er benyttet en prøve, som er forholdsvis sværere end dem, der normalt anvendes til klassetrinet, fordi man har villet undgå prøveresultater, der hober sig op omkring 0 fejl, hvad der kan være en tendens til i retskrivningsprøver. Forsøgsklasserne har størst fremgang, og denne er signifikant. Forskellen på spredningerne er ikke signifikant.

Sammenfattende bemærkninger:

I regning er det overalt de samme klasser, der har deltaget i prøverne, og i de tre regningsarter har forsøgsklasserne haft en tydelig større fremgang end kontrolklasserne. I subtraktion er der ingen forskel på fremgangen; dette behøver ikke at skyldes forhold ved undervisningen på dette område, men kan skyldes specielle forhold ved subtraktionsfunktionen eller ved subtraktionsprøver. Ved andre materialer, hvor der i regning er foretaget tilsvarende sammenligninger mellem en forsøgs- og kontrolgruppe, er det samme forhold iagttaget nogle gange, nemlig at der i de tre regningsarter fremkommer signifikante forskelle, men ikke i subtraktion. Grunden hertil er endnu ukendt.

Det er altså sådan, at forsøgsklasserne i elementær talbehandling har opnået større hastighed og større sikkerhed end kontrolklasserne. Dette kan skyldes den specielle træning i forsøgsklasserne; men andre forhold kan også have spillet ind. Dels har forsøgsklasserne haft 1 times regning mere pr. uge end kontrolklasserne, så at der i træningen er indgået mindst to faktorer, hvorved forsøgsklasserne varierer fra kontrolklasserne, nemlig både indholdet i og omfanget af undervisningen. Hvilken betydning hver af disse faktorer har haft, kan ikke afgøres.

Dels er deltagerprocenten i kontrolklasserne som nævnt lavere end i forsøgsklasserne. Det kan derfor tænkes, at de elever i kontrolklasserne, som ikke har deltaget, tilfældigvis har været blandt de dygtigste eller de ringeste, og dette ville i så fald have medført andre resultater af sammenligningen, såfremt de havde deltaget. Heller ikke på dette punkt kan man nærmere udtale sig ud over at sige, at konklusionen for regningens vedkommende forudsætter ensartede dygtighedsgrader fra starten hos eleverne i forsøgs- og kontrolklasser.

I dansk er der ingen signifikant forskel i fremgangen i stillelæsning. Dette resultat svarer ikke til den konklusion, der er anført i årsberetningen s. 45: »For stillelæsningens vedkommende synes der derimod på det foreliggende grundlag at være grund til at antage, at fremgangen i forsøgsklasserne er noget mindre end i kontrolklasserne —,« og de derefter følgende betragtninger over de pædagogiske konsekvenser af en sådan formentlig relativ tilbagegang for forsøgsklasserne bør derfor ikke anstilles. Det, der kan siges, er, at begge grupper har haft fremgang, og at det er tænkeligt, at fremgangen ikke alene skyldes undervisningen i dansk i dens forskellige former, men også den udvikling, som eleverne har haft i det forløbne år. Det er et velkendt forhold, at en stillelæsningsprøves resultat er et produkt ikke alene af den opøvede færdighed i læsning, men også i ret betydelig grad af intelligensudviklingen. Det er derfor muligt, at denne prøve ikke i særlig høj grad er egnet til at måle det forhold, som man ved forsøgsundervisningen har været interesseret i at få belyst, nemlig resultatet af en rationel træning i de primære færdigheder i dansk. Der foreligger heller intet om, at man i forsøgsundervisningen har sat ind med en særlig træning i stillelæsning.

Anderledes er det med retskrivningen, hvor der ved de særlige stavelister er benyttet en særlig træningsform ved siden af den sædvanlige

undervisning i retskrivning. Også her har forsøgsklasserne haft signifikant større fremgang end kontrollklasserne, så at det kan sluttes — for så vidt en prøve i orddiktat måler retskrivningsfærdigheden mere generelt — at eleverne i forsøgsklasserne har opnået størst sikkerhed i retskrivning.

Dette er så meget mere bemærkelsesværdigt, som forsøgsklasserne har haft 2 timer mindre pr. uge til egentlig danskundervisning end kontrollklasserne. Der er derfor grund til at antage, at den specielle træningsfaktor i dansk virkelig har haft betydning, idet den har kunnet influere på ydelserne i forsøgsklasserne på trods af undervisningens mindre omfang.

Der må dog også her tages forbehold. I materialet vedrørende retskrivningsprøven mangler kontrollklasserne 2 og 3, hvad der svækker den direkte sammenligning mellem alle prøveresultaterne, da det således ikke fuldt ud er de samme elever, som deltager i alle prøver. Desuden er der ved denne prøve den største forskel i deltagerprocenten i forsøgs- og kontrollklasser, og de samme betragtninger over dette forhold, som anførtes for regningens vedkommende, gør sig også gældende her.

Grundene til, at forsøgsklasserne ved den anvendte forsøgsundervisning stort set har nået større sikkerhed end kontrollklasserne i de elementære færdigheder i regning og dansk, kan sikkert ikke belyses fuldt ud. Det er fra Esbjerg skolevæsen oplyst, at der ikke har været tale om særlig udvalgt elevklientel eller særlig udvalgte lærere, så disse forholds indflydelse kan man muligvis se bort fra. I årsberetningen er der peget på et par forhold, der kan øve indflydelse. S 40 udtales det, at »— alene dette, at det var *forsøg*, i sig selv indebærer noget stimulerende —.« Dette er utvivlsomt rigtigt og belyses også ved erfaringer fra andre forsøg, hvor ikke alene forsøgsgruppen, men også kontrolgruppen stimuleres til bedre resultater blot på grund af, at der er tale om et forsøg. På s. 44 og 46 omtales den særlige grafiske fremstilling af standpunktsprøvernes resultater som det mest værdifulde resultat af forsøget, fordi man her har fundet et praktisk pædagogisk middel til at stimulere elevernes interesse for deres eget standpunkt. Dette middel kan muligvis have den store betydning, der tillægges det.

Endelig må det ikke overses, at den omlægning af undervisningen, der er foretaget i forsøgsklasserne, virkelig kan have givet — som det udtrykkes i årsberetningen — en mere rationel træning, selv med de forbehold over for konklusionerne, som er anført i det foranstående.

Resultaterne af forsøgsundervisningen i dette ene skoleår opmuntrer i hvert fald til, at man søger at få nærmere belyst, hvilke af de ovennævnte grunde der kan siges at have mest betydning, f. eks. ved at lade forsøgsundervisningen fortsætte i så lang tid, at den har tabt nyhedens interesse, og ved at tilrettelægge forsøget således, at så få ukendte faktorer som muligt kan spille ind.

København, den 23. august 1957.

Jesper Florander,
afdelingsleder, cand. psych.

Tabel og diagrammer.

Gennemsnitlig fremgang i forsøgs- og kontrolklasser, Esbjerg 1955—56.

Prøve	Klasser	Antal	Gennemsnitlig fremgang	Forskel på fremgang	Spredning	T-værdi
Addition D	F. 1, 2	34	3,9	+ 3,2	3,8	3,9
	K. 1, 2, 3, 4	55	0,7		3,8	
Subtraktion B	F. 1, 2	32	3,6	+ 1,4	3,6	1,7
	K. 1, 2, 3, 4	57	2,2		3,7	
Multiplikation B	F. 1, 2	31	5,2	+ 3,8	5,3	(3,6)
	K. 1, 2, 3, 4	57	1,4		3,5	
Division B	F. 1, 2	32	2,5	+ 1,9	2,5	(3,0)
	K. 1, 2, 3, 4	56	0,6		3,5	
Stillelæsning F III	F. 1, 2	30	6,9	÷ 0,4	5,3	0,4
	K. 1, 2, 3, 4, 5	74	7,3		4,7	
Retskrivning IIx maj	F. 1, 2	33	5,7	+ 4,2	4,2	4,0
	K. 1, 4, 5	41	1,5		4,8	

(F = forsøgsklasser; K = kontrolklasser)

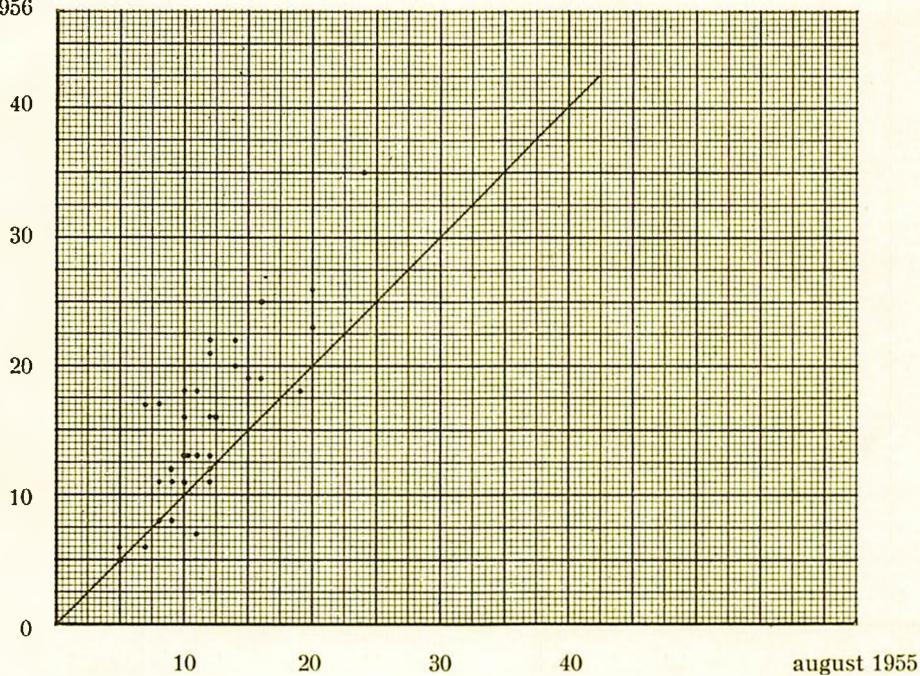

Forældredagen forberedes.

Esbjerg
maj 1956

Addition D. (Antal rigtige).

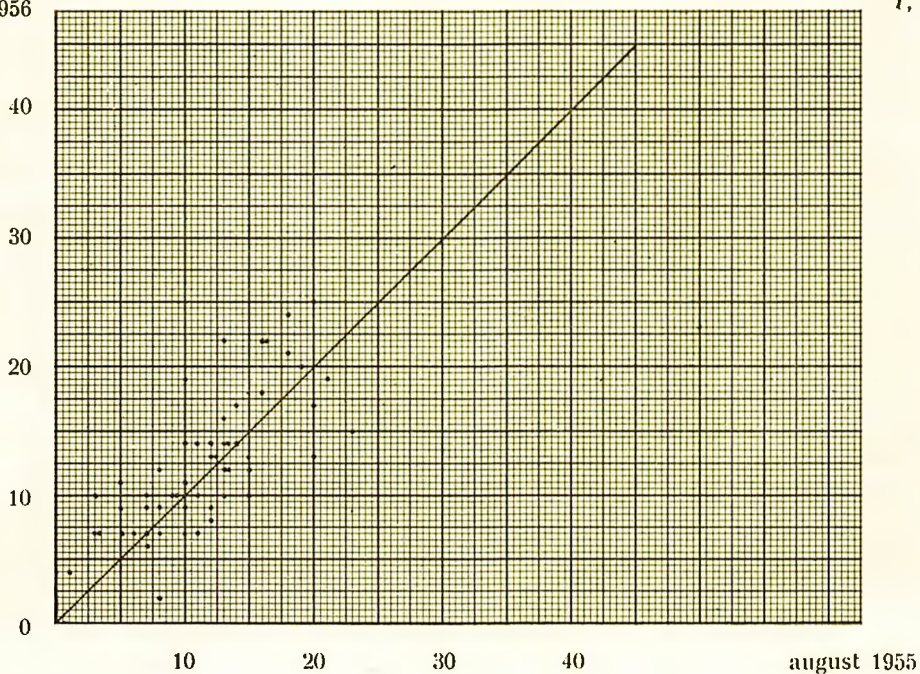
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Addition D.

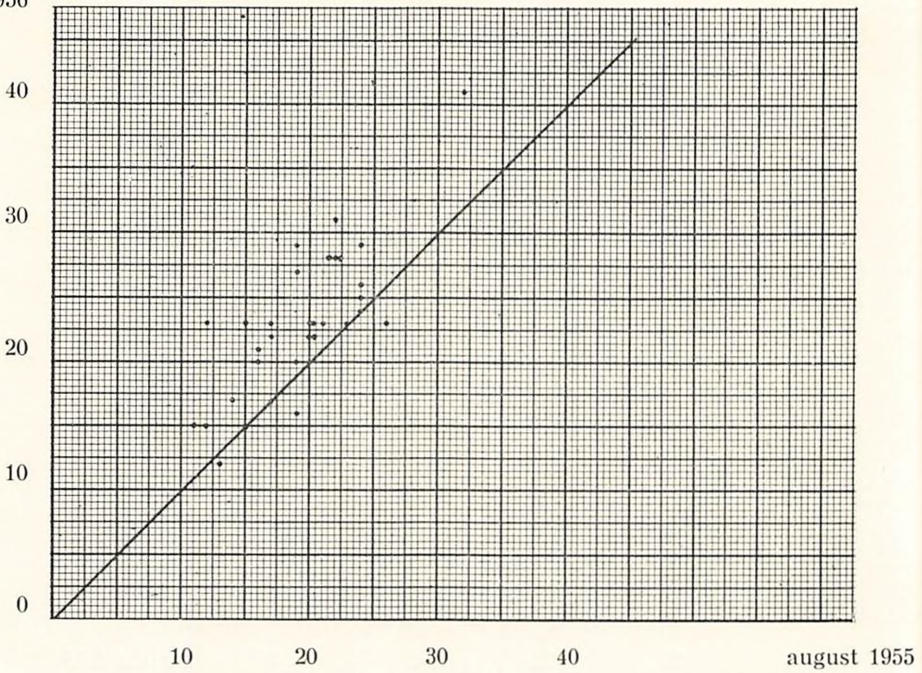
Kontrolklasser
1, 2, 3, 4.

Esbjerg
maj 1956

Subtraktion B. (Antal rigtige).

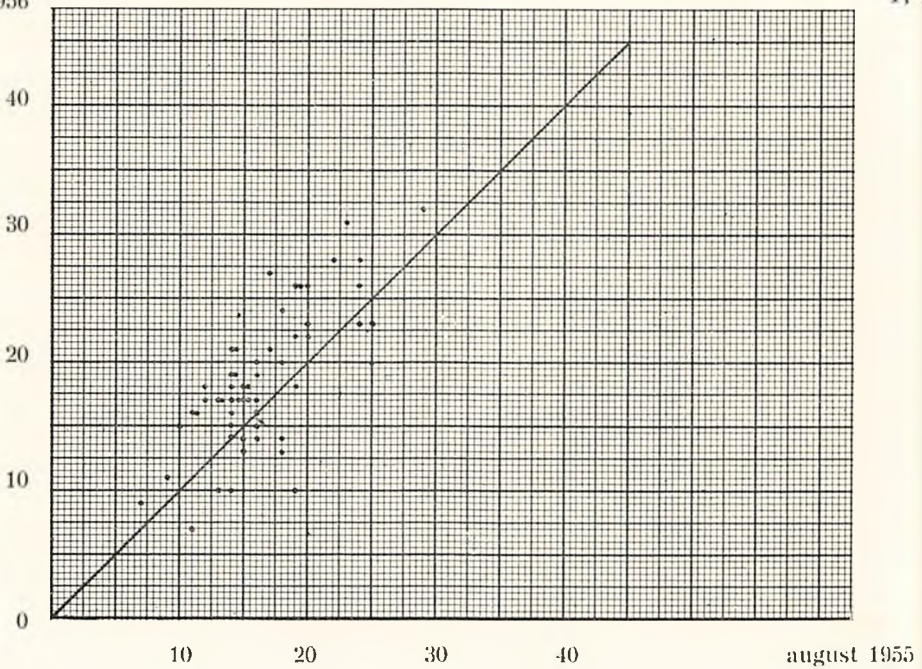
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Subtraktion B. (Antal rigtige).

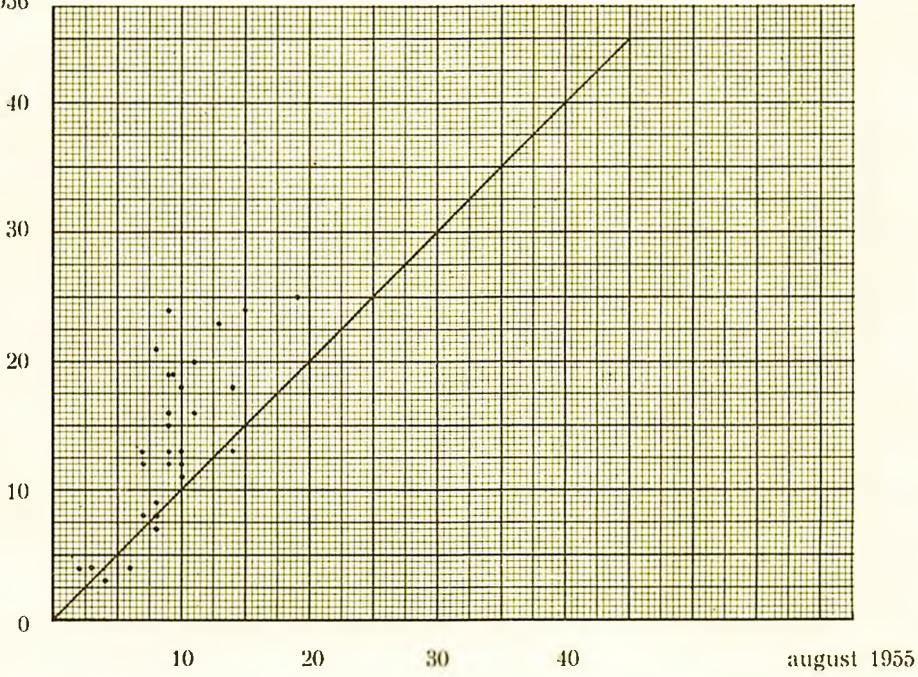
Kontrolklasser
1, 2, 3, 4.

Esbjerg
maj 1956

Multiplikation B. (Antal rigtige).

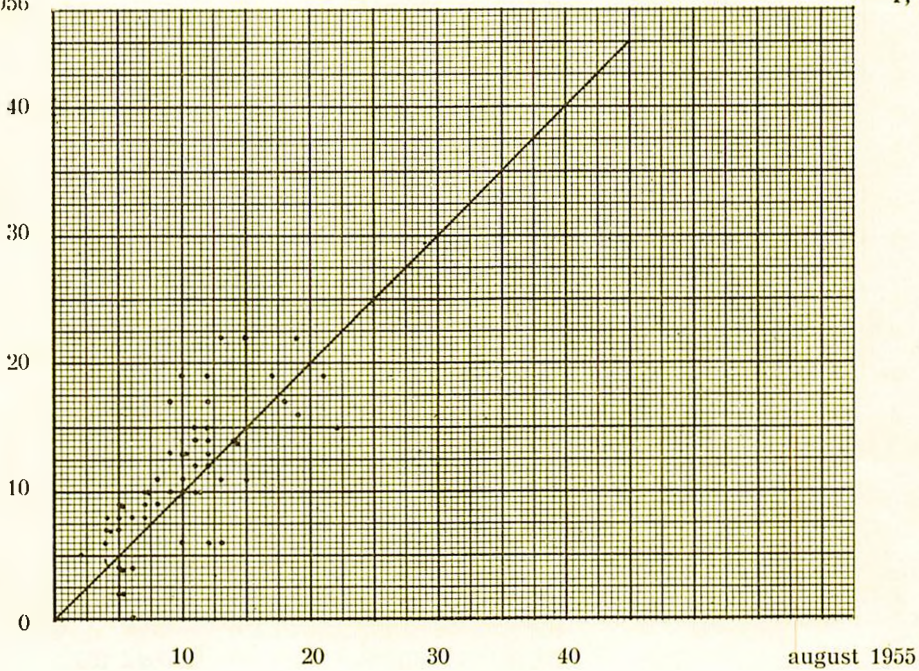
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Multiplikation B.

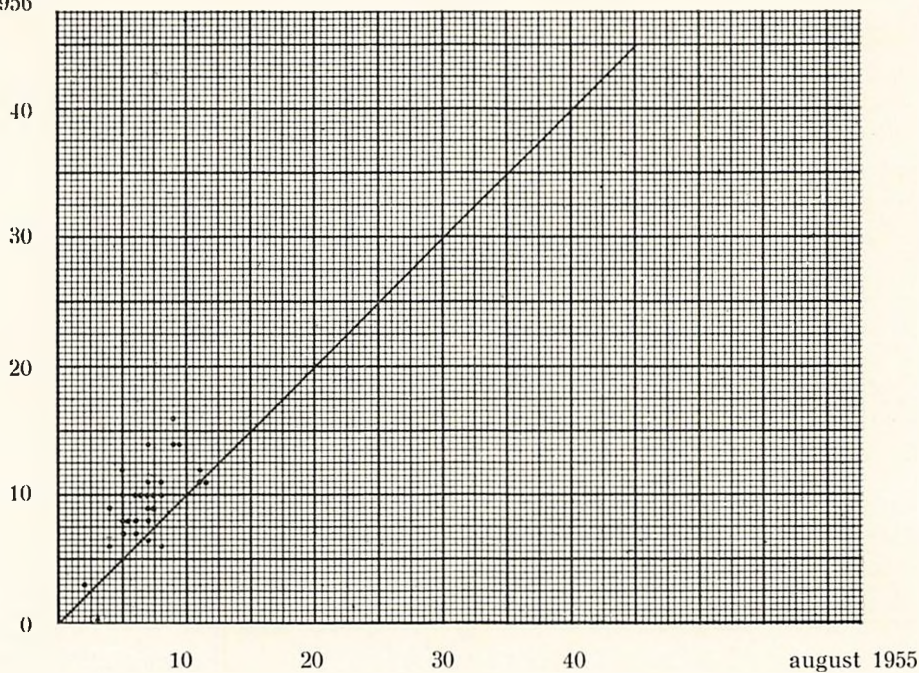
Kontrolklasser
1, 2, 3, 4.

Esbjerg
maj 1956

Division B. (Antal rigtige).

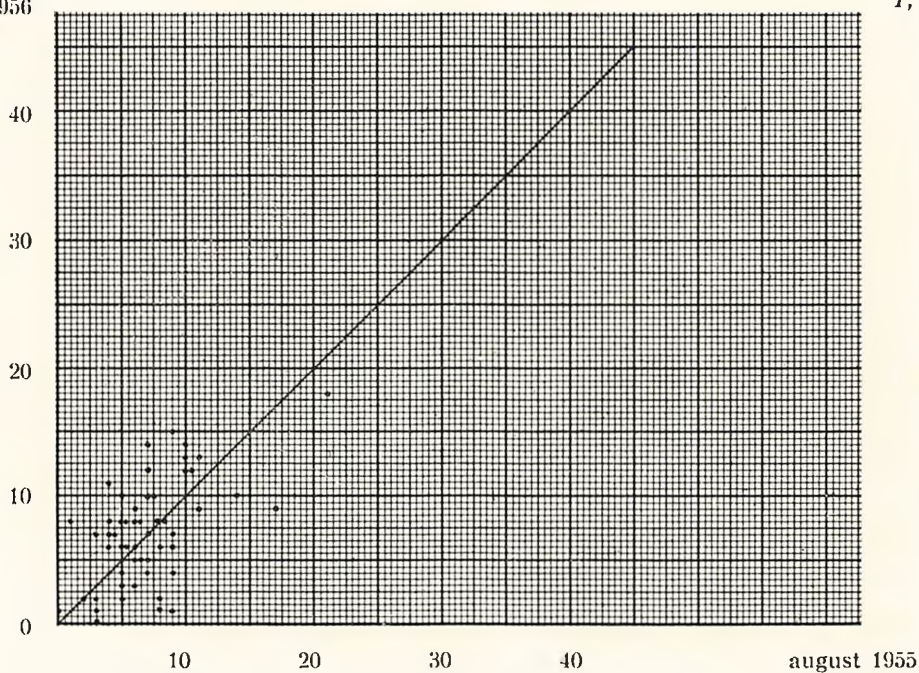
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Division B. (Antal rigtige).

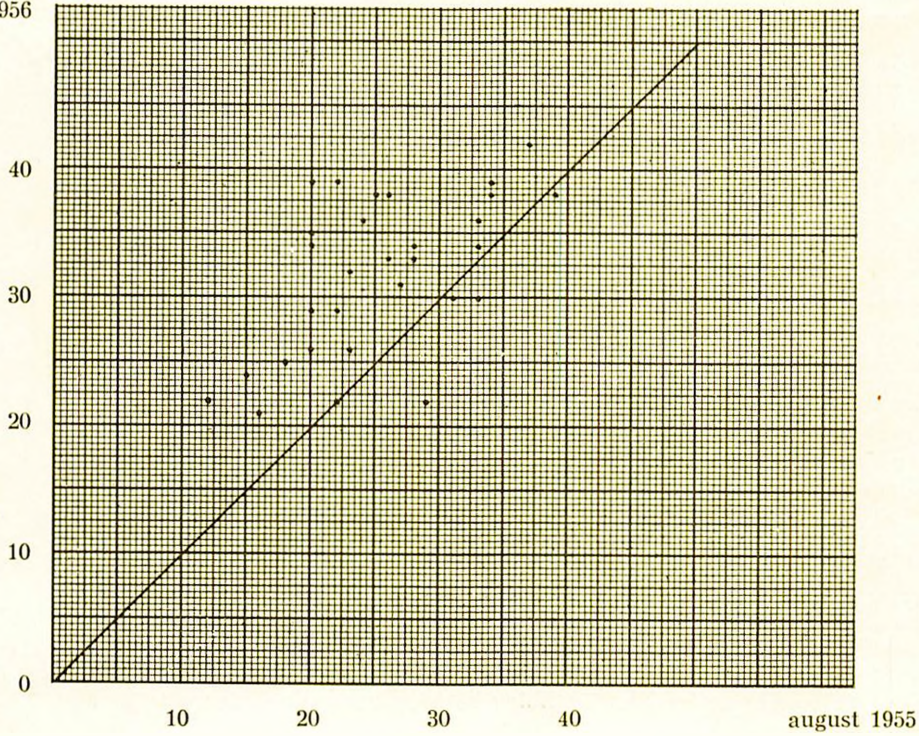
Kontrolklasser
1, 2, 3, 4.

Esbjerg
maj 1956

Stillelæsning F III.

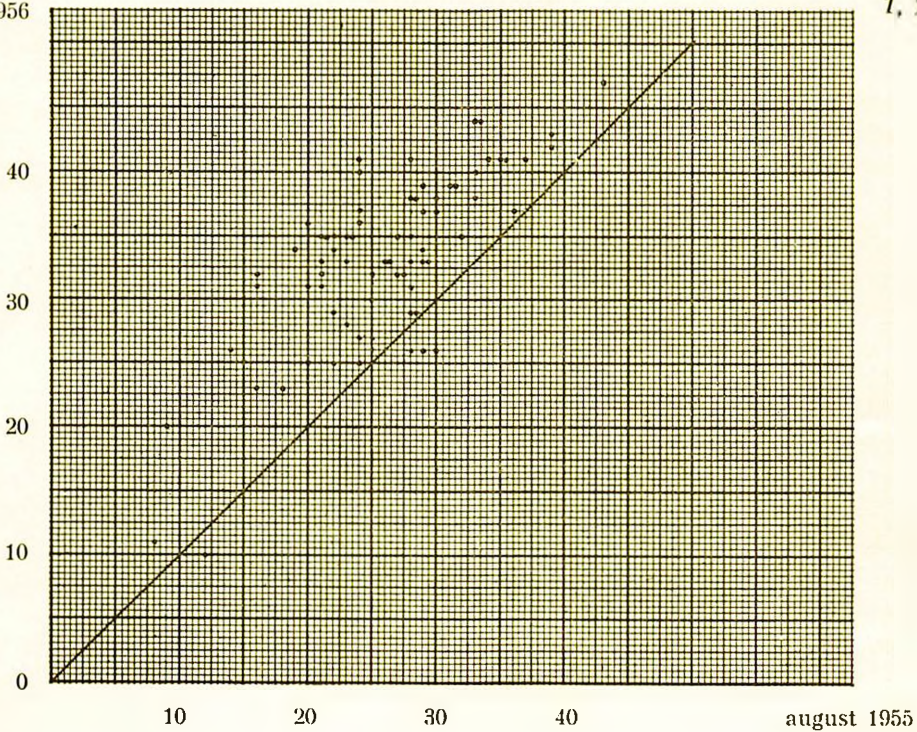
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Stillelæsning F III.

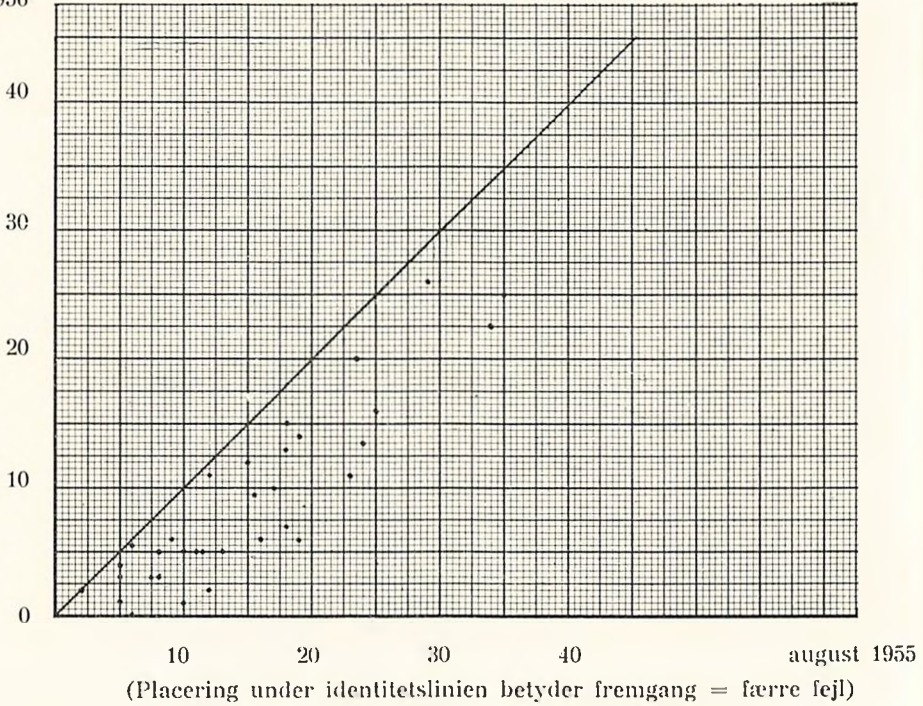
Kontrolklasser
1, 2, 3, 4, 5.

Esbjerg
maj 1956

Retskrivning IIX maj. (Antal fejl).

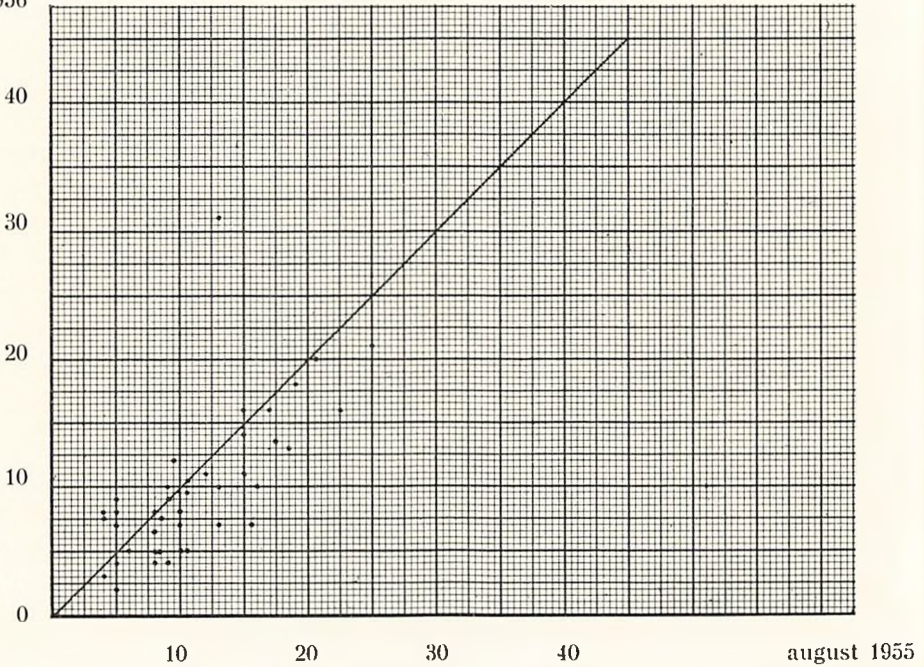
Forsøgsklasser
1, 2.

Esbjerg
maj 1956

Retskrivning IIX maj. (Antal fejl).

Kontrolklasser
1, 4, 5.

Skoleidrætsstævnet 1956.

(Ved kommunelærer Ole Klinto).

Skoleidrætsstævnet 1956 blev afholdt efter de principper, der har været herskende siden 1948, således at stævnet afvikledes i 3 afdelinger.

1. 12. september på stadion: I atletik afvikledes løb, boldkast og højdespring og i boldspil indledende kampe.
2. Imellem 12. og 20. september afvikledes kvart- og semifinaler i boldspil på skolernes egne baner efter omstående program.
3. 20. september på stadion: Resten af atletiken og alle finalekampe afvikledes.

Efter indmarchen den 12. september, hvortil Vesterhavsdrengene leverede musikken, åbnedes stævnet af seminarieførstander Palle Schmidt, og derefter begyndte de ca. 4000 børn på dagens konkurrencer. Skønt et par slemme byger fejede hen over idrætsparken, lykkedes det at afvikle de mange konkurrencer tilfredsstillende.

Den 20. september var vejret ideelt, og efter det spændende stafetløb for skolehold foretoges afslutning og præmieuddeling af skolekommissionens næstformand, forretningsfører Børge Johannesen.

Skoleidrætsstævnet 1956 truede med at sprænge rammerne i Esbjerg Idrætspark, hvorfor man havde taget 3 rundboldbaner i brug på Grådybskolen, ligesom Boldesager skoles bane måtte tages i brug til mellemliggende kampe.

Stævnet omfattede 76 fodboldkampe, 70 håndboldkampe, 61 rundboldkampe og 60 langboldkampe. I atletik deltog 217 hold piger og 253 hold drenge i løb, længdespring, højdespring, boldkast, kuglestød, budstikkeløb og stafetløb. 160 lærerinder og lærere var direkte aktive ved stævnets afvikling, idet de medvirkede ved planlægning som dommere og medhjælpere i atletik.

Skoleidrætsstævnet har med tak modtaget 3 nye pokaler nemlig: Vestre skoles forældreforenings pokal for II f. drenge, håndbold. Vestre skoles forældreforenings pokal for IV x. piger, håndbold. Esbjerg atletikforenings pokal for bedste skole i stafetløb.

Skoleidrætsstævnets pokaler 1956.

Piger:

4. kl. rundbold: Boldesagerlærernes pokal ...	Stormgades skole
5. kl. rundbold: Esbjerg lærerforenings pokal	Grådybskolen
I f. langbold: Rørkjærlærernes pokal	Grådybskolen
II f. langbold: Esbjerg skoleudvalgs pokal ...	Stormgades skole
III f. langbold: Skolepedellernes pokal	Gammelby skole
I x. langbold: Skoledir. N. P. Andersens pokal	Stormgades skole
II x. langbold: Blichfeldts pokal og sølvnåle	Grådybskolen
III x. håndbold: E. H. K.s pokal	Statsskolen
IV x. langbold: »Esbjergbladet«s pokal	Danmarksgades skole
IV x. håndbold: Vestre skoles forældreforenings pokal	Boldesager skole
R. håndbold: F. D. B.s tobaksfabriks pokal ...	Jerne skole

Dreng:

4. kl. rundbold: Boldesagerlærernes pokal ...	Grådybskolen
5. kl. fodbold: Esbjerg idrætspark's pokal ...	Vestre skole
I f. fodbold: Rørkjær lærernes pokal	Jerne skole
II f. fodbold: »Vestkysten«s sølvnåle	Vestre skole
II f. håndbold: Vestre skoles forældre- forenings pokal	Vestre skole
III f. fodbold: Skolepedellernes pokal	Stormgades skole
I x. fodbold: Ingeniør H. F. Hoffmeyers pokal	Boldesager skole
II x. fodbold: K. F. U. M.s pokal	Stormgades skole
III x. håndbold: »Kvik«s pokal og sølvnåle ...	Gammelby skole
IV x. fodbold: »Vestjyden«s pokal	Stormgades skole
R. fodbold: E. f. B.s pokal	Vestre skole
Pokal til bedste skole i atletik	Rørkjær skole
Pokal til bedste skole i stafetløb	Danmarksgades skole

Skolebotanisk have.

(Ved kommunelærer G. Aagaard Sørensen)

I skoleåret 1956-57 er der i skolebotanisk have ikke sket ændringer af betydning hverken med hensyn til plantemateriale eller med den daglige udnyttelse af haven.

Ligesom tidligere år er haven benyttet flittigt af elevklasser fra Rørkjær skole og aftenseminariet. Antallet af indgåede bestillinger på plantemateriale til brug på andre skoler er yderst beskedent.

Som meddelt ved opslag på skolerne har lærer Olav Poulsen, Rørkjær skole, overtaget ledelsen af skolebotanisk have fra det nye skoleårs begyndelse.

Færdselslære.

(Ved overbetjent Arnold Madsen)

Om politiets færdselsundervisning i byens kommuneskoler i skoleåret 1956/57 skal jeg oplyse følgende:

Undervisningen har omfattet samtlige 3., 4. og 5. klasser, endvidere I og II fri mellem samt I og II eksamensmellem.

Der er undervist i i alt 43 tredieklassem, 43 fjerdeklassem og 40 femteklassem, endvidere i 21 første fri mellem, 20 anden fri mellem samt i 15 første eksamensmellem og 13 anden eksamensmellem fordelt i følgende skoler: Boldesager — Danmarksgade — Grådyb — Jerne — Rørkjær — Stormgade — Vestre — og Østre skole.

Undervisningen har for 3. klassernes vedkommende omfattet 3 timer med hver klasse mod tidligere år 4 timer. Denne reduktion skyldes, at politiet ikke mere råder over en vogn af en sådan størrelse, at en klasse kan befordres. Det bemærkes, at jeg sidste år henstillede til skolevæsenet, at der blev stillet bus til rådighed for denne kørsel, men henstillingen forblev ubesvaret.

Undervisningen for disse klassers vedkommende har været baseret på at oplære børnene i de mest elementære regler vedrørende fodgængere og cyklister samt kendskab til færdselstavler.

For de øvrige klassers vedkommende har undervisningen været af 1 times varighed og har formet sig som en repetition af undervisningen i 3. klasse.

Endvidere har jeg i flere timer haft timer især med realklasserne og fjerde mellem omfattende dels færdslære og dels oplysning om poli-tiets arbejde, for den sidste dels vedkommende i tilknytning til de re-spektive klassers samfundslære.

Skolesvømmestævnet 1957.

På planen over benyttelsen af Boldesager friluftsbad var der afsat 5 dage fra 26.—30. august til skolernes svømmekonkurrencer. På grund af maskinuheld måtte det hele rykkes ud til 2.—6. september.

De første 4 dage foregik udtagelsen fra kl. 14,30—18,00. 4 drenge og 4 piger fra hvert klassetrin fra og med If og Ix skulle udtages til 4 × 25 m tvungen holdkapsvømning.

- Nr. 1. 25 m brystsvømning,
 » 2. 25 m bjergning,
 » 3. 25 m crawl eller fri svømning,
 » 4. 25 m rygsvømning.

77 hold med 308 deltagere deltog. Alle skoler med undtagelse af Veld-bæk var repræsenteret.

Konkurrencerne begyndte fredag den 6. september kl. 14,30 og slut-tede kl. 17,00 med en kamp mellem 4 svømmelærere fra Esbjerg kom-munale skolevæsen og 4 fra Esbjerg seminarium. Seminarieeleverne vandt med en håndsbredde.

Skole	If		Ix		IIf		IIx		IIIf		IIIx		IVx		Real		Poi.	Plac.
	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.	Pi.	Dr.		
Boldesager skole	3	4	3	1	3		3	3	3	2		1					26	I
Danmarksgades skole ..			2		1	3					3		2				11	IV
Gammelby skole								2						3			5	VI
Grådybskolen						1											1	VIII
Jerne skole	2						1						1				4	VII
Rørkjær skole				3	2						1	2	3	1		2	14	III
Stormgades skole			1					1		3	2	3		2		3	17	II
Vestre skole		2															0	
Østre skole	1			2		2	2		2	1							10	V

Der gives 3, 2 og 1 point for henholdsvis 1st., 2dn. og 3die plads.

Som foregående år var tilskuerpladserne stopfyldte af et interesseret, begejstret og ungdommeligt publikum.

Efter konkurrencerne var der kunstudspring, og 8 flinke svømmepi-ger viste kunstsvømning. Som noget helt nyt udkæmpede 14 raske dren-ge fra Stormgade og Rørkjær en vandpolokamp. Resultatet blev 1—1. Udtagelserne og selve stævnet blev ledet af svømmelærerne:

Marie Elholm Christensen, Alf. Jørgensen, Børge H. Nielsen, Niels Nielsen og Erik Vind.

Skoleradio — Båndcentral.

(Ved skoledirektor N. P. Andersen).

I. Også i skoleåret 1956—57 viste det sig, at man med båndcentralen kan opnå det fulde udbytte af skoleradioens udsendelser, hvortil skal bemærkes, at også adskillige af radioens »almindelige« udsendelser har fundet anvendelse.

En opgørelse over anvendelse viser, at man har benyttet ialt 183 udsendelser i følgende omfang:

Skole	Antal udsendte bånd	Hørt i antal klasser:			Uden ang. af kl. + andre	I alt
		grund-skolen	eksamens-mellem-skolen	eksamens-frimellem-skole		
Boldesager	8	2	11	0		13
Danmarksgade	31	8	4	32	1	45
Gammelby	69	46	34	52	5	137
Grådybskolen	23	1	10	11	8	30
Jerne	13	18	11	1	2	32
Rørkjær	39	16	35	6		57
Stormgade	10	8	2	4	1	15
Vestre	63	38	52	7	13	110
Østre	29	12	36	3	3	54
Seminariet, Statssk.	15				20	20
Lærere m. fl.	42				48	48
	342 (322)	149 (141)	195 (180)	116 (71)	101 (94)	561 (486)

hvortil bemærkes, at tal i parentes er de tilsvarende tal fra skoleåret 1955—56.

II. Hertil kommer så, at man på skolerne efter benyttelsen af et bånd kan ønske udsendelsen arkiveret til senere benyttelse.

Benyttelsen af således arkiverede udsendelser har været som følgende:

Skole	Antal bånd	Hørt i antal klasser:			Uden ang. af kl. + andre	I alt
		grund-skolen	eksamens-mellem-skolen	eksamens-frimellem-skole		
Boldesager	11		7		5	12
Danmarksgade	1		1			1
Gammelby	18	5	21	11		37
Grådybskolen	17	7	19	2	1	29
Jerne	6	2	2		2	6
Rørkjær	8	4	6	1		11
Stormgade	6		4	9	2	15
Vestre	8	6	11	1		18
Østre	24	10	37	11		58
Statsskolen og Seminariet	9				18	18
Lærere m. fl.	13				17	17
	121	34	108	35	45	222

III. Til båndcentralen er knyttet et discotek, hvorfra der i skoleårets løb er udleveret 31 musikbånd, hvert omfattende flere eller uddrag af flere musikværker.

Skolens overste chef, undervisningsminister Julius Bomholt, gæstede den 22. marts 1957 Grøtlybkolens øvelsestøjlighed.

Skolevæsenets
gæster

Norge.

Sverige.

Færoerne.

Udveksling med venskabsbyer:

Efter overenskomst Eskilstuna — Stavanger — Esbjerg imellem har der siden 1948 været gennemført gensidige udvekslingsbesøg for 10 skoleelever med ledsagende lærer og lærerinde.

Eskilstuna—Esbjerg 1957.

(Ved lærer Øjvind Jensen).

Allerede d. 10. april kom der meddelelse fra skolevæsenet til ledere og elever om, at vi var udtaget til denne tur. Det var meningen, at vore elever skulle brevveksle med de svenske kammerater, så de kunne danne sig et indtryk af hinanden inden besøget. Men på grund af forskellige forviklinger i Sverige fik vi først så sent som otte dage før besøget navnene på de svenske deltagere, så kun de elever, der sendte ekspresbrev, nåede at høre fra hinanden. Til trods for denne start sluttedes der forbløffende hurtigt kontakt mellem eleverne, og allerede ved velkomstkaffen på banegården så det ud til, at børnene havde fundet hinanden. Skoledirektøren bød velkommen og ønskede os en god uge.

I år var vi så heldige, at Stavangerholdet var her i Esbjerg samtidig med Eskilstunaholdet. Derfor havde vi nogle ture i fællesskab. Bl. a. var vi i Ribe og så alle seværdigheder der. Fra Ribe kørte vi til Gram, hvor vi spiste middag, og efter middagen så vi slotsparken, som imponerede udlændingene meget. Senere kørte vi til Jels og roede på søerne, og dagen sluttede med et besøg i Skibelund Krat.

Dagen før havde vi været på Fanø, hvor vi nød det fine vejr. Vi fik alle et bad ved Vesterhavsbadet. Efter badet drak vi sodavand i klitterne, og senere på eftermiddagen tog vi til Sønderho, så på kirken og endte med at spise aftensmad i feriehjemmet.

Foruden disse fællesture havde vi for vort eget hold et besøg på en bondegård samt en rundtur på havnen. For lederne var der arrangeret en aftenur til Blåvand—Nymindegab, og lørdag aften havde skoleudvalget inviteret til middag på Centralhotellet. Afskedsfesten var fælles for begge hold. Den blev holdt på Grådybskolen. Foreningen »Norden« var medindbyder, og foruden eleverne var alle forældrene inviteret med, som tak for deres gæstfrihed. Vi så en film, drak kaffe, og aftenen sluttede med dans. Under kaffen talte skoledirektøren om udvekslingsideen og kontorbestyrer Philipson om »Norden«s arbejde.

Næste morgen rejste vi mod Sverige. Vi overnattede i København, hvor vi fik tid til en to timers rundtur, og selvfølgelig tilbragte vi aftenen i Tivoli. Dagen efter sejlede vi til Malmø, og herfra var der kun 8½ times togrejse til Eskilstuna! På banegården blev vi modtaget med blomster. Børnene blev afhentet af deres værtsfolk, mens vi andre blev kørt til en velkomstsouper på stadshotellet. Holdene fra Stavanger og Jväsaskylä var ankommet før os, og her blev vi præsenteret for de respektive ledere. Vi blev opfordret til straks at »lægge bort titlerne«, for at der kunne blive den rette, venskabelige stemning. Opholdet i Eskilstuna blev en stor oplevelse, vi blev overalt mødt med den største velvilje og imødekommenhed. Lørdag aften var lederne i Folkets Park, hvor vi så »Dramaten«s opførelse af »Trold kan tæmmes«. Søndag var vi på en dejlig tur med vore værtsfolk til Gripsholm Slot. Man-

dag var alle tre hold på tur til Stockholm. Her så vi alle seværdigheder, og om aftenen morede vi os på »Grøna Lund«. Bl. a. fik vi alle lov til gratis at prøve tre forlystelser. Tirsdag havde børnene fri, mens vi andre var inviteret til lunch på Sundbyholm Slot, et slot ved Mälaren, som Eskilstuna by har købt og nu driver som restaurant, medens de tiliggende jorder er udlagt som fritidsområde for byens befolkning. Vi fik at vide, at byen hver anden dag gratis kører ca. 800 børn derud i busser og giver dem et glas mælk og to boller hver. Om aftenen så vi et hold folkedansere fra Esbjerg. Det var et smukt syn at se dem danse på grønsværen rundt om en majstang. Onsdag var vi rundt i byen. Vi så de gamle smedier og den imponerende sportshal. Dagen sluttede i Folkets Park med optræden af Karl Ottos børneteater. Torsdag var vi ved Julita Skans, og om aftenen var der afslutningsfest på rådhuset. Her underholdt de forskellige grupper, og desuden viste en lokal tryllekunstner os mange fikse tricks. Det blev en god afslutning på 14 dejlige dage, hvor der efter børnenes udtalelser at dømme er blevet sluttet mange varige kontakter.

Stavanger—Esbjerg 1957.

(Ved overlærer Chr. Marcussen).

Lederne af stavangereleverne var lærer Johan Lindal, Framhaldsskolen, og assistent hos skoleinspektøren, frk. Ingrid Thaule. Forøvrigt er hr. Lindal fra 1. august ansat som sekretær samme sted. Det svarer til vort skoledirektørkontor. Min hustru og jeg havde den glæde at få lov til at lede eleverne fra Esbjerg.

De to norske ledere var et par særdeles interessante og behagelige mennesker, som det var en fornøjelse at samarbejde med. Og lad mig med det samme fastslå, at såvel de norske som de danske elever var udvalgte med omhu. De var fornøjelige og kvikke og tillige velopdragne. Det var ingen sag at have med dem at gøre, og jeg tror bestemt, at de har været gode repræsentanter for deres byer, og vi har mange — og kun gode — minder om dem.

I april måned havde jeg et forberedende møde med eleverne, og i kraft af, at jeg i 1951 også havde ledelsen, kunne jeg give dem lidt forhåndsoplysninger om, hvad de skulle opleve. Men først i maj fik vi fra Stavanger fastslået fordelingen af eleverne, så de kunne begynde at korrespondere. Det var Stavangers tur til at begynde her, efter at de som sædvanlig var en tur i København.

Torsdag den 27. om eftermiddagen modtoges de på banegården. Der behøvedes hverken opråb eller hjælp. I løbet af få øjeblikke havde eleverne fundet kammeraten. Ved et kaffebord i restaurationen blev de norske venner budt velkommen af skoledirektøren. Ved ankomsten var det øsende regn, men hele opholdet foregik ellers i herligt sommervejr, noget der har overordentlig meget at sige.

Sammen med holdet fra Eskilstuna, som var her samtidigt, foretog vi de traditionelle ture til Fanø og Ribe, denne gang med en afstikker til Gram og Jels. Endvidere besøgte vi gårdejer Rask Jensen i Gjesing, der modtog os gæstfrit og foreviste sit landbrug.

Skoledirektør N. P. Andersen havde regnet ud, at det var 10. gang,

udvekslingen fandt sted. Derfor blev lederne samt repræsentanter fra skolevæsenet og -kommissionen indbudt til en sammenkomst på Centralhotellet. De samme var en aften, som traditionen byder, på en tur i oplandet, over Marbæk, Blåvand, Fiilsø til Nymindegab.

Natten til fredag den 5. juli gik rejsen til Norge fra Hirtshals. Til trods for det gode vejr og brugen af tabletter, måtte de fleste elever bringe ofre til havets fisk, navnlig ind under Norges kyst, hvor der altid er nogen brænding. På hjemturen var det bedre.

Een af mine norske venner, bogtrykker Carl Hauge, Kristiansand, havde bestilt middag til os, og han stod vagt ved vor bagage så længe. Halvni nåede vi Stavanger. Ferien bevirkede, at der ikke var officiel modtagelse. Den vordende sekretær, hr. Lindal, måtte improvisere en velkomst. Weekenden var til fri rådighed, og min hustru og jeg foretog en 3 timers herlig sejlads ad fjordene til Fjeldøy i Ryfylke, hvor vi skulle besøge hr. og fru Øfstebø, det norske lederpar fra 51. Vi fik en hjertelig modtagelse i sommerhytten. For os fra det flade Vestjylland er det imponerende at sejle langs de høje, til tider stejle og nøgne fjeldvægge. Og man mindes Bjørnsons »landet, som det stiger frem, furet, vejrbidt over vandet med de tusind hjem«. Man ser de mange ensomt beliggende gårde og huse oppe i fjeldene og undrer sig over, at de kan få føden der, og hvor besværligt og ensomt de må have det, ikke mindst om vinteren. Det var ikke noget for en inkarneret byboer. Men en sommer der må være herlig og god for dem, der har nerver.

Vejrguderne var ikke flinke. Om mandagen regnede det stærkt, men man enedes dog om at følge programmet: at tage over Refsaa til Prekestolshytta og derfra til egnens attraktion, Prekestolen, der fuldkommen stejl hæver sig 600 m over fjorden. Mens regnen siledede ned, og elvene fossede af sted, måtte vi kravle ad en stejl bjergvej 270 m op. En tovbane besørgede dog vor bagage. Op kom vi, selv om vi prøvede at stikke fødderne i et mosehul, og dyngvåde var vi — og svedige. Med en lille brøstfældig motorbåd gik turen over en stor bjergsø til hytten, hvor vi var anmeldt og blev vel modtaget. Tøjet blev skyllet og hængt i tørrerum, og så hyggede vi os i samlingsstuen. Tirsdag foretog de fleste turen til stolen om formiddagen. Efter middag gik vi den længere, men noget mageligere vej til Haugen, hvor en bus førte os til Jørpe-lund, hvorfra vi sejlede tilbage til byen. Onsdag var der rundtur med besøg på Stavanger Aftenblad med det nye bladhus, samt på en margarinefabrik.

Om aftenen var min hustru og jeg af social- og finansrådmænd Torgils Vaage indbudt til en hyggeaften på byens nyeste hotel »Atlantic«. Som gave fik vi Stavanger bys historie, en interessant og smuk bog, samt fra hotellet et par platter. Turistforeningen gav os den sidste år-bog, så vi har mange minder med hjem.

På »Atlantic« mødte vi kinochef Oftedal, der beredvillig lovede at vise os alle »Stavangerfilmen«, der giver et interessant indblik i den store og mangeartede industri, som findes i byen. Det skete torsdag, samtidigt med at vi så den ældgamle domkirke, som ligger på den ca. 200 m strimmel jord mellem Bredevandet og den dybe fjordarm, hvor amerikabådene lægger til. Her er også byens torv, hvor der hver dag handles med alle slags varer, fisk, frugter, grøntsager, blomster, hjem-meindustri, ja, selv en hundehvalp blev solgt.

Om eftermiddagen var der bustur i omegnen, bl. a. til Sola flyveplads og til en spisning på restaurant »Hummeren«.

Da de norske ledere var optaget fredag, holdtes der torsdag aften en afskedsmiddag på »Atlantic« for alle elever og ledere. Værter var dels skolevæsenet og dels den gavmilde kinochef, hr. Oftedal. Til stede var også hr. Vaage og overlærer Olsen, Ullehaug skole. Middagen var vellykket, og eleverne opførte sig eksemplarisk. Hr. Oftedal indbød eleverne til at se »Kino«s film fredag aften.

Stavanger kommune har ingen feriekoloni, men en kreds af borgere har taget sig af den sag og har indrettet to kolonier, en for piger og en for drenge. Disse kolonier skulle besøges fredag, og min hustru og jeg blev inviteret med. Det blev en smuk og interessant tur. For børnene var det en stor begivenhed. Pigerne har indstuderet sange og sketches, og hos drenge spillede der fodbold med gæsterne. Ombord i den private båd, vi var med, serveredes der en middag, idet der var betjening med fra »Atlantic«. Der udveksledes taler mellem Stavanger og Esbjerg.

Lørdag morgen var der rørende afsked på banegården med omfavnelser af værtsfolk og kammerater, og en afskedstære fæddedes hist og her, og løfter blev givet om snarlige gentagelser af turen, tegn på, at denne havde været vellykket.

I Kristiansand førte Hauge os omkring, bl. a. til Ravnedalen, en naturpark.

Overalt blev vi venligt modtaget, garderoben var gratis. Det var service, sagde de, men måske har Hauge betalt. Det kunne godt ligne ham.

På færgen blev de sidste penge givet ud i rum sø til slik og tobak. Noget til egen fortæring og noget til dem derhjemme. De fleste havde gaver med fra deres værter. Vi kom hjem som beregnet, og der var stor gensynsglæde. Der var meget at fortælle og hilsener at aflevere. Vi har haft børnene inviteret siden. Måske vi senere får til låns en film fra hr. Lindal, og så samles vi igen.

Alle har vi grund til at takke skolevæsen og udvalg for en god tur, og vi håber, at vi har opfyldt vor opgave godt. Og af og til vil vi med glæde se på billeder og i scrapbogen og mindes turen, når vi mødes.

Færøske skolebørn på besøg i Esbjerg.

(Ved skoleinspektør Ahlmann Nielsen).

Fra »Komitéen til udveksling af danske og færøske ferie børn« fik Esbjerg kommunale skolevæsen i foråret 1957 opfordring til på udvekslingsbasis at indkvartere et hold færøske drenge og piger i alderen 13—15 år.

Jerne skole modtog tilbudet og mødte d. 19. juli på banegården for at modtage 16 drenge og 16 piger samt 3 ledere.

Udveksling mellem venskabsbyerne i Norge og Sverige har længe været en tradition, men udveksling med vore fjerne øer i Atlanterhavet var noget nyt, hvorfor børnene fra Jerne skole var meget spændte, da de mødte på banegården for at modtage gæsterne.

Skoledirektøren bød velkommen og udtalte ønsket om, at børnene måtte få gensidigt udbytte og fornøjelse af de 14 dages samvær, lige-

som skoledirektøren takkede de mange forældre, som var mødt op, fordi de så beredvilligt havde åbnet deres hjem for gæsterne.

Færingerne kom ikke direkte fra Færøerne, men havde tilbragt en uge på Als Husholdingskole i Vollerup, hvor de havde vænnet sig lidt til danske forhold og det danske klima og var blevet rystet sammen, idet de kom fra forskellige byer og bygder på Færøerne.

Det var således først i Esbjerg, færingerne skulle stifte bekendtskab med danske jævnaldrende og danske hjem, men indtrykkene havde åbenbart allerede været mange, f. eks. var jernbanerejsen en oplevelse, ligesom det danske sommervejr og den danske mad.

De første dage var gæsterne overladt til værterne med undtagelse af en svømmetur i Boldesager friluftsbad, en dagligdags oplevelse for os, men en enestående begivenhed for færingerne, der ganske vist har vand nok, men kun få muligheder for at kunne lære at svømme på grund af de stejle klipper. Alle var ivrige efter at fremme deres svømmefærdigheder og dygtiggøre sig i livredning under disse ideelle forhold, og baggrunden herfor forstod vi klart nok, da en af lederne oplyste, at druknedøden er den hyppigste af alle ulykkestilfælde med døden til følge.

Under opholdet var der tilrettelagt eet arrangement daglig, hvilket gav os lejlighed til at vise Esbjergs seværdigheder samt holde lidt kontrol med elevernes befindende. Det må nemlig ikke glemmes, at færingerne fra de mindre bygder har nogen vanskelighed ved såvel at tale som at forstå dansk. Skønt dansk officielt er undervisningsproget i skolen, foregår den almindelige undervisning på færøsk, og undervisning i dansk gives fra omkring 3. skoleår med 4 timer ugentlig.

De færøske børn befandt sig tilsyneladende godt i Esbjerg. Det barske Vesterhav, fiskekutterne i havnen og det travle liv i byen mindede mange om de hjemlige havnebyer, selvom man der ikke har de store virksomheder, som de på rundturene fik lejlighed til at stifte nærmere bekendtskab med. Atmosfæren var dog hjemlig, og enkelte havde også held til at træffe færøske bekendte på havnen. Andre syntes jo nok, der var temmelig fladt her i Vestjylland, selv ikke højden på Ribe domkirkes tårn formåede at aftvinge nogen respekt hos dem, der var vant til at færdes på stejle klippeskrænter, der var mange gange så høje.

På turen til Fanø blev der atter lejlighed til en svømmetur, og i Ribe havde gunstige omstændigheder tilrettelagt dyrskue samme dag, som vi havde arrangeret besøg, så her fik mange for første og måske eneste gang lejlighed til at overvære et dansk dyrskue.

Under opholdet var der arrangeret et par sammenkomster i Jerne Forsamlingshus, hvor vi sang vore danske sange, og færingerne gav os prøver på deres sprog, et sprog, som også tidligere har været vort, men som vi nu ikke forstår meget af, når det tales, hvorimod det med nogen vanskelighed kan læses. At færingerne også på andre punkter har formået at holde kontakt med fortiden, fik vi bevis for ved at se deres kædedans. Der skulle hverken nogen speciel anledning eller nogen særlig plads til, før børnene stillede op i kæde og med simple trin og en forsanger arbejdede sig op til en stemning, i hvilken de øjensynligt befandt sig særdeles vel.

Da opholdet i Esbjerg d. 31. juli var forbi, var der knyttet mange

venskaber, og begge parter havde ganske givet lært meget af hinanden. Vi lærte i hvert fald meget om Færøerne og færøske forhold, som vi ikke før havde vidst besked med, og forstår nu langt bedre baggrunden for deres udprægede nationale følelser.

Mon ikke færingerne af og til har moret sig over nogle af vore handlinger og udtalelser. Vi morede os i hvert fald over den færøske pige, som en dag kom skrigende ind, fordi der, som hun sagde, var en sommerfugl efter hende, eller når hun sikrede sig, at dørene blev låsede om aftenen, da hun nødig ville risikere, at nogle af de mange danske røvere skulle bryde ind og stjæle hendes ting.

Da færingerne rejste til København, hvor de skulle opholde sig en uge inden hjemrejsen, var de efterhånden faldet så godt til, at vi betragtede dem som vore egne. Blandt andet også derfor er vore børn spændte på den forventede tur til Færøerne næste sommer.

Sundhed.

Fysisk — mental — social.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og J. Snedvig).

Arbejdet er gennemført efter de gængse linier, idet den 2-årige forsøgsperiode på Danmarksgades skole udløb sommeren 1956. Den obligatoriske årlige undersøgelse er altså foretaget på alle skolerne, og af det samlede antal på 4606 drenge og 4553 piger er 9147 undersøgt, idet 12 elever på grund af sygdom, bortrejse, koloniophold el. lign. ikke har været til undersøgelse.

Under skolesundhedsplejen hører tillige statsskolens 426 elever, Sct. Nicolajs skoles 35 elever og de ca. 30 elever i externatskolen i Haraldsgade.

Personalet er 2 full-time skolelæger og 6 full-time skolesundhedsplejersker.

Der er af en af skolelægerne undervist 22 timer i aftenseminariets 3. klasse.

Vi har et stigende antal henvendelser fra erhvervsvejledningen for udfra helbreds-kortet at besvare spørgsmålet om, hvorvidt en elevs helbreds- eller sundhedstilstand gør særlige undersøgelser ønskelige, før han eller hun påbegynder oplæringen i et erhverv. Svaret, der ikke er nogen attest, går videre til erhvervsvejledningens læge.

Vi har året igennem haft et månedligt møde med skolepsykologerne og skolens socialrådgivere for gensidig at drøfte problemer og forhold for de børn, vi har fælles interesse i.

Vi har — som gennem de senere år — haft nogenlunde regelmæssige sammenkomster med skolesundhedsplejepersonellet i Ribe amt og har ved hvert møde haft et fagligt program.

Vi havde i efteråret den glæde at have et to dages besøg af en studie-gruppe af nordiske skolesundhedsplejersker. Vi takker Dansk Sygeplejeråd for den inspiration, det var, at have de interesserede damers

besøg, og vi takker Esbjergs skoleautoriteter for velvilje og hjælp ved arrangementet.

Skolen i Rendbjerg har som tidligere vist sig at være af meget stor betydning for de ca. 16 børn, der her får mulighed for under særligt tilpassede forhold at tillempe sig skolens krav og hjemmets og samfundets medmenneskelige kår. Den største værdi ligger måske deri, at opholdet ikke er forud tidsbegrænset. Et barn, der gennem år har udviklet en skæv indstilling til det vante miljø, kan ikke i løbet af uger få indarbejdet et andet adfærdsmønster og navnlig ikke *stabiliseres* i en reaktionsform, der er frugtbar for det selv og dets omgivelser. (Om Rendbjerg se side 68).

Tunghøreklassens 9 elever har så absolut gavn og glæde af den særlige hjælp, der her ydes stærkt tunghøre børn såvel af den specielt uddannede lærerinde som af talepædagog, konsulenten for særundervisning og ørespecialist.

Holdningsgymnastikken er givet to måneder i efteråret og to måneder sidst på vinteren, og ca. 80 børn får her en individuel kropstræning. Det ses tydeligt, at mange får den *holdningsbevidsthed* og den interesse, der alene kan hjælpe den unge til at finde den optimale form for kroppens føring og bevægelse.

Skolelægenes foredrag med spørgetime over kønslivets biologi, etik og hygiejne er givet i Ifm og Ifm samt i Ix og IVx. Vi har ca. 100 % tilslutning fra børnene, og en del forældre overværer timerne. Det er ikke muligt at udtale sig om værdien af denne sexualoplysning, men vi møder en intenst lyttende flok spørgelystne børn og får mange udtryk for forældrenes glæde over, at skolen tager emnet op.

Undersøgelse for intelligens og ordblindhed foretages af skolepsykologerne, til hvis beretning der henvises.

Samarbejdet med ørelæge, talepædagog, psykologer, skolens socialrådgivere og vore praktiserende kolleger er afviklet gnidningsløst og — som vi tror — til gavn for skoleungdommen. Også med børneværnet har vi haft et frugtbart samarbejde, som vi er taknemlige for.

Sundhedsplejersken bruger hele sin tid og lægger hele sit arbejde på skolen. Hun hører simpelthen til. Læreren kan træffe hende for råd og assistance, og børnene kan opsøge hende med skrammer eller sår eller bare for at få luft for alt det, der kan fylde et barnesind til bristepunktet. Hun er formidleren af sundhedsplejen fysisk, mentalt og socialt. Hendes *gøremål* er derfor mangfoldige og kan vanskeligt udtrykkes i tal. Som et forsøg på dog at vise, hvad tiden går med, har alle de seks skolesundhedsplejersker siden 1. oktober 1956 daglig udfyldt et skema, der nedenfor gengives udfyldt med de samlede tal:

1. Forundersøgelse.....	Antal timer:	244
	Antal elever:	6.712
<hr/>		
2. Assistance ved lægeundersøgelse	Antal timer:	1.692
	Antal elever:	10.101
<hr/>		
3. Kontorarbejde	Antal timer:	3.078
<hr/>		
4. Antal sundhedslektioner	Antal lekt.:	609
	Antal timer:	312
<hr/>		

5. Antal hjemmebesøg	Antal besøg:	492
6. Samtaler med lærere	Antal samt.:	2.914
7. Samtaler med forældre	Antal samt.:	406
8. Samtaler med børn + skader	Antal børn:	12.705
9. Tuberkulinprøver	Antal timer:	394
10. Diverse	Antal timer:	198

Tid anvendt ialt til skolesundhedspleje: 8.114 timer

Hertil kommer yderligere:

Undervisning..... : 106 timer

Faglige møder

Sundhedsplejersken har en gennemsnitlig arbejdsdag på godt 8 timer, alle timer beregnet á 60 minutter. Forundersøgelse består især i urinundersøgelse samt syns- og høreprøver. Under 3 omfatter antal elever også kontrolbørn. Det ses, at hver elev gennemsnitligt tager godt 10 min. for læge og sundhedsplejerske. Kontorarbejdet tager en meget stor del af sundhedsplejerskens arbejdstid. Sundhedslektionerne er ganske overvejende givet ved klassebesøg. Det ses, at mange lærere og en del forældre opsøger sundhedsplejersken for at snakke børn. Bemærkelsesværdig er de 12.705 børn med små eller store skader eller med deres trang til »bare at snakke med frøkenen«. Alene dette tal viser skolesundhedsplejerskens betydning på skolen! Under diverse er 111 timer brugt af en af sundhedsplejerskerne til arbejdet med personalets tuberkulosekontrol.

Udover de 8114 timer anvendt til skolesundhedspleje er 248 timer brugt til faglige møder, og tre af sundhedsplejerskerne har haft 106 timers direkte undervisning i spædbarnets pleje og kost, sygepleje, forbindingslære og lignende. Ved betragtning af tallene må stadig erindres, at august og september ikke er registrerede. Tallene er minimumstal, det er næppe muligt at få alt med. Under den opførte arbejdsperiode er der i alt fem ugers sygdom, der yderligere formindsker tallene.

Der er udført 6191 Moroprøver og 498 Mantouxprøver. Der er fundet 18 børn med utøj i håret.

Sundhedspleje er mere end sygdomsbekæmpelse. Den er en målbevidst indsats for hele barnet. Den vil forebygge og beskytte mod sygdom, korrigere så tidligt som muligt opståede fejl, søge at øge vækstbetingelser for fysiske kræfter, intellektuel kunnen og personlighedsudvikling. Den er *et led* i skolens mål: at give hvert barn de bedste muligheder for at trives og vokse op til at fylde en plads i samfundet. Derfor er vi taknemlige for samarbejdet med lærerne, der bedst og først kan bemærke, om et barn er i form, og vi er taknemlige for samarbejdet med hjemmene, der i så stor udstrækning deler problemerne med os. Kun ved coordination af alle positive kræfter bliver barnets skole til skolen for livet.

Måske har skolesundhedsplejen endnu ikke fundet sin endelige form. Det tidligere omtalte forsøg på Danmarksgades skole viste, at en indskrænkning af rutineundersøgelserne gav os mere tid til at gøre mere for de børn, der især har hjælp behov. Ved den obligatoriske under-

søgelse af børn i de klasser, der nu i to år ikke havde været til rutineundersøgelse, har vi kritisk søgt efter ting, der burde have været fundet af skolesundhedsplejen. Vi fandt tre børn, der har fået brille uafhængig af skolelægen og en, som har fået behandlet en posttraumatisk hovedpine uden vor medvirken. I øvrigt fandt vi intet »forsømt«. Der er for os ingen tvivl om, at vort arbejde var mere effektivt under de to års »forsøgsordning«. At forholdet var dette, skyldes alene lærernes og sundhedsplejerskens varme interesse for børnene. Vi nåede det spæde-stik dybere, som tid og tempo gør så nødvendigt — og så vanskeligt.

Nedenfor bringes i tabel en del af de fundne sager i skoleårets løb.

Tabellarisk oversigt over skolelægearbejdet ved Esbjerg kommunes skoler 1956—57.

	Bhv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	If + x	IIf + x	IIIf + x	IVx	Real	I alt
Antal børn	907	1057	1041	1070	1112	1133	1019	853	555	264	148	9159
» forældre med	887	1018	885	831	632	490	216	108	35	6	5	5113
» kontrolbørn	38	100	118	148	133	142	193	129	93	45	19	1168
» kontrolundersøgelser	40	123	138	182	173	209	247	166	120	59	31	1488
» henvisninger til læge ...	70	98	114	107	96	121	117	100	53	43	25	944
Ikke koppevaccinerede	42	19	2	1	3	6	3	1			1	78
Ikke fuldt differivaccineret	96	136	126	90	109	100	85	37	5			783
Tub. + efter infektion	6	19	34	23	40	54	52	49	26	10	5	317
Calmette før skoleg. beg.	623	736	734	755	688	369	250	133	56	23	8	4375
Calmette efter skoleg. beg.	225	226	238	272	366	701	701	667	469	228	134	4225
Tub.-negative	51	75	44	18	14	17	13	2	3	1	1	238
Revaccinerede	6	5	5	9	3	11	14	7	10	21	8	99
Antal børn med:												
overvægt	17	32	20	39	47	63	60	42	35	9	4	368
undervægt	21	22	48	80	88	99	83	70	35	10	5	561
sukkersyge	1			1		1		2	1			6
epilepsi	3		1	2	3	1	2	4	1	2		19
hudsygdomme	37	30	24	40	21	34	23	28	29	23	19	308
hjertelidelser	4	5	4	3	2	2	6		1	2		29
asthma	7	6	4	3	2	9	2		3	1	1	38
adfærdsforstyrrelser	73	102	134	132	87	82	45	38	9	2	2	706
neglebid	35	50	97	102	125	159	109	94	42	15	6	834
enuresis	63	68	55	61	41	28	22	11	9	2	1	361
taleforstyrrelser	17	20	21	9	18	11	6	5	3	1	1	112
nedsat syn	44	61	85	86	99	138	144	131	98	76	37	998
nedsat hørelse	17	14	21	18	17	23	9	13	11			143
albuminuri	1	1			3				3	1		9
holdning A	189	168	193	159	174	160	94	84	57	19	23	1310
holdning D	40	67	65	96	81	129	121	128	114	57	19	917
pladefod	78	104	129	131	128	153	109	118	85	36	15	1086
lid. mund, næse	53	84	61	74	48	46	27	27	14	4	1	439
polypper	18	29	14	4	4	7	1	2				79
anæmi	3	17	16	15	9	7	6	2	3	2	2	82
andre kron. sygd.	2	4	3	4	5	10	5	9	2	3		48
andre sygd.	84	98	104	105	81	100	111	82	59	26	21	871

Bemærkninger til tabellen:

Tallene omfatter i år alle børn ved Esbjerg kommunale skolevæsen, således også i modsætning til sidste års oversigt Danmarksgades skole.

De forskellige fund er opført i den orden og i de grupper, der anvendes ved indberetning til sundhedsstyrelsen og er delt op i de 11 klassetrin, der forekommer i skolerne og omfatter både drenge og piger. Selv om tallene stammer fra 2 forskellige undersøgere, har vi ment det berettiget i år ligesom sidste år for oversigtens skyld at sammenregne tallene i eet skema, idet tallene alt i alt har ligget på samme plan undtagen hvor et individuelt skøn har kunnet gøre sig gældende.

Det samlede antal børn udgør 9159, heraf har 1168 været kontrolbørn, der er kontrolleret ved 1488 ekstraundersøgelser, hvilket tilsammen giver 10.647 undersøgelser på 2 undersøgere. Når man tager i betragtning, at ikke alle skoledage kan udnyttes til undersøgelser dels af hensyn til skolernes arbejde især sidst på skoleåret og dels på grund af forelæsninger for skolebørnene, vil man forstå, at skolelægens meste arbejdstid i skoletiden medgår til disse undersøgelser, idet en enkelt undersøgelse gennemsnitlig beslaglægger 10 minutter, og der er godt 30 undersøgelser pr. dag i almindelighed.

Kontrolundersøgelserne har som tidligere omfattet iagttagelser af afvigelser fra det forventede med henblik på, om det er noget midlertidigt eller noget, der eventuelt måtte kræve nærmere behandling. Ofte er disse kontrolbørn da også henvist til nærmere undersøgelse eller behandling hos egen læge. Henvist til læge er 944 børn, et forholdsvis lidt større antal børn end tidligere, hvilket først og fremmest skyldes nogle flere synsbestemmelser hos specialist via egen læge.

Der er lidt færre ikke-koppevaccinerede, i alt 78 eller ca. 0,8 % i år imod godt 1 % sidste år. Ikke fuldt difterivaccinerede udgør 783, skønsmæssigt svarende til sidste år, et noget beskæmmende resultat, idet hvert ikke fuldt difterivaccineret barns forældre informeres om ricci og opfordres til at søge vaccinationerne effektueret hos egen læge. Erfaringsmæssigt er det kun få af disse børns forældre, der som oftest af religiøse grunde direkte har noget imod at lade deres barn vaccinere mod difteri-tetanus. Langt de fleste manglende difteri-stivkrampevaccinationer skyldes efterladenhed, som det med de gældende regler viser sig vanskeligt at overvinde. Selv om man vel må formode, at der måtte herske mere modvilje mod calmettevaccinationerne, er der betydeligt færre tuberkulinnegative, hvad efter vor mening skyldes fremgangsmåden omkring disse vaccinationer. De tuberkulinnegative udgør 238, hvoraf dog nogle er vaccineret i årets løb ved tuberkuloseundersøgelserne.

De 368 overvægtige børn har i år været gjort til genstand for en særlig undersøgelse, der fortsætter i det kommende skoleår, og hvis resultater vil blive behandlet i samarbejde med tilsvarende undersøgelser foretaget af Ribe amts tre heltidsbeskæftigede skolelæger og kredslægen i Varde.

Som tidligere dominerer de forskellige nervøse forstyrrelser og lettere adfærdsvanskeligheder over antallet af egentlige såkaldt somatiske organiske lidelser. I den nervøse gruppe falder ligeledes et ikke ringe antal børn med mere psykosomatiske symptomer som ukarakteristisk hovedpine og mavepine, hvorimod samme symptomer på egentlig organisk grundlag er medtaget under gruppen »andre sygdomme«.

Organiske sygdomme som sukkersyge, epilepsi, hjertelidelser, asth-

ma m. v. optræder med tal på niveau med tidligere år. Af talmaterialet vedrørende holdningsfundene er kun medtaget gruppen A og D som yderpunkterne, nærmest for at antyde en retning. Gruppen »andre sygdomme« omfatter alle fund, der ikke kan rubriceres under definerede sygdomme og optræder med 871, hvoraf 20 % er henvist til læge. »Andre kroniske sygdomme« omfatter forskellige former for blivende defekter eller invaliditet, af anden art, ialt 48.

Konklusion: børnenes sundhedstilstand er god, nervøse symptomer, psykosomatiske tilfælde og lettere adfærdsforstyrrelser er det fremherskende træk på gældssiden. Selv om størsteparten heraf har sin rod i forhold i barnets primære milieu, den hjemlige atmosfære og barnets følelsesmæssige binding til sine nærmeste, og selv om skolen i alt for mange tilfælde, vel de fleste, kun formår at ændre lidt eller slet intet heri, maner disse iagttagelser dog stærkt, at skolen må have en forpligtelse til i hvert fald ikke yderligere at fremme udvikling af nervøse symptomer hos børnene, en forpligtelse, der i dagens og morgendagens skole turde være langt større end i de forudgående generationers, og en forpligtelse, hvis imødekommelse vanskeliggøres af stigende krav om større viden og kunnen, flere fag, mere uro, mindre tid til arbejde og i mange tilfælde også mindre kontakt mellem lærer og barn. Et nøjere studium af disse selvfølgelig og stadig mere påtrængende forhold er ønskeligt og tiltrængt, også for at der eventuelt kunne tages hensyn hertil ved udformning af en ny skolelov.

Tuberkuloseundersøgelse af børn m. fl.

(Ved overlæge dr. med. J. N. Lorenzen).

Undersøgelsen foregik efter samme retningslinier som i de tidligere år. Der er denne gang undersøgt 6.435 elever samt 557 andre personer (lærere, rengørings- og skolelægepersonale). 377 af børnene blev på grundlag af skolelægernes tuberkulinprøver calmettevaccineret.

Blandt ialt 6.992 undersøgte personer fandtes et tilfælde (barn) med let tuberkulose i lungeroden (+ tb efter indlæggelse på sanatorium). Barnet fandtes i et kendt tuberkulosemilieu. En lærerinde, der havde fået en frisk lungetuberkulose, blev ikke fundet ved skoleundersøgelse, men i stationens almindelige konsultation. Det viste sig, at hun ikke havde smittet nogen af eleverne. Der fandtes også 2 børn med medfødt hjertelidelse (disse var dog kendte tilfælde).

Som følge af tuberkulosens almindelige tilbagegang har udbyttet af rutinerøntgenundersøgelser i skolerne været minimalt de senere år. Det synes ikke mere at stå i et rimeligt forhold til anvendt arbejdskraft og de ret store omkostninger, hvortil yderligere kommer, at disse undersøgelser, navnlig for børnene, efter nyere anskuelser måske ikke er så helt uskadelige. Der foreligger derfor, som allerede antydet i fjor, på forskellig måde anledning til i fremtiden at reducere disse røntgenundersøgelser til det mindst mulige.

Skoletandplejen.

(Ved overtandkege S. Å. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 7 børnetandlæger, 1 kontorassistent, 1 klinikassistent, der udfører teknisk arbejde, 4 klinikassistenter og 2 klinikelever.

Der blev i skoleåret 1956—57 behandlet 4.127 piger og 4.157 drenge, i alt 8.284 elever.

Oversigt over den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Antal børn	Ikke behandlede	Fyldning		Ekstraktion		Rodbehandlinger	Andre behandlinger	I alt
		Blivende tænder	Mælketænder	Blivende tænder	Mælketænder			
997	27	2500	3	60	1030	22	1505	5120

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1956—57.

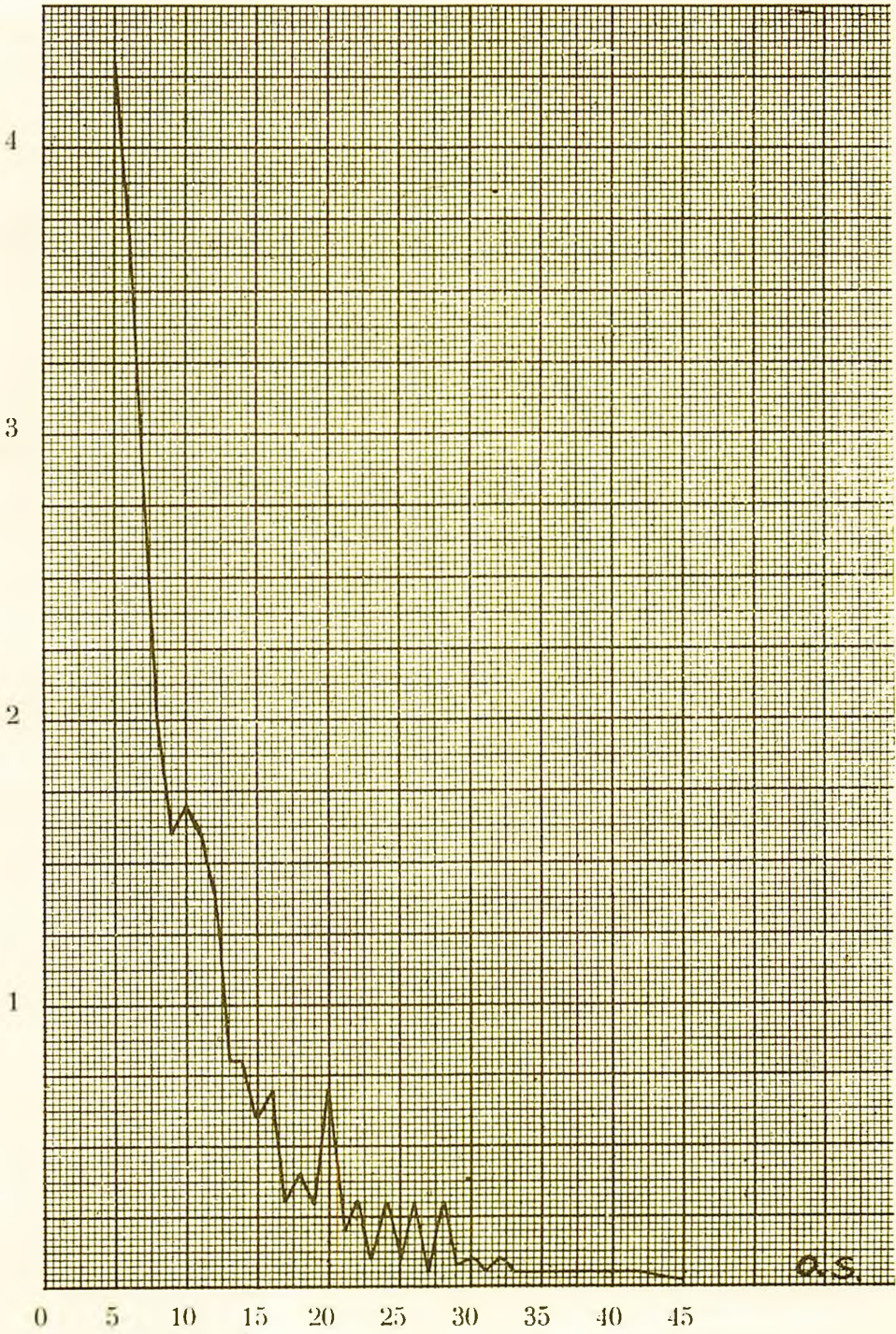
	Piger	Drenge	I alt
Rodbehandlinger	230	132	362
Sølvplomber	9292	6794	16086
Emaljplomber	1802	1201	3003
Cementplomber	3749	2352	6101
Tandudtrækning, blivende tænder	556	466	1022
do. , mælketænder	2015	2063	4078
Andre behandlinger	6746	4481	11227
do. , mælketænder	1346	1297	2643
	25736	18786	44522

Der er foretaget lokal bedøvelse i 3.807 tilfælde, reguleringer i 42 komplicerede og i 54 lettere tilfælde. Der er lavet 56 stifttænder og kroner, 7 indlæg, 2 fiksatioss Skinner, 2 proteser, taget 494 røntgenbilleder og udført 13 operationer.

Taleskolen.

(Ved tale- og tunghørelærer Oluf Schultz).

Foruden de obligatoriske høreundersøgelser i 2. klasserne, If, IIf, Ix og IVx og af de tidligere fundne defekter er der i 1956—57 blevet foretaget en undersøgelse af samtlige børnehaveklasse for at udskille talelidende elever. Henvisningstallet fra skolelæger, huslæger, speciallæger og direkte henvendelser fra forældre har været i stadig stigende antal.

Eleverne er i årets løb blevet behandlet for: Stammen, læsp, udtalefejl, hæshed, snøvl, høretræning med og uden apparat, talekorrektion og mundaflæsning.

53 elever med talelidelser er udskrevet; 22 fortsætter, i alt med et behandlingstal på 4.770. 10 elever er optrænet i mundaflæsning med i alt 80 timers undervisning, og 9 elever har modtaget undervisning i tung-høreklasse.

I gruppehøreprøverne er i alt 6.490 ører blevet undersøgt. Heraf er 121 blevet skyllet for ørevokspropper. Der er foretaget 171 skylninger af ører med kronisk udflod. Efter behandlingerne dels her og dels på klinik er der foretaget individuelle kontrollhøreprøver, der fordeler sig som følgende:

- 670 ører med 5-tonede kontrollhøreprøver,
- 680 ører med udvidede kontrollhøreprøver,
- 42 ører med kontinuerlige kontrollhøreprøver.

En del af de fundne defekter er blevet pustet. I alt 981 pustninger.

De tunghøre er dels optaget eller indstillet til optagelse i tunghøreklasse. 9 er blevet undervist — 1 udskrevet og 2 indstillet til optagelse. 4 elever har fået udleveret høreapparat, men er blevet rehabiliteret, så de kan forblive i normalskolen. Til 1 elev søges om nyudlevering af høreapparat. I alt findes 9 elever med høreapparater.

213 elever er blevet henvist fra skolelægerne. 721 forældre har været indkaldt, henvendt sig om oplysninger eller er blevet besøgt. Der er i årets løb skrevet 2.019 skrivelser, indkaldelser, ansøgninger, indberetninger og henvisninger. For talelidelser er i alt 1.229 elever blevet undersøgt, heraf fandtes 55 henvisninger til speciallæge og 136 talelidende. Det samlede ekspeditionstal bliver således 19.326.

Den hosstående grafiske fremstilling viser hørenedsættelserne opgivet i pct., idet hørenedsættelserne er afsat som abscisse med 1 decibel = 2 mm (Decibel = styrkeenhed), og antal af ører er afsat som ordinat med 1 % = 40 mm. For at forenkles kurven er toppen skåret fra. Der var 63,7 % med høretab fra 0—4 decibel og 0,2 % med høretab over 50 decibel.

Af det samlede antal elevundersøgelser blev en del henvist til klinisk behandling. I modsætning til tidligere er opgivelserne denne gang henviste elever og ikke kun den part, der har fulgt henvisningen:

Bihulelidelser	11
Forstørrede mandler	51
Indre ørelidelser	9
Mellemørelidelser	220
Fremmedlegeme i øret	6
Næsehulelidelser	19
Næsesvælgpolypper	104
Stemmebåndslidelser	28
Ekzem i øregangen	7
Akut øreflod	11
Kronisk øreflod	5
Hæshed	15

Lægekontrollen og otologisk behandling udøves af overlæge S. Fr. Nielsen (spec.: øre-, næse- og halssygdomme).

Assistent ved tunghøre og talekorrektion fru J. Mulvad Larsen.

Kontorarbejde, skyninger og rutinekontrolprøver blev udført af frk. Birte Rølling.

Endvidere har talelærer Henning Maigård Hansen været beskæftiget 10 timer ugentlig.

I årets løb har følgende studiegæster aflagt besøg:

Distriktsskolesundhedsplejerske Karin Østerholm Vasa,
Finland.

Militærlæge Strandbygård, Militærlejren, Esbjerg.

Sundhedsplejerske fra skolen i Århus:

Fru Karen Vahl.

Mr. M. A. Yousif, Institute of Education, Sudan.

Mr. N. Styranovski, Industrial Chemist, New York.

Skolebespisningen.

(Ved kommunelærer Alfred Jørgensen).

Grundlaget for skolebespisningen i året 1956—57 har som året før været lov af 11. juni 1954, hvorfor omfanget af skolebespisningen har været det samme, nemlig: elever inden for de 7 første skoleår tilbydes skolefrokost i månederne november—april (incl.), og i tiden uden for den egentlige bespisningsperiode kan man tilbyde de samme elever en flaske mælk daglig.

På grund af week-end ordningen ved skolevæsenet fandt uddelingen af skolefrokost og mælk kun sted på ugens fem første dage.

Kostplanen er udarbejdet af sundhedsstyrelsen, hvorved man får garanti for frokostpakkens virkning som sikkerhedsmåltid. Man har i lighed med tidligere år foretaget få ændringer for at skabe større variation, men ikke mere, end garantien som sikkerhedsmåltid stadig gælder.

I bespisningsperioden november—april blev der uddelt 501.135 pakker skolefrokost. Gennemsnitsprisen pr. pakke skolefrokost (mælk incl.) har været 57 øre. — I månederne august—oktober, maj og juni er der uddelt 420.246 flasker mælk, gennemsnitsprisen var her 14 øre.

I skolefrokosten i vinterperioden deltog 80,8 % af de berettigede elever, og i mælkeuddelingen i sommerperioden deltog 88,4 % af de berettigede elever. Af omstående skema ses deltagelsen, som den fordeler sig på de enkelte klassetrin og på de enkelte skoler.

Lærere og elever (III^f, III^x, IV^x og r), der falder uden for lovens rammer, har haft lejlighed til at købe skolefrokost og mælk. Der blev solgt 15.671 pakker skolefrokost og 7.042 flasker mælk.

På Rørkjær og Stormgades skoler har man ud over denne bespisning serveret morgenmad på alle skoledage hele året igennem. På Rørkjær er der serveret 20.325 portioner, og på Stormgade serveredes 8.107 portioner. I morgenbespisningen må alle elever — uanset alder og skole — deltage.

Skolemælk.

Skole	B.	D.	Gb.	Gr.	J.	R.	S.	V.	Ø.	Delt. i alt	1.—7. år i alt	Procv. delt.
1. kl.	98	67	124	145	98	83	91	78	100	884	1025	85,4
2. »	121	100	101	165	125	100	87	51	75	925	1016	91,0
3. »	140	102	88	150	84	106	90	105	89	954	1057	90,2
4. »	118	88	114	156	113	108	95	88	90	970	1091	88,9
5. »	176	101	90	150	86	120	100	101	80	1004	1071	93,7
If »	44	51	58	100	78	52	52	28	35	498	549	91,4
IIIf »	72	60	40	60	44	41	30	33	23	403	439	91,8
Ix »	59	58	50	55	29	50	55	24	25	405	436	92,8
IIx »	31	52	25	55	26	60	42	27	25	343	379	90,5
Antal deltagere	859	679	690	1036	683	720	642	535	542	6386		
Sml. elevtal 1.—7. år	949	764	744	1130	751	781	702	587	602	7228		
Procentvis deltagelse	90,5	88,8	92,7	91,7	90,9	92,2	91,5	91,1	90,0	88,4		

Skolefrokost.

Skole	B.	D.	Gb.	Gr.	J.	R.	S.	V.	Ø.	Delt. i alt	1.—7. år i alt	Procv. delt.
1. kl.	92	48	116	137	83	79	75	75	88	793	1025	77,4
2. »	103	94	103	135	96	95	66	49	65	806	1016	79,4
3. »	129	76	82	149	104	108	85	103	102	938	1057	88,7
4. »	98	78	106	168	99	105	75	82	86	897	1091	82,2
5. »	136	98	96	112	116	117	88	78	68	909	1071	84,9
If »	44	76	58	84	66	68	46	25	34	501	549	91,3
IIIf »	55	55	38	65	42	54	49	19	23	400	439	91,1
Ix »	46	56	50	49	30	46	49	23	24	373	436	85,5
IIx »	22	43	26	46	22	44	26	24	15	268	379	70,7
Antal deltagere	725	624	675	945	658	716	559	478	505	5885		
Sml. elevtal 1.—7. år	949	775	744	1130	751	803	722	587	602	7283		
Procentvis deltagelse	76,4	80,5	90,7	83,6	87,6	89,2	77,4	81,9	83,9	80,8		

Det skolepsykologiske arbejde.

(Ved ledende konsulent for særundervisningen, cand. psych. Erik Matthiessen).

Skolepsykologisk kontor har i skoleåret 1956/57 modtaget 278 indstillingsskemaer fra skolerne. I de tilfælde, hvor forældre, hospitaler el. l. har henvendt sig til kontoret med anmodning om at få et barn undersøgt, har man herfra anmodet skolerne om at få et indstillingsskema fremsendt. Desuden har skoledirektøren anmodet om at få 13 ikke undervisningspligtige børn individuelt skolemodenhedsprøvet. Fra forrige skoleår overførtes kun få sager, men skolerne, skolemyndighederne

og i nogle tilfælde forældre har anmodet om at få taget »gamle« sager op. I alt behandlede der 110 af den slags sager. Der er således i alt foretaget $278 + 13 + 110 = 401$ undersøgelser.

Henvisningerne fra skolerne fordeler sig således, idet disse er grupperet efter den henvisningsgrund, som skolen har anført på indstillingskemaet:

Skole	Generelt dårligt skolest. punkt	Læse- og retskrivningsvanskeligheder	Tale-, syns- og hørevanskeligheder	Tilpasnings- og/eller nervøse vanskeligheder	Andre grunde	I alt
Boldesager	12	20	0	4	2	38
Danmarksgades ...	3	13	0	3	0	19
Gammelby	3	6	0	0	2	11
Grådyb	23	23	0	8	9	63
Jerne	15	9	0	3	4	31
Rørkjær	6	3	0	3	5	17
Stormgades	9	14	0	4	18	45
Vestre	3	7	0	6	4	20
Østre	14	14	0	2	4	34
I alt	88	109	0	33	48	278

Ovenstående skema giver et indtryk af, hvorfor børn i det hele taget henvises til skolepsykologisk undersøgelse, men det må bemærkes, at rubrikkens »andre grunde« i en del tilfælde dækker over en vis usikkerhed fra lærernes side, idet man ikke har turdet bruge en af de andre henvisningsgrunde, men har overladt det til skolepsykologerne at finde ud af, hvad der har været i vejen med barnet.

Alle børn, der indstilles til skolepsykologisk undersøgelse, bliver intelligensundersøgt, ligesom der i langt de fleste tilfælde foretages standpunktsprøver i de elementære skolefag. Foruden intelligensundersøgelser og pædagogiske prøver foretages der i adskillige tilfælde en række karakterologiske prøver, specielt på de børn, der er indstillet på grund af nervøse lidelser eller adfærdsforstyrrelser. Forinden nogen egentlig behandling foreslås, indkaldes forældrene til en eller flere samtaler, ligesom der i mange tilfælde optages en journal.

De behandlingsmuligheder, der foreslås, kan resumeres i følgende punkter:

1. Ændret skoleplacering (omgænger, hjælpeklasse, tunghøreklasse, læseklasse og klasseflytning).
2. Henvisning til holdundervisning, hjemmeundervisning, privatundervisning etc.
3. Koloniophold (observationskolonien »Rendbjerghjemmet«).
4. Rådgivning (herunder forælderådgivning, lettere psykoterapeutisk behandling etc.).
5. Henvisning til andre institutioner (herunder skolepsykiater, psykiatriske afdelinger, børnehospitaler, børneværn, åndsvageforsorg etc.).

Det må fremhæves, at det pædagogiske arbejde (henvisning til særundervisning og kontrol af denne undervisning) optager så meget af de

enkelte psykologers tid, at behandlingen af børn med tilpasningsvanskeligheder har måttet træde noget i baggrunden og i de fleste tilfælde har måttet begrænses til forældrerådgivning og samtaler med barnet. Der er fortsat et stort behov for en mere omfattende psykoterapeutisk behandling af en række børn med adfærdsforstyrrelser, og man må alvorligt tage under overvejelse at knytte en klinisk uddannet psykolog til kontoret.

Rendbjerg hjemmet har været så godt som fuldt belagt hele skoleåret. I visse perioder har der stået adskillige børn på venteliste. Der har været foretaget 3—4 besøg på hjemmet, hvor man gennem samtaler med forstanderen og børnene har forsøgt at danne sig et billede af barnets reaktion under de ændrede miljøbetingelser. Desuden har man på observationskolonien standpunktsprøvet de anbragte børn.

Samtlige børn i læseklasser og på læsehoid er blevet efterprøvet i november 1956 og i maj 1957, men man nåede ikke i år at efterprøve eleverne i tunghøreklassen.

Der har været afholdt 6 skolepsykiatriske konsultationer, hvor i alt ca. 25 børn har været til undersøgelse og efterundersøgelse. I alt henvises 14 nye tilfælde til skolepsykiatrisk undersøgelse.

Andre opgaver.

Da hjælpeklasserne her ved skolevæsenet hører ind under skoleinspektørernes tilsynsområde, har man ikke fra konsulenternes side ført noget egentlig pædagogisk tilsyn med disse klasser, hvorimod man i adskillige tilfælde har givet råd og vejledning, når man er blevet anmodet derom, ligesom en stor del af børnene i hjælpeklasserne er blevet efterundersøgt med standpunktsprøver, og nye intelligensundersøgelser er i visse tilfælde blevet foretaget. Dette arbejde er i hovedsagen blevet udført af vor assistent, overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole.

I samarbejde med »Landsforeningen for spastisk lammede«, repræsenteret ved dr. Harry Ibsen, har kontoret medvirket til, at 4—5 spastisk lammede og polioramte børn har fået 11 egentlige timers specialundervisning i de elementære skolefag. Undervisningen har fundet sted på Grådybskolen, hvor skolevæsenet har stillet lokale og lærerinde til rådighed, hvorimod landsforeningen har sørget for transporten af børnene til og fra skolen.

Samtlige konsulenter har deltaget i det pædagogiske tilsyn med læsehoid og -klasser. Indkøb og distribuering af undervisningsmaterialer til læseundervisningen har også været en af de opgaver, Skolepsykologisk kontor har taget sig af.

Skolemodenhedsundersøgelser.

Skolemodenhedsprøveprogrammet er blevet udvidet til at omfatte samtlige skoler på nær Gammelby og Jerne skoler, men det er vort håb, at vi til næste år kan få organiseret arbejdet således, at der på hver skole findes en lærer eller lærerinde, der kan bistå ved skolemodenhedsprøverne.

I alt blev ca. 600 børn, dels fra børnehaveklasserne dels fra hjemmet undersøgt med gruppeprøverne.

Forældrene har vist en meget forstående holdning over for prøverne, og i langt de fleste tilfælde har man fulgt de råd, som blev givet med hensyn til udsættelse af skolegangen etc.

Samarbejde med andre institutioner.

I løbet af skoleåret har der været afholdt 4—5 kontaktmøder mellem skolelægerne, skole sundhedsplejerskerne, skolevæsenets socialrådgivere og skolepsykologerne. Man har på disse møder dels diskuteret konkrete tilfælde, dels principielle spørgsmål vedrørende behandlingen af børn med tilpasningsvanskeligheder.

Deltagelse i skolepsykologisk samarbejde.

Der har i skoleåret været afholdt 2 skolepsykologiske fællesmøder samt et kursus for samtlige konsulenter for særundervisningen. Til dette vigtige formål har skoleudvalget beredvilligt stillet et beløb til rådighed til rejser.

Kursusvirksomhed.

Skolepsykolog fru Birte Binger og skolepsykolog Erik Matthiessen har medvirket ved det af »Esbjerg årskursus« arrangerede kursus for læseklasselærere (se beretningen fra Esbjerg årskursus), og kontoret har arrangeret læseklassepraktikken.

Særundervisningen.

Særundervisningen i skoleåret 1956/57 omfattede 47 læsehold, 4 læseklasser samt en tunghøreklasse.

To af læseholdene (Østre og Gammelby skoler) var udelukkende beregnet for elever fra eksamensmellemskolen.

Personale.

På skolepsykologisk kontor er ansat:

- Ledende konsulent for særundervisningen,
cand. psych. Erik Matthiessen.
- Konsulent for særundervisningen,
cand. psych. Birte Binger.
- Konsulent for særundervisningen,
cand. psych. Harald Rasmussen.
- Kontorist Jørgen Schwartz.

Desuden har overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole og kommunelærer Edv. Fonsmark, Danmarksgades skole, medvirket som assistenter med hver 6 ugentlige timer.

De skolepsykiatriske konsultationer er blevet forestået af reservelæge, dr. Birte Jørgensen, Thisted.

Da fru Jørgensen er flyttet til København, har skoleudvalget som ny skolepsykiater antaget reservelæge, dr. E. Gram, V. Vedsted, og over-

læge, dr. med. Ib Ostenfeldt fungerer som hidtil som kontorets rådgiver i specielle og vanskelige tilfælde.

Med skolevæsenets to socialrådgivere har man haft et udmærket samarbejde, specielt har socialrådgiverne været os behjælpelige med tilrettelæggelsen af de skolepsykiatriske konsultationer, ved anbringelsen af børn på Rendbjerghjemmet, fremskaffelse af sociale rapporter o. l.

Rendbjerghjemmet.

(Ved forstander Hans Novrup).

I skoleåret 1956/57 har Rendbjerghjemmet haft 22 elever, 9 piger og 13 drenge, der fordeler sig på følgende skoler:

5	elev	fra	Stormgades skole
4	»	»	Vestre skole
3	»	»	Grådybskolen
1	»	»	Danmarksgades skole
2	»	»	Boldesager skole
3	»	»	Østre skole
2	»	»	Rørkjær skole
1	»	»	Gammelby skole
1	elev,	der	var udskrevet fra Rendbjerghjemmet.

2 elever har fulgt undervisningen i kommuneskolen i Egernsund.

Da det ikke har været muligt at få en fast lærer til hjemmet, har vi i det forløbne år været assisteret af 4 vikarer.

Såvel hobbyværkstederne, skrammellegepladsen, haven som fiskeriet har givet rig beskæftigelse. Som fællesopgaver har vi bygget badehus, drivhus og hønselus. Svinesti er under opførelse.

14. april holdt hjemmet konfirmation for en af eleverne, der i mellemtiden var blevet forældreløs. Han havde været her i to år, og 1. maj begyndte han i elektrikerlære i Broager. 15. maj flyttede vedkommende fra hjemmet til Skodsbøl, hvor det var lykkedes os at skaffe et plejehjem til ham.

Frirejser på statsbanerne 1956.

Der blev i alt udstedt 5.664 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg, hvoraf 2.443 billetter var til elever over 12 år og 3.221 billetter til elever under 12 år. Desuden ydedes der fri rejse til sommerlejr m. v. for 855 børn og 96 ledsagere.

Kommunens samlede udgifter ved disse rejser har i alt andraget 20.013,54 kr.

Svaghørnskolonier.

Der indkom i sommeren 1957 1.295 ansøgninger fordelt således:

III _{xx}	12	II _x	112
III _x	64	II	104
III	902	I _x	16
		I	85

Til kolonien i Rendbjerg (større børn) sendtes 3 hold, nemlig 1 hold med 84 elever i 15 dage og 2 hold i hver 21 dage med henholdsvis 123

og 121 elever, i alt 328 elever svarende til 6.384 kostdage. Opholdet strakte sig over tiden 7. juni—7. august, og den samlede vægtforøgelse udgjorde 538 kg.

Sundhedstilstanden har gennemgående været tilfredsstillende, dog har man måttet sende en dreng hjem på grund af svamp i begge fødder, og i begyndelsen af opholdet var der en del halsbetændelse som følge af dårligt vejr.

2 drenge blev sendt hjem på grund af, at de gentagne gange stak af.

Der har været de sædvanlige 2 timers daglig skolegang uden for skolesommerferien. Børnene har været beskæftiget med en del praktisk arbejde, og der har som tidligere været sportsligt samkvem med de forskellige idrætsforeninger på Broager land. En ny fodboldbane blev taget i brug.

Til kolonien i Sønderho (mindre børn) sendtes 7 hold på hver ca. 115 elever, de 6 hold havde hvert et ophold på 21 dage og det 7. hold et ophold på 14 dage, svarende til 16.065 kostdage. Opholdet strakte sig over tiden 7. maj—9. oktober 1957, og den samlede vægtforøgelse udgjorde 637 kg. Man har i år kunnet benytte kolonien ind i oktober, efter at der er blevet installeret oliefyr.

Der har været nogle tilfælde af dårlig hals, 1 tilfælde af mæslinger, 1 tilfælde af angina, nogle tilfælde af sengevædere og forstuede fingre. På sidste hold var der 40 børn i sengen med høj temperatur, ligesom nogle af de unge medhjælpere var syge.

5 elever blev hjemsendt på grund af halsbetændelse, 1 barn med mæslinger. 1 pige blev taget hjem på grund af, at moderen ikke kunne undvære hende, 3 elever stak af, og 8 elever fra 1. kl. blev taget hjem af mødrene.

Før og efter skolesommerferien var der 2 timers daglig undervisning i dansk og regning. Dagene er gået med leg, sport, badning, traveture, pasning af kaniner, botanisering og bærplukning. Desuden har drengene planeret pladsen og belagt den med græstørv, samt gjort kolonien fint i stand til vinteren. Pigerne har syet lommestørklæder samt strikket. Om aftenen har der været underholdning og film.

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiverne Iris Mogensen og Irene Christiansen).

Den største del af vort arbejde gælder stadig henvendelser i hjemmene på grund af børnenes formodede ulovlige forsømmelser, manglende oplysninger om forsømmelser eller andre uregelmæssigheder vedrørende skolearbejdet.

Herunder kommer vi i samtalerne løb ofte ind på mange forskellige problemer, som måske ikke er den direkte grund til barnets vanskeligheder, men dog medvirkende hertil.

Tidligere bestod problemerne for vore klienter i overvejende grad i rent materielle mangler. Dette forhold synes i de senere år at have ændret sig ganske betydeligt. De største vanskeligheder synes oftest at bero på manglende harmoni i hjemmene — manglende forståelse forældre imellem — manglende kontakt mellem forældre og børn.

De stadigt stigende økonomiske krav, det almindelige ønske om en

højere levestandard synes i alt for stor udstrækning at dominere mange hjem. I relation hertil vil vi gerne fremhæve det grelle misforhold mellem levestandard og skolelovens forældede bødetsatser. (Se især forsømmelsesstatistikken). Vi hæmmes gang på gang i arbejdet af dette forhold. Forældre tilsidesætter frimodigt undervisningspligten ved at hævde, at det betaler sig at lade barnet forlade skolen i utide for at tage lønarbejde. Bøden herfor er så lille, at den i de fleste tilfælde er uden effekt.

Det evindelige jagt — denne splittelse i daglivet — synes bl. a. også at give sig udslag i, at alderstrinet for de kriminelle afvigelse stadig bliver lavere. I den forbindelse har vi i det forløbne år undret os over, at man ved nærmere undersøgelse og afhjælpning af disse forhold i mindre grad end tidligere har gjort brug af det materiale, vi ligger inde med. Vort arbejde foregår dog hovedsageligt ude i hjemmene.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Med det tredobbelte sigte dels at holde børnene borte fra gaderne i nogle eftermiddagstimer, dels at lade dem opleve, hvor frugtbart det er at falde til ro i en yndlingsbeskæftigelse, og dels at give dem en nyttig forberedelse til fritidsbenyttelse efter skolegangens ophør, opretholder skolevæsenet en udstrakt fritidsvirksomhed for skoleelever, idet man udnytter en af arbejds- og socialministeriet gennem overinspektionen for børneforsorgen givne anerkendelse af det kommunale skolevæsenes fritidsvirksomhed som institution for forebyggende børneforsorg i henhold til forsorgslovens paragraffer 126 og 127.

Mens vinterhalvårets virksomhed er indendørs, tillades om sommeren kun udendørs virksomhed, idet dog sang- og musikhold, der af den respektive skole kan få pålagt opgaver ved f. eks. årsafslutning eller lign., har tilladelse til at virke hele året.

Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1956—30. september 1957 haft følgende omfang:

<i>Vinterhalvåret:</i>	Okt. kvartal	Jan. kvartal
Hobbyvirksomhed	18 hold	16 hold
Småsløjd	15 »	9 »
Sløjd	9 »	9 »
Håndarbejde	3 »	2 »
Keramik	8 »	7 »
Skak	3 »	2 »
Skoleteater	6 »	6 »
Sang og musik	19 »	17 »
Folkedans	1 »	2 »
Gymnastik	6 »	5 »
Husgerning	1 »	1 »
Filmkreds	1 »	1 »
	90 hold	77 hold
Overføres		167 hold

Overført 167 hold

Sommerhalvåret:

Skolehaver	7 hold	
Svømning	218 »	
Sang og musik	9 »	
Atletik	1 »	
Småsløjd	1 »	
		<u>236 »</u>
I alt		<u>403 hold</u>

I oktober kvartal deltog 1604 elever, i januar kvartal 1109 elever og i sommerperioden 3189 elever, hvilket sammenlagt giver 5902 elever, hvorefter den gennemsnitlige deltagelse pr. hold har været på 14,6 elever.

Svømning 1957.

(Ved overlærer Erik Vind).

Svømmesæsonen 1957 i Boldesager friluftsbad varede godt 4 mdr. fra 13. maj til 20. sept. På grund af et maskineheld den 26. aug. blev skole-svømmestævnet og VII kursus udsat en uge. Der undervistes i sommerferien fra kl. 8—12; uden for ferien fra kl. 15—19. Vandet er konstant mellem 18—20° varmt, så dårligt vejr betyder ikke ret meget for tilslutningen.

Kursus	Dato	Skoler	Deltagere
I	13. maj—31. maj	Grådyb og Stormgade	486
II	3. juni—21. juni	Gammelby, Vestre og Østre.....	403
III	24. juni—11. juli	} for alle skoler	402
IV	15. juli—27. juli		342
V	29. juli—10. aug.		404
VI	12. aug.—23. aug.		Rørkjær og Danmarksgade
	2. sept.—6. sept.	Svømmeugen	
VII	9. sept.—20. sept.	Boldesager, Jerne og Veldbæk ...	403
			<u>I alt 2865</u>

På IV kursus underviste 5 lærere, på de øvrige kursus 6 lærere.

Følgende svømmelærere underviste på et eller flere kursus: Marie Elholm Christensen, Kirsten Dige, Erna Faurholt, Karen G. Guldager, Ketty Hansen, Gerda Løkkegård, Ebbe Carlsen, Jørgen Erenbjerg, Mogens Kruse Hansen, B. K. Jakobsen, E. Damm Jensen, Alf. Jørgensen, Ole Klintø, Vagn Larsen, Ejvin Lau, Børge H. Nielsen, Ib Nielsen, Niels Nielsen, Just Petersen og Erik Vind.

Oversigt over aflagte prøver.

Skoler	Deltagere	Svømme- prøver	Fri- svømme- prøver	Liv- redder prøver	Prøver i alt
Boldesager	478	51	24	10	85
Danmarksgade	280	43	9	3	55
Gammelby	275	23	10	3	36
Grådyb	320	32	14	11	57
Jerne	312	24	12	4	40
Rørkjær	349	45	12	5	62
Stormgade	251	15	16	5	36
Vestre	228	9	9	5	23
Østre	259	23	18	5	46
Veldbæk	6	0	0	0	0
Esbjerg realskole	21	0	0	0	0
Esbjerg statsskole	24	2	1	0	3
St. Nicolai	2	0	0	0	0
Udenbys	60	6	2	0	8
Ialt	2865	273	127	51	451

Aflæggelsen af prøverne er gjort vanskeligere på den måde, at lederen bedømmer og kontrollerer, at alle discipliner består tilfredsstillende.

Seminarieforstander Palle Schmidt havde arrangeret et svømmekursus fra 11. juli—8. aug. De 21 kursusdeltagere modtog børn til undervisning fra os, og vi havde i det hele det bedste samarbejde med kurset.

Skolehaverne i Gammelby sommeren 1957.

(Ved kommunelærer Åge Simonsen).

Efter forslag fra herra skoledirektør N. P. Andersen har man ved Gammelby skole i sommeren 1957 gjort forsøg med kollektiv havebrug som fritidsvirksomhed. Børnene, der fik overladt et stykke fællesjord, var fra I. fri mellem, altså børn, der var modne til at sætte sig ind i, hvad opgaven krævede af dem, og det var børn, der havde de legemlige kræfter, der var nødvendige for arbejdets gennemførelse.

Til brug ved forsøget overlod Esbjerg kommune velvilligt skolen et stykke jord beliggende Strandvejen nr. 9 i Gammelby. Grundens størrelse var ca. 1335 m², og var på de tre sider beplantet med hæk, men åben mod vejen, hvor en række træer afgrænsede grunden. Jordstykket var med en række hyld og røn delt i to dele, hvoraf den østlige del var beplantet med ca. 20 gamle og meget forsømte frugttræer. Jorden var overalt meget næringsfattig, ikke efterårsgravet, og fyldt med græs og ukrudt.

En del træer og buske måtte fældes, og jorden graves og befries for sener. Af hensyn til dette arbejde delte jeg børnene i to hold, et hold drenge, der arbejdede med det tunge, og et hold piger til det lettere. Af de fældede træstammer lavede vi en friluftsskolestue i et hyggeligt hjørne, og før arbejdstid lagde vi plan og talte om de praktiske ting,

der berørte det forestående arbejde. Vi talte om redskaberne og deres vedligeholdelse — hvad jorden burde indeholde af stoffer af værdi for planterne. Vi talte om plantesygdomme og insektangreb og midler derimod. Også kartoffelsorter, planteafstand, nødvendigheden af renholdelse og løsning af jorden omkring planterne og meget andet fik vi tid til at drøfte.

Det meget uvante gravearbejde var i begyndelsen ved at gøre børnene modløse, og den sene forårsgravning skadede jorden meget, idet en stærk udtørring i forbindelse med flere ugers regnløshed hindrede os i at komme i gang med plantningen.

Vi benyttede ventetiden til at fjerne udgåede og syge grene fra frugttræerne, plante nogle rækker buske med ribs, solbær og stikkelsbær, som vi håber at få glæde af på et senere tidspunkt. Endelig satte vi ca. 100 kg kartofler, et arbejde, som børnene udførte med megen interesse og omhu.

Efterhånden, som vejret og jorden tillod det, fik vi plantet:

150 hvidkål, 100 grønkål, 150 rødkål, 500 porer og 200 selleri.

Desværre havde vi den store sorg at se vore otte rækker løg blive ædt op af løgfluelarver eller dø af mangel på næring. Nogle af vore kål blev angrebet af kålbrot, men det var iøvrigt også det eneste sørgelige, vi oplevede. Børnene gik op i arbejdet med interesse og glæde. De lærte glæden ved at arbejde for en fælles sag, de lærte at indordne sig under arbejdsvilkårene, de lærte at respektere de andres indsats og prøvede hele tiden at gøre deres eget arbejde en lille smule bedre end kammeratens ved siden af. — Vi oplevede her, at hvis den enkelte ikke udførte sit arbejde — sin lille del af det fælles arbejde — med samvittighedsfuldhed, ville slutresultatet ikke blive godt. Allså nøjagtig som ude i det store samfund. — Og her ude ved spaden, lugejernet og plantepinden oplevede vi, at elever, der til daglig på klassen klarede sig rigtig dårligt, her kunne hævde sig og genvinde kammeraternes respekt og få fornyet den tabte selvagtelse og komme bort fra følelsen af værdiløshed. På den anden side fik de »kvikke hoveder« undertiden en sund og belærende dukkert.

Det var en sport for børnene selv at føre kontrol med, hvor mange arbejdstimer de kunne samle sammen. De førte også regnskab med, hvad de høstede. Avlen blev fordelt under hensyntagen til børnenes arbejdstimer. Mange af eleverne fik en lille skilling derhjemme, når de kom med friske grønsager, nye kartofler eller frugt fra træerne. Mange af småpengene blev bragt med i klassen den næste dag og indsat på en fællessparekonto. Også dette regnskab fører børnene selv. De har for øjeblikket over 200 kroner i banken, et beløb, der er samlet siden 1. september i år.

De ca. 20 elever, der har deltaget i havearbejdet, har hjembragt:

Ca. 800 pund kartofler, ca. 700 pund æbler, ca. 60 middage grønkål (6 pers.), ca. 500 porer og ca. 200 selleri, foruden hvidkål og rødkål til julestegen.

Det er mit indtryk, at skolehaver bør drives på denne måde, både af hensyn til den pædagogiske og psykologiske værdi, men også fordi en sådan fællesdrift normalt vil give børnene et stort udbytte i forhold til deres arbejdsydelse.

Skolehaverne ved Rørkjær sommeren 1957.

(Ved overlærer S. Holt Jensen).

Sommeren 1957 har givet gode afgrøder i skolehaven. Bortset fra en kort tørkeperiode, der bevirkede, at ærterne ikke kom op, har regn og solskin skiftet, som det skulle. Der var 78 indmeldelser, fordelt på 3 hold, og de har så godt som alle holdt ud hele perioden og mødt to gange om ugen. Der var end ikke i ferietiden tilgroede haver.

Skolehaverne i Vesterbyen sommeren 1957.

(Ved kommunelærer Bent Otto Jensen).

Efter at haverne i det tidlige forår var blevet tilført kunstgødning, begyndte vi sæsonen den 8. april. Der var i år tilmeldt 60 elever fra Grådybskolen. Børnene mødte i tre hold, nemlig: Mandag, tirsdag og fredag. I sommerferien har skolehaverne været åbne tirsdag og fredag formiddag, og her har der været adgang for elever fra alle tre hold.

Jordstykket har i år været lettere at gå i lag med, men ideelt er det endnu ikke. Dano-komposten er vel ikke helt forbrændt, men resultater i form af blomster og grønsager har der været. Vel er der nogle, der taber lysten og falder fra, men de fleste er meget interesserede. I højsæsonen — sommerferien — er besøget meget svingende på grund af de mange sommerferierejser, som de fleste børn jo foretager.

Sang og musik.

Skolekoncerter.

I de senere år har det lokale symfoniorkester *Vestjysk Orkester* vist sin velvillige indstilling over for skolevæsenet ved at indbyde musikinteresserede elever til at overvære generalprøverne på orkestrets koncerter.

Skolevæsenet har været taknemmelig herfor, men man har måttet erkende, at ordningen havde visse mangler.

Dels var det *prøver*, eleverne overværede; oftest blev værkerne slået i stykker ved standsninger i og gentagelser af stoffet, dels var en del af værkerne utilgængelige eller i hvert fald vanskeligt tilgængelige for eleverne, og dels savnedes den fornødne orientering i stoffet.

Med skoleåret 1956/57 indførtes derfor en nyordning, hvorefter orkestret mod en rimelig betaling som regulære koncerter for eleverne opførte passende dele af koncertprogrammerne med orientering ved skoledirektøren.

Der har i skoleåret været afholdt 4 skolekoncerter:

- I. Schubert: Symfoni nr. 8, («Den ufuldendte»).
- Mendelssohn-Bartholdy: Af musikken til »En skærsommernatsdrøm«, Scherzo, Intermezzo, Notturmo, Bryllupsmarch.
- II. Beethoven: »Egmont-Ouverture«
- Beethoven: 3. sats af Symfoni nr. 7
- Smetana: »Moldau«
- Rossini: Ouverturen til »Den tyvagtige skade«

III. Beethoven: 2. sats af Symfoni nr. 2

Max Bruch: Koncert nr. 1 for violin og orkester (Solist: Tutter Givskov).

Carl Nielsen: Af scenemusikken til »Aladdin«

Orientalisk festmarch, Aladdins drøm og morgentågernes dans, Hindudans, Negerdans.

IV. Niels W. Gade: »Elverskud«.

Koncert nr. II blev gæstedirigeret af Nicolai Malko, de øvrige af orkestrets faste dirigent Peder Holm.

Skoleorkester og pigekor.

(Ved lærer V. Birch).

Skolevæsenets pigekor og orkester har i det forløbne år arbejdet efter den hidtil afstukne linie. Vi har afholdt koncerter indenbys og i oplandet, hvor man har ønsket at høre os. Ligeledes afsluttede koret optagelserne til skoleradioens båndarkiv, og jævnlige indledede udsendelserne nu med disse. Kor og orkester i forening har også i foråret udfyldt en halv times program i lørdagens børnetime med Kaj Juel Nielsen ved mikrofonen.

Blæseorkestret »Vesterhavsdrengene«.

(Ved viceinspektør G. Carlsen).

Arbejdet med blæseorkestrets udbygning og dygtiggørelse er gennem skoleåret 1956/57 blevet fortsat under musiker Bent O. Dalbys dygtige og inciterende ledelse. Orkestret er nu bragt op på fuld styrke, ca. 40 mand inbefattet fanebærer og tambourmajor. 10 drenge, der sidste år var under uddannelse, er rykket op som orkestermedlemmer, og nye drenge er taget ind til begynderundervisning, så der stadig sørges for afløsning af afgåede medlemmer.

Af afgørende betydning for orkestrets videre trivsel og iklædning var stiftelsen af »Vesterhavsdrengenes forældreforening«. Initiativet dertil udgik fra drengenes forældre og et forældremøde afholdt på Stormgades skole d. 25. april 1957 bestående af 65 skriftligt tilmeldte og tilstedeværende forældre, konstituerede sig som stiftende generalforsamling, vedtog love og valgte bestyrelse, der kom til at bestå af: Ing. A. Årøe Hansen, viceinsp. G. Carlsen, politiass. M. Nielsen, fru fiskeskipper Silkjær og fabrik. H. Krabbenhøft, med førstnævnte som formand. Bestyrelsen er senere ifl. lovene tiltrådt af skoledirektør N. P. Andersen, repræsenterende skolevæsenet, og dirigenten, Bent O. Dalby. I foreningens formålsparagraf hedder det: »Det er foreningens formål at støtte orkestret og dets ledelse i bestræbelserne for at opnå et orkester af højt musikalsk stadi, at være ledelsen behjælpelig med forskellige arrangementer samt at yde støtte til formål, der ikke på anden måde kan finansieres.«

Vesterhavsdrengenes forældreforening tog sig straks af drengenes iklædning og fremskaffede ensartet påklædning til 40 orkestermedlemmer bestående af grå jakke, mørkeblå benklæder, hvid skjorte med blåt

slips og mørkeblå skråhue med sølvemblem, der viser Esbjerg byvåben. Samme våben bæres på venstre jakkebryst i silkebroderi. — En enkel og smuk iklædning uden andet uniformspræg end ensartetheden.

»Vesterhavsdrengene« præsenterede deres nye, hensigtsmæssige påklædning for første gang ved modtagelsen af Hs. kgl. Højhed prinsesse Caroline Mathilde, Valdemarsdagen 15. juni 1957.

Orkestret har i øvrigt i årets løb medvirket ved i alt 15 forskellige arrangementer, hvoraf kan nævnes: Skoleidrætsstævnet, Nordens dag, Civilforsvarsforbundets fest for de frivillige, Rørkjær skoles jubilæum, fjernsynsudsendelse, Marineforeningens sendemandsmøde, — og haft besøg af Buøy skole musikkorps i dagene 21.—25. juni. Sammen med dette skolemusikkorps, der havde både piger og drenge som blæsere, sattes ved en fælles koncert i Grådybskolens gård om aftenen den 24. juni et festligt og musikalsk, vellykket punktum for årets arbejde. Koncerten havde samlet ca. 600 tilhørere.

*Buøy skole musikkorps på besøg hos »Vesterhavsdrengene«
21.—25. juni 1957.*

(Ved viceinspektør G. Carlsen).

Under »Vesterhavsdrengene«s besøg i Stavanger i maj 1956 var blevet aftalt, at Buøy skole musikkorps skulle komme på genvisit i Esbjerg i 1957, og fredag d. 21. juni kl. 14,41 kunne Esbjerg skolevæsen og »Vesterhavsdrengene« byde 40 drenge og piger velkommen med fuld musik på Esbjerg banegård. Derfra marcherede begge korps til Teknisk skole, hvorfra gæsterne fordeltes til kvarterværterne, »Vesterhavsdrengene« og deres forældre, idet indkvarteringen var formidlet af Vesterhavsdrengenes forældreforening. Lederne, med dirigenten, Lars Stensland, og forældreredsens formand, Torgen Sandgren, i spidsen, indkvarteredes på UH. Resten af dagen og hele lørdagen var til egen og kvarterværternes disposition, og først søndag middag samledes gæster og værter ved Fanøfærgeren. Instrumenterne var med og vel ankommen til feriehjemmet i Sønderho marcheredes derfra til krobanken, hvor der musiceredes en halv times tid. Ved 3-tiden fortsattes i bus langs stranden til Fanø Vesterhavsbad. Vejret var køligt og blæsende, men alligevel dristede mange sig i de stride vesterhavsbølger. Ved Hotel Kongen af Danmark spillede begge orkestre op til en friluftskoncert, der samlede mange tilhørere. Hotellet var vært ved et let aftensmåltid, og ved 10-tiden om aftenen var der Sankt Hans bål på stranden. Hjemkomsten til Esbjerg efter en vellykket dag fandt sted ved 23-tiden.

Om mandagen afholdtes fællesprøve på Teknisk skole, og kl. 18,30 marcherede begge orkestre derfra gennem byens gader til Grådybskolens gård, hvor der afholdtes en fælleskoncert, der høstede velfortjent bifald fra de 600 tilhørere, der i den stille sommeraften nød musikken i de smukke omgivelser.

Efter koncerten samledes gæster og værter til en festlig afslutning i skolens køkkengang. Skoledirektør N. P. Andersen takkede for god musik, kontorbestyrer Philipsen bragte en hilsen fra foreningen »Norden«, og Torgen Sandgren takkede for de skønne dage i Esbjerg og overrakte »Vesterhavsdrengene« en bordstander med Stavanger byvåben. »Ve-

sterhavsdrengene« bad gæsterne modtage deres emblem, det smukke silkebroderede Esbjerg byvåben, som erindring.

Tidlig tirsdag morgen fulgte »Vesterhavsdrengene« gæsterne på banegården, og til tonerne af »Ja, vi elsker« forlod toget Esbjerg.

I byens blade gav lederne af Buøy skole musikkorps udtryk for deres tak i følgende hilsen:

»Buøy skoles musikanter og ledere vil på denne måde få lov å takke Vesterhavsdrengene og Esbjerg by for disse strålende dagene, vi fikk være gjester her.

Takken rets først og fremst til våre musikanter verter, byens skolevesen og alle dem, vi hadde den glede å komme i kontakt med.

En slik gjestfrihet og venlighet har rent overveldet oss, og barna er blitt tatt hånd om på slik måte, at det blir vemodig å måtte si farvel.«

I al beskedenhed er endnu nogle venskabsbånd blevet knyttet Esbjerg—Stavanger imellem.

Samarbejdende organer.

Blandt andet ud fra den grundindstilling, at skolen ikke har endeligt mål i sig selv, har skolevæsenet nært samarbejde med en række organer med undervisnings- og opdragelsesmæssigt formål og finder det derfor rimeligt, at også disse organers virksomhed kommer til udtryk i en årsberetning, der skal tegne et helhedsbillede af det kommunale skolevæsen.

Esbjerg kommune, Børnebibliotekerne.

(Ved overbibliotekar Ingrid Vig Jensen).

Børnebibliotekernes bestyrelse:

Valgt af Esbjerg byråd:

Typograf Werner Fievé, næstformand.

Fru Rikke Jensen.

Fru Agnes Jensen, medlem af skolekommissionen.

Snedkermester C. Bjerregaard, medlem af skolekommissionen.

Valgt af Centralbiblioteket:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Valgt af fælleslærerrådet:

Skoleinspektør S. Å. Werborg.

Selvskrevet medlem:

Skoledirektør N. P. Andersen.

Forretningsudvalget består af:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Skoledirektør N. P. Andersen.

Typograf Werner Fievé.

	Bogbestanden						Fag- litt.
	Fag- litt.	Skøn- litt.	I alt 31/3 57	I alt 31/3 56	Heraf på læsesal 31/3 57 31/3 56		
Hovedbiblioteket.....	5.532	10.211	15.743	(14.936)	1.701	(1.565)	23.310
Boldesager skole.....	1.422	2.348	3.770	(3.468)	595	(529)	1.956
Danmarksgades skole....	1.897	2.480	4.377	(4.049)	995	(945)	1.309
Gammelby skole.....	1.303	1.847	3.150	(2.917)	577	(506)	2.652
Grådybskolen.....	1.386	2.692	4.078	(3.352)	573	(498)	4.695
Jerne skole.....	1.424	2.028	3.452	(3.101)	661	(588)	2.578
Rørkjær skole.....	2.146	2.573	4.719	(4.816)	1.152	(1.202)	1.955
Stormgades skole.....	2.004	3.070	5.074	(4.752)	1.208	(1.176)	1.916
Veldbæk skole.....	714	560	1.274	(1.154)	340	(305)	591
Vestre skole.....	1.517	2.470	3.987	(4.029)	663	(609)	1.824
Østre skole.....	1.550	2.782	4.332	(3.991)	712	(656)	1.039
I alt	20.895	33.061	53.956	(50.565)	9.177	(8.579)	43.825

Børnebibliotekerne, der udgør en administrativ enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket) i Centralbibliotekets bygning.
2. Skolebibliotekerne:

Boldesager skole,
Danmarksgades skole,
Gammelby skole,
Grådybskolen,
Jerne skole,

Rørkjær skole,
Stormgades skole,
Veldbæk skole,
Vestre skole,
Østre skole.

Børnebibliotekernes samlede udlån på 184.131 *bd.* viser en stigning i forhold til foregående år på 25.936 *bd.* eller 16,4 % og viser dermed et rekordudlån for næsten alle afdelinger, Grådybskolen således med et udlån på 25.743 *bd.*, en stigning på 45,3 %, en ganske overordentlig stærk benyttelse af et skolebiblioteks udlånsafdeling.

Denne meget store udlånsvirksomhed skyldes i nogen grad *Børne-bogsugen*, der indenfor biblioteksverdenen blev årets store begivenhed, således også i Esbjerg, hvor et forbilledligt samarbejde mellem boghandel, skolevæsen og biblioteker stablede et 8-dages arrangement på benene, der tiltrak 10.000 børn og kun havde den svaghed, at der var alt for lidt plads!

Foruden bogudstillingen »De gode børnebøger«, der var arrangeret i Børnebiblioteket, og hvor der dagene igennem var tæt besat af læsende og interesserede børn, arrangeredes hver dag i Oventlyssalen og

Antal udlånte bind				Antal lånere		Læsesalsbesøg		Frlæsningsæt til 1.-3. klasser 1956-57	
1956-57		1955-56							
Denl. kønlitt.	Dansk skønlitt.	I alt	I alt	1956/57	1955/56	1956/57	1955/56	Antal sæt	Antal bind
856	60.145	84.311	(76.032)	3.289	(3.057)	2.052	(2.520)	45	1.243
	8.005	9.961	(9.673)	564	(389)	1.308	(1.216)	25	611 *)
	4.931	6.240	(4.626)	460	(431)	1.201	(1.493)	18	540 *)
	8.809	11.461	(8.879)	356	(339)	2.473	(2.749)	14	338 *)
	21.048	25.743	(17.714)	681	(566)	2.903	(2.176)	43	1.058 *)
	7.345	9.923	(8.250)	428	(377)	2.734	(2.614)	4	125 *)
	7.220	9.175	(9.255)	420	(460)	2.379	(2.818)	24	720 *)
	7.523	9.439	(9.760)	418	(407)	1.294	(1.595)	16	507 *)
	1.709	2.300	(1.359)	48	(49)				
	7.427	9.251	(5.252)	337	(253)	1.336	(546)	12	360 *)
	5.288	6.327	(7.395)	333	(284)	1.120	(1.148)	27	850 *)
856	139.450	184.131	(158.195)	7.334	(6.612)	18.800	(18.875)	228	6.352 *)

*) Disse tal er for skolebibliotekernes vedkommende ikke medregnet i den alm. udlånsstatistik. 1955/56 udlåntes ialt 222 sæt med 6.200 bd.

Teknisk skoles sal oplæsning, film og teater, hvoraf kan nævnes kommunelærer Jørgen Clevin: »Onkel Jørgen tegner og fortæller«, lærer A. Skov Thomassens oplæsning af »Sidsel Langsærk«, 4 opførelser ved børn fra Boldesager skole af Z. Topelius' børneskuespil »Sandhedens perle«, oplæsning for de mindste af børnebibliotekarere og fremvisning af talrige films. For forældre arrangeredes aftenmøder i Ovenlyssalen, hvor Jørgen Clevin talte og tegnede: »Fra idé til børnebog«, forfatteren Poul Jeppesen talte om »Børn og bøger«, og forfatteren Tørk Haxthausen indledte en diskussion om »Opdragelse til idioti og terror«.

Også på Grådybskolen arrangerede skolebibliotekarerne en udstilling i anledning af børnebogsugen, »Vi læser gode bøger«, hvortil børnene selv tegnede plakater. I forbindelse hermed afholdtes en konkurrence, hvor præmierne var bøger, som vinderne selv udvalgte blandt de udstillede.

På Østre skole afholdtes i december en lignende udstilling i tilknytning til et forældremøde, hvor børnebibliotekar Minna Wulff gennemgik og kommenterede de nye bøger, der var udkommet, og de gamle, der var genoptrykt i anledning af børnebogsugen.

Nyt bibliotekslokale med læsestue er taget i brug på Vestre skole, hvorefter alle skoler nu har udmærkede, velindrettede skolebiblioteker med læsestue, der dog ikke alle på grund af belastning helt har kunnet frigives udelukkende til biblioteksbrug.

Bogudvalget har afholdt 3 bogudvalgsmøder.

VIRKSOMHEDEN I HOVEDBIBLIOTEKET

Udlånet:

Der har været åbent for udlån mandag, onsdag og fredag kl. 14—19, ialt 143 udlånsdage (1955—56: 148 dage), og der har været udlånt 84.311 bd. (1955—56: 76.032 bd.), en stigning på 10,9 %.

Lånertallet:

3.289 børn (1955—56: 3.057) har benyttet biblioteket, deraf er 864 nyindmeldelser og 2.425 tidligere indmeldte, en stigning på 7,6 %.

Det samlede udlån er steget med 25.936 bd., en stigning på 16,4 %, det samlede lånerantal med 722, en stigning på 10,9 %, mens besøget på læsesalene er faldet med 75, en nedgang på 0,4 %.

Læsesalen:

Der har været åbent for læsesalsbesøgende tirsdag, torsdag og lørdag kl. 15—19 (i tiden 1/6—31/8 dog lukket lørdag), ialt 127 dage (1955—56: 135 dage). 2.052 børn har besøgt læsesalen (1955—56: 2.520), en nedgang på 18,6 %.

Det bør bemærkes, at på udlånsdagene benytter mere end dobbelt så mange børn læsesalen end de, der på læsesalsdagene optælles som besøgende. Men da det på grund af det store pres i udlånstiden er umuligt at holde rigtigt tal på disse børn, medregnes de ikke i statistikken.

Øvrige virksomhed:

Hver torsdag i tiden 1. november—28. februar har der været oplæsning, »Eventyrtime« for mindre børn, og tirsdag aften oplæsning for større børn. Eventyrtimerne har været besøgt af 108 børn (1955—56: 360), oplæsningsaftenerne af 87 børn (1955—56: 474).

Der er regelmæssigt udlånt bøger til Esbjerg børnehjem og fritidshjemmet på Hans Tavsens vej, samt i stigende grad oplæsningsstof og lignende til foreningsledere.

Der er udsendt 6.631 1. og 2. hjemkaldelser (1955—56: 6.086) og 1.087 andre skrivelser (1955—56: 1.150).

Bibliotekets bud har måttet afhente uafleverede bøger 147 steder (1955—56: 167).

Den samlede bogtilvækst har været 6.372 bd. + 131 bd. til dublet-samlingen (1955—56: 7.144 + 586 bd.), og der er kasseret ialt 2.981 bd. (1955—56: 2.580 bd.), en nettotilvækst på ialt 3.391 bd.

Fra dubletsamlingen er flyttet 489 bd., der er indgået i de forskellige afdelinger, så at denne pr. 31/3 1957 bestod af 876 bd., mod 31/3 1956: 1.234 bd.

Samarbejdet med skolerne:

5 klasser (IIfm og IIIxm) har besøgt biblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse 2 timer hver.

Det lave antal skolebesøg skyldes, at klassebesøgene på grund af manglende bibliotekarisk arbejdskraft og sygdom er afviklet i april—maj mod tidligere januar—marts.

Der er udarbejdet 9 emnebiblioteker, udlånt 70 classesæt samt 45 sæt frilæsningsbøger, ialt 3.159 bd. (1955—56: 880 bd.), der sammen med udlån af supplerende litteratur til skolebibliotekerne og udlån til enkelte lærere udgør ialt 4.466 bd. (1955—56: 1.597 bd.).

På Grådybskolen har været udstationeret 874 bd., mens Boldesager skole og Stormgades skole har beholdt depoterne fra sidste år på henholdsvis 15 og 97 bd., i alt 986 bd.

Skolevæsenets classesætsamling, fællessamlingen, som findes på skoledirektørens kontor, er forøget med 32 sæt (1.009 bd.), som er ordnet og katalogiseret af børnebiblioteket, og til Danmarksgades skole 1 sæt (18 bd.), ligesom ekspeditionen af fællessamlingens sæt er foretaget af børnebiblioteket.

Til skolevæsenets feriekolonier er udlånt depoter af kasserede bøger.

Der er foretaget hylderevision på skolebibliotekerne i Boldesager og Gammelby skole, Grådybskolen samt på Rørkjær skole.

Skoleopsparingen.

Esbjerg og Omegns Sparekasse, der formidler denne funktion, giver følgende oversigt:

Indbetaling i sparemærker	kr. 49.894,55	
Indbetaling i kontanter	» 222.929,67	
		kr. 272.824,22
Der udbetaltes	» 212.290,94	
Nettoindsuddet	» 60.533,28	
plus tilskrevne renter	» 30.213,29	
og sparepræmier	» 1.188,00	
		kr. 91.934,57
giver en fremgang på	kr. 91.934,57	
Der indestod pr. 1. august 1956	» 630.729,94	
		kr. 722.664,51
Skolesparernes tilgodehavende udgjorde derefter pr. 31. juli 1957		kr. 722.664,51

Derudover blev der på alm. sparevilkår i sparemærker indbetalt

kr. 3.099,50

af børn, der over en kortere tid ønskede at spare til et bestemt formål.

Antal konti pr. 1. august 1956	7534
Nye konti	675
	8209
Udgåede konti	520
Antal konti pr. 31. juli 1957	7689

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Sæson 1956/57 gennemførtes i følgende omfang:

	Elever	Forældre seminarie aftensk.	Indbudte tilsyn ordens- marsk.	I alt	Antal opførel- ser	Sted
»Henrik og Pernille«, Landsskolescenen, 29/9-2/10 56	893	704	97	1694	7	Nye scene Grådybskolen
»Dronningen«, Dansk Folkescene, 3/11 56 ..	200	434	42	676	2	» »
»Skærmysler«, »Mun- ken går i Enge«, An- delsteatret, 15-18/11 56	901	969	124	1994	7	» »
»Helte«, Dansk Folke- scene, 26/1 57	217	523	40	780	2	» »
»Jeg vil være en anden«, Landsskolescenen, 2-4/3 57	920	914	104	1938	5	Esbjerg teater
	3131 (3784)	3544 (1752)	407 (347)	7082 (5883)	23 (16)	

(Tal i parentes angiver de tilsvarende tal for 1955/56).

Sæsonen gennemførtes efter hidtidig praksis, idet man dog efter vedtagelse på det årlige repræsentantskabsmøde kun tillod elever fra sjette årgang eller ældre at deltage.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved viceinspektør J. Holmberg).

Adgangen til at tegne abonnement på sæsonens 3 forestillinger har som sædvanligt været åben for klassetrinene 4. kl. inklusive og opefter. Yngste hold, der har omfattet 4., 5. og 6. skoleår, havde 2.583 abonnenter, og ældste hold, omfattende de øvrige klasser, 1.965 abonnenter.

Alle forestillinger har fundet sted i ESA bio, og der har været vist:

For yngste hold: *Snaphanerne*, H. C. Andersen (bestående af 4 film, nemlig Karl Roos' dokumentarfilm om H. C. Andersen, den tjekkiske dukkefilm *Nattergalen*, den danske *Hvad fatter gør* og den norske tegnefilm *Den standhaftige tinsoldat*) og *Landevejsunger*.

For ældste hold: *Odysseus*, *Støt står den danske sømand*, 3 mand på en tømmerflåde.

Foruden kommuneskolerne har deltaget: Esbjerg realskole, Esbjerg statsskole, Gjesing skole og Hjerting skole.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler
og Ungdomsnævnets virksomhed.

(Ved forstander H. Mogensen).

Sæson 1956/57 fik et lidt større omfang end sidste år. Stigningen ligger i sprogkursus, husholdning samt aftenhøjskolen.

Bestræbelserne på at placere eleverne på de rigtige hold er blevet fortsat. Der er »udvekslet« mange elever, og en del tilmeldte hold er blevet sikret ved overførsel af overskydende elever fra aftenskolen. Der har været pænt fremmøde på holdene, samarbejdet er forløbet godt. Ungdomsnævnet har interesseret fulgt arbejdet og har aflagt en del besøg på de forskellige skoler.

Amtsunngdomsnævnet har aflagt besøg på aftenskoler, ungdomsskole og fritidsklubber.

Amtsunngdomsnævnet har meddelt, at fremover vil der blive følgende begrænsning i timetal på kursus i:

Sløjd 80 timer, bast og peddigrør 20 timer, porcelænsmaling 40 timer.

Aftenskolen.

Der gennemførtes i 1956—57 163 kursus (154) med 2.849 elever (2.689), 17,4 i gennemsnit pr. hold (17,4). Undervisningens omfang opgøres i elevtimer. 1956—57 havde 156.789½ elevtime (146.643½). Heraf forsømtes 37.218 (32,95%) eller 23,8 % (22,9). Tallene i parentes henviser til 1955—56.

Eleverne fordeler sig således:

736 mandlige (646) heraf 106 14—18 år, 130 18—25 år og 500 derover. 2.113 kvindelig. (2043) heraf 357 14—18 år, 498 18—25 år og 1258 derover.

Aftenhøjskolen:

Der gennemførtes 6 kursus (4) med 145 elever (89) 24,2 pr. kursus (22,2) og 5.830 elevtimer (3.233).

Ungdomsskolen:

Ungdomsskolen begyndte undervisningen den 17. sept. med 150 elever (170), 79 piger og 71 drenge (96 piger og 74 drenge), og sluttede den 7. marts med 110 elever — 56 piger og 54 drenge (119, 64 piger og 55 drenge).

Eleverne var fordelt i 3 pigeklasser og 3 drengklasser. Det lykkedes trods store anstrengelser ikke at oprette en husassistentklasse.

De obligatoriske fag var for pigernes vedkommende husgerning, barnepleje, boliglære og litteratur. For drengene erhvervsorientering, dansk og regning, samfundslære og værkstedsundervisning. Undervisningen var henlagt til de tre første dage i ugen, og der har været en del besøg på virksomheder og institutioner, bl. a. Nielsnielsenmøbler, F. D. B.-møbler, Vestkraft, Tobaksfabrikken, Centralsygehuset og børnehjemmet.

Torsdag aften har som sædvanlig været klubaften med hobbyafdeling, sport, syning og spil. Der har været bordtennisstævner med 4. majkollegiet og fritidsklubben i Kongensgade.

En del tordagsaftener har budt på underholdende film, og der har været 2 velbesøgte fester med dans sammen med de 5 fritidsklubber.

I tiden 23/6—1/7 1956 var 21 drenge og 7 piger sammen med 2 lærere og 1 lærerinde på lejrskole på Bornholm. Det blev helt igennem en vellykket tur. Rapporten over opholdet har været rundt blandt nævnsmedlemmerne. Til sommerens lejrskoleophold har der i år meldt sig

28 elever. I år henlægges opholdet til Tåsinge. De tilmeldte møder på ungdomsskolen en aften månedlig for at gennemgå opgaver til lejrskolen.

Forsømmelser og frafald har været mindre i år end tidligere. Eleverne har været mere stabile, interesserede og medgørlige.

Dette forhold skaber optimisme med hensyn til den kommende sæson.

Deltagelsen i ungdomsskolen de sidste fem år ser således ud:

1952—53	indmeldt	133,	88	pi.	+45	dr.,	sluttede	med	97,	62	pi.	+35	dr.
1953—54	»	130,	87	»	+43	»	»	»	104,	77	»	+27	»
1954—55	»	138,	76	»	+62	»	»	»	108,	62	»	+46	»
1955—56	»	170,	96	»	+74	»	»	»	119,	64	»	+55	»
1956—57	»	150,	79	»	+71	»	»	»	110,	56	»	+54	»

Kommunelærer Rasmus Bebe Hansen har ført det daglige tilsyn.

De unges haver:

Haverne besøgte af 27 elever, 4 kvinder og 23 mænd, med i alt 3.942 elevtimer, heraf forsømtes 368. (30 elever med 5.550 elevt.). Starten vanskeligjordes ved, at vi på grund af strejken ikke kunne annoncere i bladene. Haveanlægget er stadig køligt og forblæst på grund af det lave læhegn. Dette er måske også medvirkende til den forholdsvis lille deltagelse. Der blev arbejdet godt, og resultaterne var fine. Jorden viser sig bedre end først antaget. Efterhånden, som læhegnet vokser op og skaber afgrænsning og læ, og vi får en stabil elevflokk at bygge på, vil søgningen sikkert blive bedre.

Undervisningen varetoges af forsøgsassistent J. Seidler.

Kulturelle arrangementer:

Vi har i den forløbne sæson forsøgt med medlemsskab i »Dansk skolescene«. Det var ikke mange abonnenter, det lykkedes at tegne, kun ca. 180. Udover disse blev der solgt få billetter til enkelt-forestillinger.

Der har været opført »Dronningen«, »Munken går i enge« og »Skærmydsler«, »Helte«, samt »Jeg vil være en anden«. Alle meget gode forestillinger.

Desuden har ungdomsnævnet arrangeret en musikaften med Victor Schiøler og en cabaretaften med Ove Sopp. Begge arrangementer fik stor succes og var vel besøgt.

Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved skoleinspektør Sv. Å. Werborg).

Esbjerg Årskursus oprettedes i 1936 af Esbjerg Lærerforening.

Bortset fra korte instruktionskursus var et ophold på Danmarks Lærerhøjskole den eneste form, under hvilken en lærer i Ribe amt kunne erhverve sig pædagogisk uddannelse før dette tidspunkt.

De mange årskursus, der i slutningen af trediverne oprettedes i provinsen, må derfor ses som et led i bestræbelserne for at gøre den undervisning, som gives på Danmarks Lærerhøjskole, tilgængelig for et stør-

re publikum og hermed imødekomme et fra lærerne længe næret ønske om at stå bedre rustet til det daglige arbejde i skolens tjeneste.

Esbjerg Årskursus er af undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, dansk, svensk, fysik og kemi at give en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. årskursus i disse fag, således at der for kursister, der har gennemgået undervisningen på tilfredsstillende måde, udstedes et af undervisningsministeriet godkendt vidnesbyrd, der giver adgang til optagelse på Danmarks Lærerhøjskoles 2. årskursus i de pågældende fag. Kursus oprettes overalt i Ribe amt.

Et kursus, der skal svare til et 1. års kursus på Danmarks Lærerhøjskole, må omfatte 210 timers undervisning fordelt på 2—3 år.

Ved seminarieloven af 11. juni 1954 bestemmes det, at Danmarks Lærerhøjskole er statens højskole for videre uddannelse af folkeskolens lærere, og at det bør tilstræbes, at al videreuddannelse af folkeskolelærere efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse samles på Danmarks Lærerhøjskole eller i tilknytning til denne, dog således, at videreuddannelse i legemsøvelser sker på Danmarks Højskole for Legemsøvelser. Undervisningsministeren kan endvidere godkende, at der under Danmarks Lærerhøjskole oprettes kursus andetsteds. De nærmere bestemmelser om lærerhøjskolens administration og virksomhed skal fastsættes i en bekendtgørelse. Til udarbejdelse af denne er den 27. juni 1955 nedsat et udvalg, som imidlertid endnu ikke har afsluttet sit arbejde.

I kursusåret 1950—51 opnåede Esbjerg Årskursus som det første i landet tilladelse til at oprette kursus for læseklasselærere i lighed med de kursus, der arrangeredes af undervisningsministeriets særklasseudvalg; gennem disse kursus er der skabt basis for at fremskaffe velkvalificerede lærere og lærerinder til at undervise læseklasser og læsehold.

Foruden at oprette kursus i disse »anerkendte« fag har årskursus til opgave at oprette kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal lærere udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling. Gennem årene har der således været afholdt længere kursus (210 timer) i naturhistorie og historie foruden kortere praktisk-pædagogiske kursus i regnemethodik, individuel undervisning og aktivitetspædagogik. Desuden har der været arrangeret kursus for skolebibliotekarere, kursus til fremstilling af naturhistoriske præparater og i vedligeholdelse af sløjdværktøj samt kursus i erhvervsvejledning og i lejrskolearbejde.

Esbjerg Årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen består af skoledirektøren i Esbjerg, amtsskolekonsulenten for Ribe amt og 3 medlemmer valgt af Esbjerg Lærerforenings bestyrelse.

Medlemmer af bestyrelsen er i øjeblikket skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Starup, overlærer frk. E. Nielsen, skoleinspektør frk. K. M. Nielsen samt overlærer P. Vedde, der er bestyrelsens formand. Skoleinspektør Sv. Å. Werborg varetager den daglige ledelse af kursus.

Esbjerg Årskursus har i det forløbne år fået følgende tilskud: Fra Esbjerg byråd 2500 kr., fra Varde byråd 100 kr., fra Ribe byråd 500 kr.,

fra Ribe amts skolefond 2400 kr., fra staten 105 øre pr. elevtime i fagene dansk, engelsk, tysk, fransk, fysik og matematik. Desuden er modtaget 700 kr. fra Undervisningsministeriets Særklasseudvalg.

På 19 hold undervistes 257 deltagere, 139 fra Esbjerg og 118 fra andre steder i Ribe amt.

Fra Esbjerg har der været deltagere på følgende hold:

Dansk II: Bente Jegindø, Knud Bækgaard Knudsen, Edith Bækgaard Knudsen, Herluf Nielsen, Synnøve Jørgensen, Else Gammelgård, Jørgen Phillipsen, Finn Staugård, Sigrid Østlund Andersen, Olav Falsig, Hans P. Fogd, Edith Iversen, Kaj Clausen Meyer.

Historie III: Ellen Johansen, Karen-Grete Guldager, M. Lundsgård-Leth, Jens Bach, Aage Bach Sørensen, Vagn Jacobsen, Lars Søndergård Hansen.

Fransk II: Else Damm Jensen, Inga Vedde, Kirsten Vesterager, Inger Holt Poulsen, O. Poulsen, B. K. Jakobsen, Elbæk Pedersen, Birgit Weber Carlsen, Ciliene Bork Sørensen, Viggø Schøtt.

Matematik III: Verner Tanghøj, E. Bøgh Hansen, Johs. Flebo, Bent Madsen, Harly Møller, Kresten B. Johansen, William Pedersen, Kr. Mølgård, Jens Chr. Nielsen.

Matematik II: L. Foldager Pedersen, Ejler Hansen, Aage Hilmer Sørensen, Viggø Nielsen.

Fysik II: Mogens Jensen, Erik Hansen, Niels Nøhr. L. Foldager Pedersen, G. Thorstensen, Bent Madsen, Viggø Nielsen, E. Bobjerg Larsen, Bent Otto Jensen.

Astronomi: Otto Lauf, Fr. Riis, L. Søndergård Hansen, N. Grønbæk Jensen, Henning Nielsen, Bent Otto Jensen, E. Bobjerg Larsen, Carlo Sørensen, Duval Christensen, N. O. Christensen, R. Viig Pedersen, Th. E. Thomasen, K. M. Nielsen, Sv. A. Werborg.

Dansk I: Harry Ehmsen, Ellen Bech Larsen, Karen M. Seekjær, M. Kruse Hansen, Ingvard Schultz, Jens Bach, Jytte Pedersen, Karen G. Guldager, Jørgen Gråbæk.

Engelsk I: Dagny Nielsen, J. Erenbjerg, J. Eg Clausen, Kirsten Søndergård, Egon Th. Nielsen, Bent K. Jakobsen, Fr. Riis, Karen Hørup, Henning Nielsen, H. Loof Nielsen.

Engelsk: Lidda Sørensen, Duval Christensen, N. Kruse Hansen, M. Kruse Hansen, Synnøve Jørgensen, Ellen S. Nielsen, Else Mandal Pedersen, Arne Schmidt, Marie Sørensen.

Tysk I: Ellen Schack Sørensen, Gudrun Hansen, Asbjørn Jakobsen, Signe Bach, Elvin Martinsen, Holger Henriksen, Villy Nielsen, I. M. Torbensen, B. Skov Hansen, Olav Falsig, Elisabeth Nielsen, Christine Vogt.

Læseklassekursus: E. Suhr, Vagn Jacobsen, Villy Nielsen, Orla Jensen, Holger Henriksen, Birgit Henriksen, Hans Carl Schmidt, Ole Torbensen, H. P. Eskildsen, H. Schnell, Harry Ehmsen, Karen B. Fonsmark, Edith Iversen, Finn Staugaard, Bente Jegindø, Børge E. Christiansen, Asbjørn Jakobsen, Aksel Madsen, Bernh. Pavar, H. Loof Nielsen, Maria Rasmussen, P. Brogård Andersen.

Metalsøjd: Holger Bækby, Olaf Meedom, Jens Lambertsen, E. Kåsing, Chr. Søndergård, Hans Jensen, Asbjørn Jakobsen, H. Loof Nielsen, R. Viig Pedersen, Kaj Jensen, R. Jessen.

Boldesager friluftsbad.

Badet blev i sin tid projekteret som et friluftsbad forebeholdt Boldesager skole.

Anlægget består af et svømmebassin, der er 25 m langt, 10 m bredt, i den dybe afdeling 3,10 m dybt og i den lave afdeling 0,90 m dybt. Der er opstillet en 1 m vippe og en 3 m vippe. Vandet holdes rent ved et rensningsanlæg, og det opvarmes i skolens varmeanlæg. Som omklædnings- og afvaskningsafdelinger benyttes omklædnings- og baderum ved skolens gymnastiksale.

Straks efter badets åbning viste det sig imidlertid, at det var i stand til at honorere flere formål, og da byens behov for bade- og svømmemulighed er stort, åbnedes badet for såvel kommunens egne skoler som andre skoler i byen, byens svømmeklub og for offentligheden.

Badet har i sommeren 1957 været i drift i tiden 13. maj— 21. september og har været benyttet i følgende omfang:

Det kommunale skolevæsen i undervisningstiden	257 driftstimer	13.717 bade
Det kommunale skolevæsens fritidsvirksomhed	324 »	28.446 »
Skolevæsenets »svømmeuge«	18 »	900 »
Esbjerg statsskole	20 »	390 »
Sct. Nicolai skole	6* »	74 »
Statens sømandsskole	19 »	703 »
Svømmeklubben Esbjerg	87 »	2.400 »
Offentligheden	427 »	21.087 »
Dansk livredningforbund	8 »	80 »
Esbjerg idrætsforbund	2½ »	22 »
Udveksling af skolebørn fra Færøerne	2 »	80 »
Statens gymnastikinspektion	40½ »	621 »

I alt 1.205 driftstimer 68.520 bade

* De 6 timer er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er derfor ikke medtaget i sammentællingen.

Den gennemsnitlige bruttoudgift har været:

pr. badetime	22,49 kr.
pr. bad	39,56 øre

Sydjysk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

Skolen har i det forløbne år været besøgt af 3 elevhold: forårsholdet 42 piger, efterårsholdet 42 piger og vinterholdet 30 drenge. De store årgange har altså ikke øvet noget pres på skolen, men derimod kan der spores en vis frygt for at binde sig for et 3 måneders skoleophold, for der kunne jo vise sig en læreplads. Ligeledes har flere elever end sædvanligt meldt fra, umiddelbart før de skulle begynde, fordi de fik læreplads.

Lærermangelen har vi mærket på den måde, at den lærerstilling, som ikke er forbundet med fast ansættelse, nu gennem 5 år har været besat med skiftende ikke-eksaminerede lærere, og det har voldt stort besvær overhovedet at få arbejdskraft til disse timer.

Også med økonomien har der været vanskeligheder, også for de deltagende kommuner. Det hænger sammen med, at loven om ungdomsundervisning blev revideret i 1954. Denne revision medførte kun ganske uvæsentlige ændringer i skolens tilskudsforhold, mens disse for efterskolernes vedkommende blev forbedret i en sådan grad, at en kommune i dag kan sende en elev på efterskole for det halve af, hvad et tilsvarende ophold på en ungdomskostskole koster, hvilket først og fremmest hænger sammen med, at kommunen kun skal udrede halvdelen af det beløb, den bevilger til et efterskoleophold, mens den til ungdomskostskolen skal betale fuldt ud. Trods gentagne forhandlinger med ministeriet, der har udtrykt både velvilje og forståelse, har sagen endnu ikke fundet sin løsning, og endnu i dag mangler vi afregning fra ministeriet for de sidste 3 år, og vi ved ikke, hvad vi kan tilkomme, hvilket bl. a. gør det umuligt at lægge et budget. Og det er naturligt, at der efterhånden er opstået stor utilfredshed i kommunerne med denne mangel på ordening. For skolens fremtids skyld må man håbe, at disse tilstande snarest bringes til ophør, selv om det skal ske gennem en lovændring.

Skolens undervisning og arbejde i det hele taget har fulgt de samme linier, som i fjor beskrevet, ligesom skolens bestyrelse er den samme, nemlig: formand, politikommissær Schytt Larsen, Esbjerg, desuden rektor G. Buchreitz, Åbenrå, stadsskoleinspektør H. A. Hansen, Kolding, sparekassedirektør D. Bunch, Ribe, og journalist Kirkegård, Silkeborg, mens skoledirektør N. P. Andersen er skolens kasserer og bestyrelsens sekretær.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skolevæsenet 1956—57.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1. Lærerlønninger m. v.	2.193.005,78	kr.
2. Lønninger til pedeller m. v.	181.235,42	»
3. Pensionering af kommunalt ansat personale	35.944,45	»
4. De faste ejendomme	900.947,45	»
5. Drift af skolebotanisk have	2.404,06	»
6-1. Skolelæge m. v.	93.661,35	»
6-2. Skoletandklinikker	280.728,90	»
7. Inventar og materiel	368.085,50	»
8. Brændsel, belysning og vandforsyning	350.646,16	»
9-1. Undervisningsmidler	466.336,57	»
9-2. Kontorhold	159.162,71	»
9-3. Rengøring	610.498,51	»
9-4. Rengøringsmidler	37.130,44	»
9-5. Børnenes badning	10.390,46	»
10. Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler (befordring til og fra sportspladser samt af fjerntboende børn og hjælpeskolebørn m. fl.)	7.351,96	»
11-1. Udgift til lærerbogsamlinger	7.488,37	»
11-2. Tilskud til skole- og børnebiblioteker	67.463,39	»
11-3. Understøttelser til elever over den undervisningspligtige alder	49.461,39	»
12. Forsikringsudgifter	9.804,72	»
14. Tilskud til andre kommuner	2.430,25	»
15. Diverse udgifter	603.526,69	»
31. Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler	12.081,25	»
43. Ungdomsundervisning m. v.	139.592,40	»
44. Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler	130.246,50	»
	6.719.624,68	kr.
16. Indtægter	13.228,34	kr.
41. Tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	825.360,00	»
	838.588,34	»
	5.881.036,34	kr.

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Tilskud til undervisning af børn i andre kommuners skoler	2.430,25 kr.
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager friluftsbad	7.739,56 »
Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler (Esbjerg realskole og Sct. Nicolai skole)	12.081,25 »
Udgifter til ungdomsundervisning m. v.	139.592,40 »
Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler	130.246,50 »
	<u>292.089,96 kr.</u>

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens netto-udgifter	5.588.946,38 kr.
Når hertil lægges	
de i denne sum fradragne refusioner fra staten og amtet vedrørende lærerlønninger m. v., skolelægeordningen og forrentning af og afdrag på skolelån	3.318.978,34 »
og det ligeledes fradragne tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	825.360,00 »
fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørnene i kommunens skoler	<u>9.733.284,72 kr.</u>

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

	pr. barn	pr. indbygger
Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	610,01 kr.	107,59 kr.
Refusioner fra stat og amt	362,25 »	63,89 »
Tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	90,09 »	15,89 »
	<u>1.062,35 kr.</u>	<u>187,37 kr.</u>

Efterskrift.

Det blev et skoleår i strukturdebattens tegn.

Måske skæmmedes debatten af og til af, at man debatterede ud fra fastlåsedede stillinger, og måske burde man hellere have debatteret mål og midler, før man debatterede struktur.

Men mon ikke debatten alligevel har været gavnlige.

For vel er vor folkeskolelov ikke ældre end fra 1937, men den betød ingen reel strukturændring. Vor skoles struktur stammer fortsat fra 1903 og er formet ud fra samfundsmæssige forudsætninger fra omkring århundredskiftet.

Eksisterer disse forudsætninger stadig? Er der ikke siden da i samfundsmæssig, teknisk og anden henseende sket så meget, at det betinger en endog gennemgribende revision? I hvert fald, at man standser op og tænker sig godt om! —

Men medens der debatteres, leves livet i skolestuens hverdag båret af den menige kollega. Måtte denne beretning være et udtryk for ledelsens respekt for dette arbejde.

N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

<i>Administration, ledelse og tilsyn:</i>			
Skolekommissionen	3	Skoleopsparingen	81
Byrådets skoleudvalg	3	Esbjerg og omegns skolescene	82
Skolevæsenets administration ..	3	Esbjerg og omegns skolebio ...	82
Skolevæsenets kontor	4	Fortsettelsesskolerne m. v. ...	82
De kommunale skoler	4	Esbjerg årskursus for lærere ...	84
Fælleslærerrådet	4	Boldesager friluftsbad	87
Lærerrådene	4	Sydjydsk ungdomskostskole, Holsted	87
Skolepsykologisk kontor	5	<i>Skolevæsenets fritidsvirksom-</i>	
Rendbjergghjemmet	5	<i>heder</i>	70
Skolelægeinstitutionen	5	Svømning	71
Skoletandklinikkerne	5	Skolehaverne i Gammelby	72
Svaghørnskolonien i Sønderho ..	5	Skolehaverne ved Rørkjær	74
Svaghørnskolonien i Rendbjerg ..	6	Vesterbyens skolehaver	74
Skolevæsenets socialrådgivere ..	6	Sang og musik	74
Fortsettelsesskolerne	6	<i>Sundhed:</i>	
Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad	6	Skolesundhedsplejen	54
<i>Efterskrift</i>	91	Tuberkuloseundersøgelse	59
<i>Elever:</i>		Skoletandplejen	60
Skolesøgende og undervisnings-		Taleskolen	60
pligtige børn i Esbjerg	25	Skolebespisningen	63
Klassetal og børnetal	26	Det skolepsykologiske arbejde ..	64
Elevforsømmelser	27	Rendbjergghjemmet	68
Elevunderstøttelser	27	Frirejser på statsbanerne	68
<i>Lærerpersonalet:</i>		Svaghørnskolonier	68
Normering	17	Socialrådgivernes virksomhed ..	69
Til- og afgang i lærerpersona-		<i>Undervisning</i>	28
let	17	Årsprøve	28
Lærerpersonalets fraværelse ...	18	Optagelsesprøven	30
Møder	18	Mellemskoleeksamen	30
Jubilæer	18	Realeksamen	30
Lærernes videreuddannelse ...	19	Forsøg i IIIe klasser	21
Esbjerg lærerforenings instruk-		Skoleidrætsstævnet	45
tionskursus	19	Skolebotanisk have	46
Studierejser til venskabsbyer ..	20	Færdselslære	46
<i>Regnskabsoverstgt:</i>		Skolesvømmestævnet	47
Udgifter til skolevæsenet	89	Skoleradio — båndcentral	48
Den gennemsnitlige udgift pr.		Udveksling med venskabsbyer ..	49
barn og pr. indbygger	90	<i>Undervisningslokaler:</i>	
<i>Samarbejdende organer:</i>		Skolevæsenets lokalesituation ..	6
Børnebibliotekerne	77	Antal undervisningslokaler ...	7
		Rørkjær skoles jubilæum	7
		Begivenheder i skolernes liv ...	15